

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Vaida SAMUŠIENĖ

Viešojo valdymo studijų programos studentė

**JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS VIETOS SAVIVALDOJE:
KELMĖS RAJONO ATVEJIS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2015

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA**

Vaida SAMUŠIENĖ

**JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS VIETOS SAVIVALDOJE:
KELMĖS RAJONO ATVEJIS**

Magistro darbas

Socialiniai mokslai, Viešasis administravimas (N)

Darbo vadovė:

doc. dr. Aistė LAZAUSKIENĖ

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu Viešojo administravimo studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas

(Studento parašas)

ANOTACIJA

Vaida Samušienė

Jaunimo politikos įgyvendinimas vietos savivaldoje: Kelmės rajono atvejis

Magistro darbas

Jaunimo politikos įgyvendinimas Kelmės rajone. Magistro darbas. Jaunimo politiką galima laikyti nuolatiniu, labai dinamišku, nesibaigiančiu ir nuolat besikeičiančiu procesu, kuriam Lietuvoje, kaip ir visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, skiriamas ypatingas dėmesys. Magistro darbo tikslas – ištirti Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo dėsningumus, identifikuoti problemas bei ateities perspektyvas. Remiantis nacionaliniais teisės aktais, reglamentuojančiais jaunimo politikos įgyvendinimą bei plėtrą, ES teisės aktais, kitais nacionaliniais jaunimo politikos dokumentais, Kelmės rajono savivaldybėje priimtais teisės aktais, atlikus Kelmės rajono jaunimo situacijos, Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų efektyvumo tyrimus, įvertinus jaunimo politikos įgyvendinimą Kelmės rajono savivaldybėje pagal šešis kriterijus, šiame darbe jaunimo politika išnagrinėta nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu bei nustatyti tam tikri veiksniai ir problemos, trukdančios tinkamai formuoti ir įgyvendinti jaunimo politiką abiejuose lygmenyse bei konkrečiai Kelmės rajono savivaldybėje. Darbe tiksliai identifikuoti visi jaunimo politikos trūkumai ir pasiūlytos efektyvios priemonės jiems išspręsti. Be to, darbo autorė šiame darbe pateikia tam tikrus sprendimo variantus, kaip būtų galima užtikrinti tinkamą jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą Kelmės rajono savivaldybėje.

SUMMARY

Vaida Samušienė

The Youth Policy the case of Kelme district

Master's work.

Youth policy is one of the youngest, most dynamic and constantly developing policies in Lithuania as well as in the whole Europe. The main purpose of this final work is to examine the main aspects of implementation and the main problems of youth policy in Kelme District and to give some suggestions how the implementation can be improved. The main problem of this work is that the youth policy in regions is not very effective, because it is facing lots of national and regional problems. Youth policy should and must touch every young person, when solving actual issues, which influence his or her life. So this work deals with the youth policy in national and regional level, the problems, arising while implementing youth policy in these levels and in the municipality of Kelme District in particular, with reference to national laws, laws of European Union of youth policy, other national documents of youth policy, laws of the Kelme District municipality of youth policy and the researches of youth policy situation in Lithuania and Kelme district. But for solving the existing problems of youth policy it is very important to identify them very carefully and to make proper solutions for these problems. Furthermore, the author of this work has suggested some solutions to make the formation and implementation of the youth policy in the municipality of Kelme District more effective.

TURINYS

ANOTACIJA	3
ĮVADAS.....	8
I. JAUNIMO POLITIKOS SAMPRATA	14
1.1. Jaunimo politikos principai ir tikslai	16
1.2. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu.....	20
1.3. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas vietos lygmeniu.....	22
1.4. Jaunimo politikos raida Europoje	25
1.5. Jaunimo politikos įgyvendinimas Europos Sąjungos valstybėse narėse.....	27
1.6. Jaunimo politiką reglamentuojantys dokumentai Europos Sąjungos lygmeniu	31
II. JAUNIMO POLITIKA KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE	38
2.1. Jaunimo politika savivaldos lygmeniu	38
2.2. Savivaldybės institucijos, formuojančios ir įgyvendinančios jaunimo politiką Kelmės rajone	39
2.3. Tarpžinybinis bendradarbiavimas jaunimo politikos srityje	41
2.4. Savivaldybių vaidmuo nacionalinės jaunimo politikos kontekste	44
III. KELMĖS RAJONO JAUNIMO SITUACIJOS TYRIMAS IR JAUNIMU DIRBANČIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLA	48
3.1. Tyrimo metodologija	48
3.2. Tyrimo duomenų analizė	50
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	75
LITERATŪROS SĄRAŠAS	78
PRIEDAI	84
1 priedas. Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcija	85
2 priedas. Jaunų žmonių, gyvenančių Kelmės rajone, apklausos anketa	90
3 priedas. Kelmės rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovų apklausos anketa	100
4 priedas. Jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymas	105
5 priedas. Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatai	107

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Europos Sąjungos jaunimo politikos strategijos 2010–2018 m. strateginiai tikslai	36
---	----

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Jaunimo politikos valdymo modelis	22
2 pav. Jaunimo politiką įgyvendinantys subjektai nacionaliniu lygmeniu	40
3 pav. Jaunimo reikalų tarybos ryšys su kitomis institucijomis (Kelmės rajono atvejis)	46
4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį	51
5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes	52
6 pav. Pagrindinis respondentų užsiėmimas	52
7 pav. Respondentų išsilavinimas	53
8 pav. Respondentų gyvenamoji vieta	53
9 pav. Respondentų dalyvavimas pilietinėse akcijose	54
10 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas pagal pilietiškumo suvokimą	54
11 pav. Respondentų suvokimas apie pilietišką elgesį	55
12 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas pagal pilietiškumo suvokimą	56
13 pav. Respondentų atsakymai dėl žinojimo apie galimybę kreiptis į Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybą	56
14 pav. Respondentų atsakymai į klausimą: „Koks dalykas šiuo metu yra svarbiausias Jūsų gyvenime?“	57
15 pav. Socialinių jaunimo problemų aktualumas	58
16 pav. Jaunų žmonių nuomonė apie asmeninės atsakomybės vertinimą	58
17 pav. Respondentų atsakymas į klausimą: „Ar jie yra dalyvavę jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje?“	59
18 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas dėl dalyvavimo jaunimo grupių veiklose	60
19 pav. Respondentų atsakymas į klausimą: „Ar jaunimo organizacijos yra prieinamos jauniems žmonėms?“	60
20 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas, vertinant vidinę migraciją	61
21 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas, vertinant ekonominius-socialinius pokyčius Lietuvoje.....	62
22 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas, dėl išvykimo iš dabartinės gyvenamos vietos	62

23 pav. Respondentų atstovaujamos organizacijos	67
24 pav. Respondentų atstovaujama organizacijų pagrindinės veiklos	68
25 pav. Respondentų atstovaujama organizacijų problemos	69
26 pav. Respondentų atstovaujama organizacijų narių pasyvumo priežastys	69
27 pav. Jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų vadovų pasisakymas apie organizacijos dalyvių skaičių	70
28 pav. Respondentų atstovaujama organizacijų veiklos nukreipimas	70
29 pav. Įgyvendinančios jaunimo politiką institucijos	71
30 pav. Respondentų atstovaujama organizacijų nuomonė apie situaciją Lietuvoje	71
31 pav. Respondentų atstovaujama organizacijų nuomonė, ar jaunimas žino apie NVO egzistavimą	72

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

EK – Europos Komisija.

EKP – Europos kaimynystės politika.

ET – Europos Taryba.

ES – Europos Sąjunga.

JO – jaunimo organizacija.

JRD – Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

JRT – Jaunimo reikalų taryba.

JTBA – Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra.

LiJOT – Lietuvos jaunimo organizacijų taryba.

LR – Lietuvos Respublika.

NVO – nevyriausybinė organizacija.

SADM – Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

IVADAS

Temos aktualumas. Atkūrus nepriklausomybę šioje srityje buvo siekiama atkurti ar iš naujo sukurti praktiškai visą Lietuvos politinę sistemą. Negalima išskirti ir jaunimo politikos, nes Sovietų Sąjungos okupacijos laikotarpiu egzistavusi jaunimo politika arba greitai sužlugo, arba buvo suardyta, neatsižvelgus į tai, kad kai kurie pažangūs jos elementai galėjo būti išsaugoti ir panaudoti, plėtojant besikuriančią nepriklausomos Lietuvos jaunimo politikos sistemą. Todėl Lietuva, kurdama savo politinę sistemą, išsikėlė daug tikslų, iš kurių vienas – rūpintis jaunais žmonėmis. Tačiau tuomet egzistavusi silpna ir pažeidžiama infrastruktūra bei turėti resursai, kurie visiškai neatitiko greitai besikeičiančio ekonominio, politinio ir socialinio konteksto, nesudarė tinkamų sąlygų užsibrėžtiems tikslams jaunimo politikos srityje pasiekti. Lietuvos jaunimo politikos istorija artėja link dvidešimtmečio. Per 20 metų pavyko pasiekti reikšmingų rezultatų jaunimo politikoje - Lietuvoje tiek nacionaliniu tiek vietos lygmeniu yra sukurta ir išplėta jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo institucinė sistema (pvz., Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, prie jos veikia Jaunimo reikalų departamentas, jaunimo reikalų koordinatoriai savivaldybėse ir t.t.). Dar 1996 metais Lietuvos Respublikos Seimo priimtoje Valstybinėje jaunimo politikos koncepcijoje už jaunimo problemų sprendimą buvo atsakingos valstybinės institucijos, kurios buvo įpareigosos veikti ne tik jaunimo problemų sprendimo bei asmenybės formavimosi, bet ir integracijos į visuomenę klausimais. Praėjus daugiau nei 16 metų nuo koncepcijos įsigaliojimo, Lietuvos jaunimo politika atskirta nuo viešosios 2003 metų gruodžio 4 d., priėmus „Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymą“. Tačiau visa ši sistema negalėtų efektyviai funkcionuoti be jaunimo organizacijų, kurios yra įtraukiamos į visą struktūrą kaip institucijos, atstovaujančios jaunimą. Valstybės ir savivaldybių institucijos pripažįsta jaunimo organizacijas kaip partneres, sprendžiant jaunimui aktualius klausimus. Siekiant sudaryti tinkamas sąlygas jauniems žmonėms aktyviai dalyvauti atviroje ir demokratinėje visuomenėje yra įgyvendinamos įvairios programos, kuriomis skatinamas nevyriausybinė jaunimo organizacijų dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką, stiprinami jų ryšiai su valstybės ir savivaldybių institucijomis, miesto bei kaimo bendruomenėmis, tolesnei jaunimo politikos plėtrai teikiama ES struktūrinių fondų ir kitų ES programų parama.

Jaunimo kaip atskiros socialinės grupės išskirtinumas siejamas su žmogaus gyvenimo laikotarpiu, kai integruojamasi į visuomenę, bręstama, tampama nepriklausomais, bandoma įsitvirtinti darbo rinkoje, pradedama kurti šeimą bei socialinę ir materialinę padėtį. Jaunimo politiką galima laikyti nuolatiniu, labai dinamišku, nesibaigiančiu ir nuolat besikeičiančiu procesu, kuriam Lietuvoje, kaip ir visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, skiriamas ypatingas dėmesys. Galima

pabrėžti, kad kiekviena šalis siekia suformuoti „autentišką“ jaunimo politiką, nuo kurios priklauso politinė bei ekonominė valstybės ateitis. Tačiau Lietuvai įsijungus į bendrąją Europos erdvę, valstybė privalėjo integruotis į bendrąją Europos jaunimo politiką. Lisabonos strategija išskėlė tikslą Europos Sąjungoje sukurti pirmaujančią pasaulyje ekonomiką. Daugelyje pasaulio šalių jaunimu laikoma 15–24 metų amžiaus asmenų grupė, nes šiame laikotarpyje yra pereinama iš švietimo sistemos į darbo rinką. 2001 metais Europos Komisijos patvirtintoje Jaunimo politikos Baltojoje knygoje „Naujas postūmis Europos jaunimui“, kurioje siūloma įsiklausyti į tai, ką sako jaunimas, suteikti galimybę išsakyti ir įgyvendinti vietos iniciatyvas, daugiau dėmesio teikti jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui valstybėse narėse. Lietuvos Jaunimo politikos Baltojoje knygoje, parengtoje Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LIJOT) iniciatyva, jaunimas apibrėžiamas kaip visuomenės narių grupė, apimanti asmenybės formavimosi bei perėjimo prie savarankiško gyvenimo visuomenėje laikotarpį išgyvenančius asmenis, turinčius nuo 14 iki 29 metų. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406) įtvirtinta nuostata, kad *jaunu žmogui laikomas asmuo nuo 14 iki 29 metų.*

Lietuvoje jaunimas apibrėžiamas kaip žmonių grupė nuo 14 iki 29 metų. Šiuo laikotarpiu jauni žmonės padeda pagrindus savo tolesniam savarankiškam gyvenimui. Tačiau dėl socialinių, ekonominių ir kitų priežasčių šis laikotarpis jauniems žmonėms neretai yra kupinas iššūkių, todėl įsitvirtinimas visuomenėje užtrunka. Valstybė, siekdama padėti jaunam žmogui tinkamai pasiruošti suaugusio žmogaus gyvenimui, imasi įvairių priemonių ir iniciatyvų. Jų visuma vadinama jaunimo politika

Jaunimo politika – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms (Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas, 2003), įtvirtinti regioninės jaunimo politikos pagrindai. Paminėtina, kad jaunimo politika nėra vien rezultatas, įrašytas kokiam nors politiniame dokumente arba reglamentuotas atitinkamais įstatymais. Jaunimo politiką galima laikyti nuolatinio, nesibaigiančio procesu, visuomenės rodomu dėmesiu savo augančiam potencialui – ateities visuomenės kūrėjui. Visuomenės gerovė bei sėkmė priklauso nuo to, kiek žmonių įsitrauks į šią veiklą, kaip vaisingai su valdžia bendradarbiaus jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis, kiek rimtai bus atsižvelgiama į jaunimą ir jo poreikius bei keliamas problemas. Lietuvoje jaunimo politikos formavimas paspartėjo pastarąjį dešimtmetį, kuomet buvo parengta Lietuvos jaunimo baltoji knyga, priimtas Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, numatantis jaunimo politikos formavimo bei įgyvendinimo mechanizmus, inicijuojami jaunimo situacijos tyrimai Lietuvos ir savivaldybių mastu, įgyvendinamos kelios su

jaunimo politikos plėtra susijusios programos. Kad būtų galima sėkmingai vystyti jaunimo politiką yra nustatyti jos principai bei sritys, priimti teisės aktai, reglamentuojantys jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą. Formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką remiamasi ne tik Lietuvos teisiniais dokumentais (Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, 2005, 2010 metais patvirtintas ilgalaikis valstybės planavimo dokumentas – Nacionalinė jaunimo politikos plėtros programa ir 2011-2019 metų plėtros programos priemonių planas), bet ir ES teisės aktais (pvz., ES jaunimo politikos strategija, 2009; Europos jaunimo paktas, 2005).

Pastaruoju metu tiek Lietuvoje, tiek Europos Sąjungoje kuriamos įvairios priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti jaunimo užimtumą ir dalyvavimą darbo rinkoje, kadangi jaunimo nedarbo lygis yra didesnis nei kitų visuomenės grupių. Skirtingose teritorijose jaunimo poreikiai yra skirtingi, todėl tik vietos valdžios institucijos gali formuoti ir siekti įgyvendintas priemones, kurios būtų tinkamos konkrečios teritorijos jaunimo užimtumo problemoms spręsti. Jaunimo atėjimas ir integracija darbo rinkoje yra sudėtinga dėl profesinės patirties trūkumo, nepaklausios specialybės, darbdavio nepasitikėjimo jaunu žmogumi ar prastų darbo paieškos įgūdžių. (Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas, 2003).

Dėl jaunimo politikos kompleksiško jaunimo užimtumo politikos priemonės vietos savivaldos lygmenyje įgyvendina teritorinės darbo biržos, prisideda švietimo ir mokslinės institucijos, nevyriausybinės organizacijos, seniūnijos, kaimo bendruomenės bei privataus sektoriaus atstovai.

Savivaldybės formuoja politiką, remdamosi Europos Sąjungos nustatytais gairėmis, nacionaliniais prioritetais, pritaikydamos politikos priemones prie vietos sąlygų ir poreikių. Jaunimo politiką galima laikyti nuolatiniu, nesibaigiančiu procesu, visuomenės rodomu dėmesiu savo augančiam potencialui – ateities visuomenės kūrėjui. Visuomenės gerovė bei sėkmė priklauso nuo to, kiek žmonių įsitrauks į šią veiklą, kaip vaisingai su valdžia bendradarbiaus jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis, kiek rimtai bus atsižvelgiama į jaunimą ir jo poreikius bei keliamas problemas, nulemiantis sparčius jaunimo politikos formavimo bei plėtros procesus Europos Sąjungos lygmenyje, inicijuojant išsamius jaunimo situacijos tyrimus, jų pagrindu formuojant pagrindinius jaunimo politikos prioritetus bei priimant strateginius jaunimo politikos dokumentus ir atviro koordinavimo metodu skatinant ES šalis nares plėtoti jaunimo politiką savo šalyse. Dėl aprašytų aspektų formuojasi *probleminiai tyrimo klausimai: Kokie pokyčiai vyksta jaunimo politikoje, kokios problemos yra sprendžiamos jaunimo politikoje ir pan.* Atsakius į šiuos minėtus klausimus, išvadose galima pateikti pasiūlymus jaunimo politikos įgyvendinimui. Ne išimtis yra ir Kelmės rajono savivaldybė. Savivaldybės susiduria su daugybe problemų formuodamos ir įgyvendindamos jaunimo politiką regioniniame lygmenyje. Šios problemos kyla

tiek dėl nacionalinės jaunimo politikos netinkamo įgyvendinimo, tiek dėl pačių regionų. Kelmės rajono savivaldybė taip pat susiduria su tam tikromis problemomis jaunimo politikos formavime ir įgyvendinime, todėl jaunimo politika šiame rajone nėra pakankamai efektyvi ir neatitinka šiuolaikinio jaunimo poreikių ir interesų. Turint galvoje, kad jaunimas yra labai svarbi visuomenės dalis, jaunimo politikos įgyvendinimo problemos turėtų būti aktualus klausimas visai šalies visuomenei. Be to, šio darbo autorė yra jaunimo reikalų koordinatorė Kelmės rajono savivaldybėje, todėl tiesiogiai yra susijusi su jaunimo politikos įgyvendinimu Kelmės rajone. Todėl šiame darbe be bendros jaunimo situacijos Lietuvoje, plačiau bus nagrinėjamas jaunimo politikos įgyvendinimas ir jaunimo situacija būtent minėtame rajone.

Magistro darbo problema praktiniu aspektu. 2015 m. Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenimis, jaunimas sudarė 20,6 % visų Lietuvos gyventojų. Ši dalis palaipsniui mažėja dėl mažėjančio gimstamumo ir didėjančios emigracijos. Demografinė padėtis visoje Europoje patiria pokyčių, visuomenė sensta. Derėtų pabrėžti, kad jaunimo politika Lietuvoje yra pakankamai nauja ir lanksti veiklos sritis, pradėta plėtoti tik nuo 1990 metų, kai pradėjo aktyviai kurtis jaunimo organizacijos. Lietuvos Respublikos Seimas 1996 metais patvirtino Valstybinę jaunimo politikos koncepciją (Žin., 1996, Nr. 65-1537), kuri teisiškai įtvirtino jaunimo veiklą. Didelės įtakos jaunimo politikos vystymuisi Lietuvoje turėjo ir sėkmingas kitų šalių gerosios patirties perėmimas bei pritaikymas. 2003 metais Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino Jaunimo politikos pagrindų įstatymą, kuriame yra įtvirtintos jaunimo politiką įgyvendinančios institucijos nacionaliniame ir savivaldybių lygmenyje (jaunimo politiką pagal kompetenciją formuoja ir įgyvendina: Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, ministerijos, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos). Jaunimo politikos pagrindų įstatyme taip pat nustatyta, kad savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką, o joms atlikti šią funkciją padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius. Jaunimo reikalų koordinatoriaus išlaikymas ir jų kvalifikacijos kėlimas finansuojamas iš savivaldybių biudžetų kaip tikslinė dotacija savivaldybėms valstybinei (perduotai savivaldybėms) funkcijai vykdyti. Daugelyje savivaldybių veikia sprendimų priėmimo ir patariamąją funkciją atliekančios regioninės jaunimo reikalų tarybos, į kurias pariteto principu įtraukiami valdžios ir jaunimo organizacijų atstovai. Kadangi jaunimo politika ir problemos, susijusios su jaunimu, yra labai dinamiškas dalykas, visos programos ir koncepcijos turi būti keičiamos atsižvelgiant į realiai egzistuojančią situaciją. Kelmės rajono savivaldybės taryba 2011 m. gegužės 30 d. sprendimu Nr. T-152 patvirtino jaunimo reikalų tarybą, bei Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus. 2007 metais gegužės 24 d. sprendimu Nr. T-195 patvirtino Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepciją, nauja

redakcija 2013 m. vasario 26 d. sprendimu Nr. T- 47 „Dėl Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcijos patvirtinimo“. Tačiau įgyvendinant jaunimo politiką mūsų rajone, ne visuomet atsižvelgiama į jaunų žmonių poreikius, nepakankamai išplėtotą veiklą ir darbą su rizikos grupei priklausančiu, organizacijose nedalyvaujančiu jaunimu (pvz., darbas su jaunimu gatvėse, atvira jaunimo erdvė, dar nepakankamos galimybės neformaliajam jaunimo ugdymui, neįtvirtintos neformalaus ugdymo tradicijos, neformalus ugdymas nėra pripažįstamas visuomenės kaip viena iš efektyviausių ugdymosi priemonių, stokojama paslaugų jaunimui ir darbo su jaunimu vertinimo ir reglamentavimo).

Apibendrinant galima teigti, kad **magistro darbo problema** – Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo ir Kelmės rajono savivaldybės tarybos priimtų teisės aktų, reglamentuojančių jaunimo politikos įgyvendinimą rajone, įgyvendinimo ypatumai, atitikimas jaunimo poreikiams ir iš to atsirandančios problemos.

Darbo objektas – jaunimo politika Kelmės rajono savivaldybėje.

Darbo tikslas – ištirti Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo dėsningumus, identifikuoti problemas bei ateities perspektyvas.

Minėtam tikslui įgyvendinti bus keliami šie **uždaviniai**:

1. Išanalizuoti skirtingus mokslinius požiūrius, teorijas, teisės aktus jaunimo politikos efektyvumui įvertinti.
2. Išsiaiškinti jaunų žmonių, gyvenančių Kelmės rajono savivaldybės teritorijoje, problemas.
3. Nustatyti Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų prieinamumą bei patrauklumą.
4. Atlikti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovų apklausas, siekiant įvertinti esamą jaunimo politikos padėtį Kelmės rajono savivaldybėje.
5. Pateikti išvadas ir rekomendacijas, kaip efektyviau Kelmės rajono savivaldybėje būtų galima įgyvendinti jaunimo politiką.

Temos hipotezė. Jaunimo politika Kelmės rajono savivaldybėje yra įgyvendinama nepakankamai efektyviai.

Tyrimo metodika. Šiame darbe bus naudojami analizės, sintezės, formalizavimo, lyginamasis, statistinio grupavimo, apibendrinimo, abstrakcijos, lingvistinis, loginis ir kiti tyrimo metodai. Tai pat bus naudojamos statistinės lentelės, stulpelinės diagramos, parodantys reiškinių tarpusavio ryšį bei analitinių, struktūrinių ir variacinių rodiklių skaičiavimas.

Magistro darbe taikyti šie **tyrimo metodai**:

1. mokslinės literatūros ir dokumentų apžvalga bei analizė (įvade, teorinėje darbo dalyje);

2. kiekybinis tyrimas (Kelmės rajone gyvenančių jaunų žmonių anketinė apklausa);

3. kokybinis tyrimas (Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovų – ekspertų apklausa).

Tyrimo mokslinis naujumas. Kelmės rajono savivaldybės administracijos užsakymu 2007 metų spalio–lapkričio mėnesiais, buvo atliktas Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimas, kurį atliko UAB „Factus Dominus“, jo metu buvo apklausti Kelmės rajone gyvenantys jauni žmonės. Pristatant mokslinį darbą siekta pateikti jaunimo politikos įgyvendinimo aspektus įvairiais pjūviais. Tyrimo metu ne tik apklausti jauni žmonės, gyvenantys Kelmės rajone, bet ir pateikiama apibendrinta – Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovų apklausa, požiūris į Kelmės rajone vykdomą jaunimo politiką, vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. A1-157 „Dėl jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 60-2273) pagal šešis kriterijus įvertintas jaunimo politikos įgyvendinimo Kelmės rajono savivaldybėje efektyvumas.

Rezultatų praktinis reikšmingumas. Tyrimas yra taikomojo pobūdžio, t. y. remiantis rezultatais ir praktinėmis rekomendacijomis, kurie gali būti tobulinami Kelmės rajono savivaldybės tarybos priimti sprendimai, reglamentuojantys jaunimo politikos įgyvendinimą rajone.

I. JAUNIMO POLITIKOS SAMPRATA

XXI a. vis labiau pasireiškiant visuomenės senėjimo tendencijoms, atkreiptas dėmesys į jaunimą – atskirą socialinę grupę ir ypatingą visuomenės dalį, turinčią savo problematiką, savybes, interesus. Jaunimo kaip atskiros socialinės grupės išskirtinumas siejamas su žmogaus gyvenimo laikotarpiu, kai integruojamasi į visuomenę, bręstama, tampama nepriklausomais, bandoma įsitvirtinti darbo rinkoje, pradedama kurti šeimą bei socialinę ir materialinę padėtį. Daugelyje pasaulio šalių jaunimu laikoma 15–24 metų amžiaus asmenų grupė, nes šiame laikotarpyje yra pereinama iš švietimo sistemos į darbo rinką. 2001 metais Europos Komisijos patvirtintoje Jaunimo politikos Baltojoje knygoje „Naujas postūmis Europos jaunimui“, kurioje siūloma įsiklausyti į tai, ką sako jaunimas, suteikti galimybę išsakyti ir įgyvendinti vietos iniciatyvas, daugiau dėmesio teikti jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui valstybėse narėse, jaunais žmonėmis įvardyti asmenys nuo 15 iki 25 metų. Lietuvos Jaunimo politikos Baltojoje knygoje, parengtoje Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) iniciatyva, jaunimas apibrėžiamas kaip visuomenės narių grupė, apimanti asmenybės formavimosi bei perėjimo prie savarankiško gyvenimo visuomenėje laikotarpį išgyvenančius asmenis, turinčius nuo 14 iki 29 metų. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406) įtvirtinta nuostata, kad jaunu žmogumi laikomas asmuo nuo 14 iki 29 metų. Derėtų pabrėžti, kad jauno žmogaus sąvoka, įtvirtinta Lietuvos Respublikos teisės aktuose, apibūdinta tinkamai, kadangi šiuo metu pastebima ryški tendencija ES valstybėse narėse amžiaus tarpsnį nuo 15 iki 24 metų pakeisti į 15–29 metų tarpsnį.

Remdamiesi savo tėvų vertybėmis šiandieninis jaunimas negali natūraliai integruotis į visuomenę, kadangi šiandieninėje žinių visuomenėje viskas per daug greitai keičiasi, todėl visuomenė privalo padėti jaunimui kuo greičiau atrasti savo vietą gyvenime, sudaryti sąlygas jaunų žmonių integravimuisi į visuomenę, darbo rinką. Atkūrus Nepriklausomybę, iki to laiko egzistavusi „jaunimo politika“ (nors šis terminas ir nebuvo vartojamas) greitai sužlugo arba buvo sunaikinta, neatsižvelgus į tai, kad kai kurie pažangūs jos elementai (pavyzdžiui, stacionarios jaunimo stovyklos) galėjo ir, ko gero, privalėjo būti išsaugoti bei panaudoti, plėtojant besikuriančią nepriklausomos Lietuvos jaunimo politikos sistemą. Teisinė bazė, reglamentuojanti jaunimo politiką, šalyje pradėta kurti 1996 metais, patvirtinus Jaunimo politikos koncepciją. Tuo metu veikusios jaunimo nevyriausybinės organizacijos prisidėjo prie to, kad nacionalinėje Jaunimo politikos koncepcijoje būtų įtvirtintos jaunų žmonių interesus patenkinančios nuostatos bei kad būtų pradėta plėtoti jaunimo politiką koordinuojančių ir įgyvendinančių struktūra veikla. Pasak E. Biliūtės-Aleknavičienės (2004), 2003 metais Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Jaunimo politikos pagrindų įstatymą, kuriame teisiškai įtvirtintos pagrindinės jaunimo politikos sąvokos,

nustatomi šios politikos įgyvendinimo principai, apibrėžiamos jaunimo politikos sritys. Šiame įstatyme yra svarbi ir įstatymo dalis – jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių jaunimo institucijų įtvirtinimas nacionaliniame ir savivaldybių lygmenyje. Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, nustato jaunimo politikos įgyvendinimo principus, jaunimo politikos sritis, jaunimo politikos įgyvendinimą ir valdymą. Priėmus pagrindinius teisės aktus, įtvirtinusius jaunimo politiką kaip vieną iš valstybės politikos sričių, jaunimo politika Lietuvoje pradėjo vystytis pakankamai sparčiai. Buvęs (LiJOT) prezidentas Š. Frolenko (2008) pabrėžė, kad jaunimo politikos plėtrai didelę įtaką turėjo efektyvus ir nepertraukiamas šalies ir savivaldybių institucijų bendradarbiavimas bei konsultavimasis su jaunimu ir jį atstovaujančiomis struktūromis. Į jaunus žmones pradėta žiūrėti kaip į atskirą vieną aktyviausių visuomenės dalį, kuri prisiima įsipareigojimus ir atsakomybę dėl savo ir pačios valstybės ateities. Apie jaunimo vaidmenį pilietinėje visuomenėje, jaunimo politikos šiandieninę situaciją, švietimo, ugdymo, verslumo ir kitas aktualijas dalyviai diskutavo kartu su žymiais visuomenės veikėjais. Lapkričio 3-4 d. Vilniuje vyko „Nacionalinė jaunimo konferencija 2005“, kurioje per 150 jaunų žmonių iš visos Lietuvos išsakė savo problemas ir nuomonę, kaip jas spręsti, aukščiausiems valdžios atstovams. Tos priemonės, kurios sudėtos į Vyriausybės programą yra pasiūlytos paties jaunimo ir jos yra labai svarbios tolimesnei Lietuvos jaunimo politikos raidai, t.y. jaunimui ir tam, kad jauniems žmonėms Lietuvoje gyventi būtų gera. Surengtoje Nacionalinėje jaunimo konferencijoje, kurioje dalyvavo Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo ir mokslo, Kultūros ir Vidaus reikalų ministerijų ministrai, visų savivaldybių merai, jaunimo reikalų koordinatoriai ir savivaldybėse veikiančių jaunimo organizacijų atstovai, priimta rezoliucija, kuria Lietuvos Respublikos Prezidentas, Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, visos politinės partijos, valstybinės institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos pakviestos dialogui, kuriuo būtų siekiama kryptingos jaunimo politikos plėtros Lietuvoje ir jaunimo politikos kaip prioritetinės srities įtvirtinimo, numatant ilgalaikius žingsnius jaunimo situacijos gerinimui. Šią konferenciją išsamiai aprašius nacionalinei žiniasklaidai, pajutus visuomenės susidomėjimą, tokios konferencijos, diskusijos, susitikimai imti organizuoti nuolat. Be to, pradėta skatinti jaunimo organizacijų „apskritųjų stalų“ veikla, atsižvelgiant į Valstybinės jaunimo reikalų tarybos veiklos sritis, imta skirti lėšų jaunimo iniciatyvoms, pradėtos steigti jaunimo politikos koordinatorių pareigybės savivaldybėse. Nacionalinės Plėtros Instituto vadovo M. Kiznio (2007) teigimu, Centrinės valdžios lygmenyje įtvirtinta kolegiali Valstybinės jaunimo reikalų tarybos, Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos ir Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos struktūra pritaikyta savivaldybėse regioniniame lygmenyje.

Taigi, Jaunimo politikos pagrindų įstatyme yra pateikiami atsakymai į iki tol dar neaiškius klausimus, taip pat įtvirtinamos naujos bendradarbiavimo formos, darbo organizavimo ir pavaldumo

ryšiai. Šis įstatymas nustato pagrindines gaires Lietuvos nacionalinei jaunimo politikai ir nurodo jos bendrą koncepciją. Būtent tuo remiantis nacionalinės bei regioninės institucijos, atsakingos už jaunimo politikos įgyvendinimą, ir turi įgyvendinti jaunimo politiką atitinkamai nacionaliniame bei regioniniame lygyje.

Kalbant apie įstatymus, reglamentuojančius jaunimo politiką, reikėtų paminėti, kad ir kiti įstatymai, tiesiogiai nereglamentuojantys jaunimo politikos, gali formuoti tam tikrus šios viešosios politikos srities aspektus (pvz. įstatymai susiję su sveikata, švietimu, nusikaltimų prevencija ir pan.). Vienas iš tokių įstatymų yra ir Vietos savivaldos įstatymas, kuris yra svarbus jaunimo politikos įgyvendinimo užtikrinimui savivaldybėse. Vietos savivaldos įstatymas yra reikšmingas tuo, kad įtvirtindamas savivaldybių savarankiškąsias bei valstybines (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijas, prie jų priskiria ir tam tikras su jaunimo politika susijusias sritis (pvz.: vaikų ir jaunimo teisių apsauga ir pan.). Vadinasi minėtas teisės aktas numato pareigą savivaldybėms užtikrinti tam tikrų sričių jaunimo politikos įgyvendinimą konkrečioje savivaldybėje. Taigi kai kurie įstatymai, skirti ne konkrečiai jaunimo politikos formavimui, bet reglamentuojantys atitinkamas sritis, susijusias su jaunimu, taip pat gali turėti įtakos jaunimo politikai tiek nacionaliniu, tiek regioniniu lygiu.

Didelę reikšmę jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui turi ir Vyriausybės priimami teisės aktai. Apskritai Vyriausybės priimami teisės aktai dažniausiai yra skirti Seimo priimtiems įstatymams įgyvendinti ir detalizuoti. Todėl ir kalbant apie jaunimo politiką, būtina paminėti, kad Vyriausybė, priimdama nutarimus ar kitus teisės aktus, padeda įgyvendinti jaunimo politiką ir nustato bei detalizuoja taisykles kaip tai turi būti padaryta. Vyriausybės priimami nutarimai gali būti susiję tiek su jaunimo politikos įgyvendinimu nacionaliniu mastu, tiek ir su tam tikrų taisyklių ar nurodymų nustatymu regionams.

1.1. Jaunimo politikos principai ir tikslai

Jaunimo politikos pagrindų įstatyme (Žin., 2003, Nr. 119-5406) jaunimo politika apibrėžiama kaip kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms. A. Kučikas (2005) leidinyje „Savivaldybių jaunimo politikos gairės. 2003–2005 metų patirtis ir išvalgos“ jaunimo politiką apibūdina kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai

integracijai į visuomenę. Visos Lietuvoje veikiančios politinės partijos jaunimo politiką įvardija kaip vieną prioritetinių valstybės sričių. Įgyvendinant jaunimo politiką, siekiama formuoti mobilią, pilietišką, demokratišką asmenybę, jaučiančią pareigą Tėvynei ir šeimai, įsiliejančią į visuomenės politinį, pilietinį, ekonominį, socialinį ir kultūrinį gyvenimą (Valstybinė jaunimo politikos koncepcija (Žin., 1996, Nr. 65-1537).

Lietuvai įsiliejus į bendrąją Europos erdvę, atsirado poreikis Europos Sąjungos jaunimo politikos nuostatas pritaikyti savo teisinei bazei ir integruotis į bendrąją Europos jaunimo politiką. Europos Komisijos Baltojoje knygoje „Naujas postūmis Europos jaunimui“ pabrėžiama, kad „tik nuo Europos ir valstybių lygio politikos kūrėjų priklauso, kiek bus paspartintas jaunų žmonių pokyčių procesas (jaunimo prisitaikymas prie sudėtingų socialinių ir ekonominių aplinkybių), kad jaunimas taptų suinteresuotu visuomenės dalyviu“ (*Commission of the European Communities. European Commission White Paper. A New Impetus for European Youth, 2001*). Baltojoje knygoje išskiriama tai, kad Europos Sąjungos šalyse narėse gyvenantys jauni žmonės, ne paisant ten egzistuojančių skirtumų (išsilavinimo, šeiminių padėties, pajamų, dalyvavimo darbo rinkoje ir pan.), save laiko visaverčiais piliečiais, turinčiais atitinkamas teises bei pareigas. Lisabonos strategijoje nustatytas tikslas – paversti Europą „visuomene, turinčia konkurencingiausią ir dinamiškiausią pasaulyje žiniomis paremtą ekonomiką“ pasiekiamas tik vienu būdu, t. y. investuojant į jaunimą kaip į mūsų šiandieninės bei būsimos visuomenės lobyną. Europos Komisija, 2000–2001 metais organizavusi ES valstybėse narėse 17 nacionalinių konferencijų, kuriose dalyvavo keli tūkstančiai jaunų žmonių, suformulavo šiuos jaunimo politikos principus, kurie buvo aprobuoti ir pritaikyti visose ES šalyse:

- *atvirumo* Europos Komisija pabrėžė informacijos pateikimo ir aktyvaus bendravimo su jaunimu jam suprantama kalba svarbą, nes tik tokiu būdu jauni žmonės supras Europos mechanizmus bei jiems svarbią politiką;
- *dalyvavimo*. Europos Komisijos požiūriu, būtina užtikrinti konsultavimosi su jaunimu galimybę bei jaunų žmonių dalyvavimą priimant jiems svarbius sprendimus;
- *atskaitomybės*. Šiuo principu pabrėžiama tai, kad būtina sukurti naują struktūruotą valstybių narių bei Europos institucijų bendradarbiavimo formą, kad būtų galima surasti būdus, kurie leistų atitinkamu atskaitomybės lygmeniu padėti jauniems žmonėms įgyvendinti jų siekius;
- *veiksmingumo*. Europos Komisija išskyrė būtinybę panaudoti viską, ką gali duoti jauni žmonės, kad jie galėtų tinkamai reaguoti į visai visuomenei suformuluotus uždavinius, prisidėti prie jauniems žmonėms svarbios politikos sėkmės bei kurti ateities Europą;
- *nuoseklumo*. Pagal šį principą įsipareigojama rengti jaunimui svarbios politikos bendrąsias apžvalgas atskirais lygiais, kuriuose jų nuomonė bei suvokimas būtų naudingas

(*Commission of the European Communities. European Commission White Paper. A New Impetus for European Youth*, 2001).

Lietuvos jaunimo politikos tikslai – intelektualios, pilietiškos, demokratiškos bei atsakingos asmenybės formavimosi skatinimas; jaunimo integracija į visuomenės politinį, ekonominį, pilietinį, socialinį, kultūrinį ir akademinį gyvenimą; motyvuoti jauną žmogų aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje – iš esmės nedaug skiriasi nuo tų, kurie įgyvendinami kitose Europos Sąjungos šalyse. Derėtų pabrėžti, kad atitinkamos jaunimo politikos srities priemonių įgyvendinimo kokybė bei lygis ES valstybėse narėse dažnai skiriasi, bet pagrindinės šių skirtumų priežastys – nevienodi valstybių politikų įsipareigojimai bei skirtinga šalių finansinis pajėgumas.

2013 metais rugsėjo 9-12 d. Vilniuje vykusioje ES Jaunimo konferencija, kurioje vainikavo 21-os jungtinės išvados priėmimas. Lietuvai pirmininkaujant ES vykusios Jaunimo konferencijos tikslas buvo pateikti darbo grupių išvadas, parengtas remiantis per nacionalines konsultacijas surinkta informacija. Šios Jaunimo konferencijos rezultatas – tai išvados, kurios gali būti pagrindu formuojant politikos dokumentus, svarstomus ES Jaunimo ministrų taryboje: Lietuvos jaunimo politikos tikslai – intelektualios, pilietiškos, demokratiškos bei atsakingos asmenybės formavimosi skatinimas; jaunimo integracija į visuomenės politinį, ekonominį, pilietinį, socialinį, kultūrinį ir akademinį gyvenimą; motyvuoti jauną žmogų aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje – iš esmės nedaug skiriasi nuo tų, kurie įgyvendinami kitose Europos Sąjungos šalyse. Derėtų pabrėžti, kad atitinkamos jaunimo politikos srities priemonių įgyvendinimo kokybė bei lygis ES valstybėse narėse dažnai skiriasi, bet pagrindinės šių skirtumų priežastys – nevienodi valstybių politikų įsipareigojimai bei skirtinga šalių finansinis pajėgumas. Efektyvus jaunimo politikos įgyvendinimas reikalauja papildomų lėšų, tačiau atsiperka ateityje. Skirstant biudžeto lėšas Lietuvoje labai trūksta ryžtingų sprendimų ir nacionaliniame, ir savivaldybių lygmenyse (*Joint Council on Youth. Youth Policy in Lithuania*, 2007, p. 38). Taip pat paminėtina, kad centrinės valdžios iniciatyvos arba idėjos, bandomosios programos dažnai yra neefektyvios arba net visiškai nėra įgyvendinamos, neskyrus joms įgyvendinti reikalingų resursų. Esant ekonominiam sunkmečiui, ši situacija dar labiau paaštrėjo: Lietuvoje paplito nuomonė, kad jaunimo politikos tikslai nėra tokie svarbūs, kad jiems įgyvendinti būtų skiriama lėšų. Tai nėra tik Lietuvos problema – panašūs procesai vyrauja visose ES šalyse. Dokumentai, reglamentuojantys jaunimo politikos įgyvendinimą, patvirtinami neįvertinus šalies finansinių galimybių ir nenumatant specialioms priemonėms įgyvendinti būtinų lėšų. Tarp jaunimo plintantys negatyvūs veiksniai – girtavimas, narkomanija, nusikalstamumas – skatina daugiau dėmesio skirti jaunimo politikos formavimui bei numatytų programų įgyvendinimo užtikrinimui. Apibendrinant galima teigti, kad investavimas į jaunimą – tai investavimas į mūsų šiandieninės bei būsimos visuomenės lobyną. Investicijos, skiriamos jaunimo politikos

įgyvendinimui, yra patikimas būdas pasiekti Lisabonos strategijoje nustatytą politinį tikslą – paversti Europą „visuomene, turinčia konkurencingiausią ir dinamiškiausią pasaulyje žiniomis paremtą ekonomiką. Bendradarbiaujant su Europos Komisija ir Europos jaunimo forumu buvo susitarta, kad aštuoniolikos mėnesių (2013 m. sausio 1 d. – 2014 m. birželio 30 d.) trio, kurį sudaro Airija, Lietuva ir Graikija, pirmininkavimo laikotarpiu įgyvendinamo struktūrinio dialogo tema yra socialinė įtrauktis pasirenkant specifines sritis kiekvienam iš trijų pirmininkavimų. 2013 metais rugsėjo 9-12 d. Vilniuje vyko ES Jaunimo konferencija, kurią vainikavo 21-os jungtinės išvados priėmimas. ES struktūrinio dialogo su jaunimu metu suformuluotos išvados atskleidžia prioritetinę temą – socialinę jaunimo įtrauktį, ypač pabrėžiant nedirbančio, nesimokančio, mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (NEETs) įtrauktį. ES Jaunimo konferencija yra struktūrinio dialogo proceso dalis, kuri suburia jaunus žmones ir politikos formuotojus iš visos Europos Sąjungos kartu diskutuoti apie jaunimo politikos pokyčius nacionaliniu ir Europos lygmenimis. Struktūrinio dialogo procesas nustatytas Europos Sąjungos Tarybos rezoliucijoje dėl atnaujintos bendradarbiavimo sistemos jaunimo reikalų srityje (2010– 2018 metams). ES Jaunimo konferencija Lietuvoje buvo antroji Airijos, Lietuvos ir Graikijos pirmininkavimo trejeto konferencija, akcentuojanti niekur nedirbančių, nesimokančių ir mokymuose nedalyvaujančių (NEETs) jaunų žmonių socialinės įtraukties temą.

Europos Jaunimo strategijoje iki 2018 metų orientuojamasi į du tikslus:

1) sudaryti lygias galimybes visam jaunimui dalyvaujant švietime bei siekiant integruotis į darbo rinką,

2) skatinti aktyvų jaunimo dalyvavimą visuomeninėje veikloje, didinti socialinę aprėptį, bei viso jaunimo solidarumą. Šie du tikslai yra įgyvendinami keliuose srityse:

- Švietimas ir mokymas.
- Užimtumas ir verslumas.
- Sveikata ir gerovė.
- Dalyvavimas visuomeninėje veikloje.
- Savanoriška veikla (strategijos prioritetasis).
- Socialinė aprėptis.
- Globalus jaunimas.
- Kūrybiškumas ir kultūra.

Derėtų pabrėžti, kad atitinkamos jaunimo politikos srities priemonių įgyvendinimo kokybė bei lygis ES valstybėse narėse dažnai skiriasi, bet pagrindinės šių skirtumų priežastys – nevienodi valstybių politikų įsipareigojimai bei skirtinga šalių finansinis pajėgumas.

1.2. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu

Pagal Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238, aktuali redakcija) 2 straipsnį „*Jaunimo politika – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms*“.

Šiuolaikinė jaunimo interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse – švietimas ir mokslas, kultūra, sportas, darbas ir užimtumas, būstas, sveikata ir kt.;

*Jaunimo veiklos plėtra – t. y. neformalusis jaunimo ugdymas (-is), kuriuo siekiama sudaryti sąlygas jauniems asmenims mokytis iš patirties ir eksperimentuoti (savanoriškumas, savarankiškumas, savivalda). Neformalųjį jaunimo ugdymą gali (ir privalo) vykdyti valdžios įsteigtos neformaliojo švietimo ir kultūros įstaigos, pvz., savivaldybių jaunimo laisvalaikio centrai, sporto centrai, jaunimo centrai, kultūros centrai seniūnijose. Lietuvos Jaunimo politikos Baltojoje knygoje (2001, p. 1-2) yra išskirti pagrindiniai jaunimo politikos tikslai ir uždaviniai bei objektas. Taigi jaunimo politikos *objektas* apibrėžiamas kaip valstybės institucijų veiklos koordinavimas, formuojant vieningą valstybės politiką jaunimo klausimais, apimančią jaunimui aktualias temas: darbas, būstas, išsilavinimas, pilietiškumas, neformalus ugdymo procesą jaunimo organizacijas bei neorganizuotą jaunimą. Atsižvelgiant į jaunimo politikos objektą yra išskiriami trys pagrindiniai jaunimo politikos *tikslai* (Lietuvos Jaunimo politikos Baltoji knyga, 2001):*

1. *Skatinti intelektualios, pilietiškos, demokratiškos ir atsakingos asmenybės.*
2. *Jaunimo integracija į visuomenės politinį, ekonominį, pilietinį, socialinį, akademinį ir kultūrinį gyvenimą.*
3. *Motyvuoti jauną žmogų aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje.*

Vienas iš jaunimo politikos *uždavinių* susijusių su nevyriausybinėmis jaunimo organizacijomis yra palankių sąlygų jaunimo ir jaunimo organizacijų veiklai kūrimas ir užtikrinimas jaunimo organizacijoms ir jaunimo iniciatyvoms (Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga, 2001, p. 2). Kad būtų tinkamai įgyvendinti jaunimo politikos tikslai ir uždaviniai tam tikri instituciniai mechanizmai turi būti už tai atsakingi. Taigi už jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu yra atsakingos šios institucijos (Jaunimo politika Lietuvoje, 2010, p. 14-17):

Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisija. Šios institucijos pagrindiniai uždaviniai yra rūpintis valstybės jaunimo ir sporto politikos formavimu ir įgyvendinimu. Komisijos pagrindinės funkcijos yra rūpintis jaunimo teisėmis, Valstybinės jaunimo

politikos įgyvendinimu bei vykdyti parlamentinę kontrolę, išklausančią ministerijų ir kitų valstybės institucijų (Jaunimo reikalų departamento, Kūno kultūros ir sporto departamento) pranešimus.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Ministerija pagal kompetenciją atlieka tam tikras funkcijas susijusias su jaunimo politika: koordinuoja jaunimo politikos įgyvendinimą, vykdo nacionalinius bei tarptautinius išpareigojimus jaunimo politikos srityje, koordinuoja valstybinės (perduotos savivaldybėms) vaikų ir jaunimo teisių apsaugos funkcijos įgyvendinimą bei įgyvendina priemones, susijusias su Europos Sąjungos, Europos Tarybos ir Jungtinių Tautų Organizacijos vykdoma politika vaiko teisių apsaugos ir jaunimo srityje.

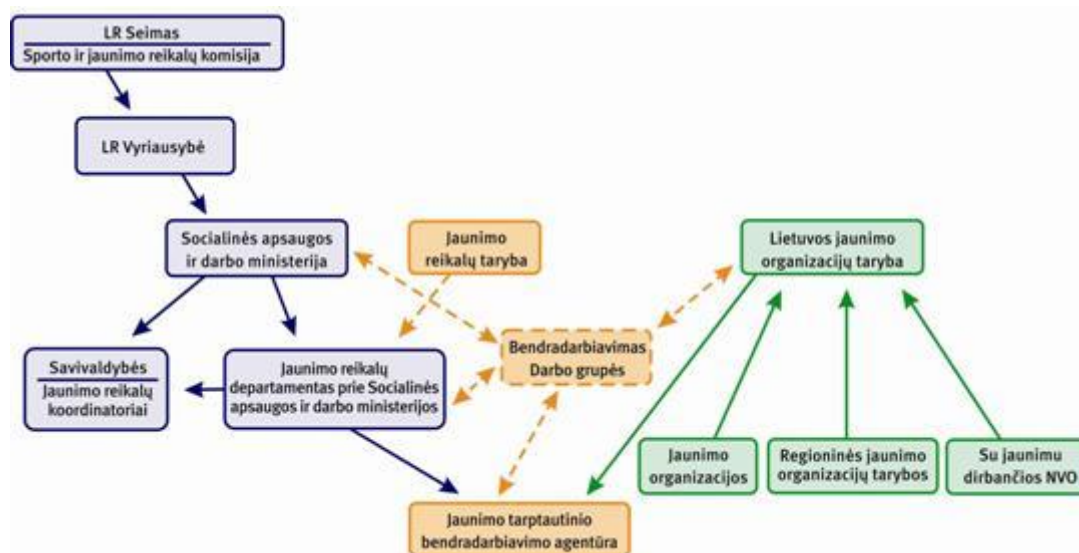
Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Tai valstybės institucija, rengianti ir įgyvendinanti valstybės jaunimo politikos programas ir priemones, koordinuojanti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, analizuojanti jaunimo ir jaunimo organizacijų būklę Lietuvoje.

Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra. Tai Jaunimo reikalų departamento įsteigta viešoji įstaiga, kuri užtikrina tarptautinio jaunimo bendradarbiavimo plėtrą ir sėkmingą Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programose jaunimui.

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba yra didžiausia nevyriausybinė jaunimo organizacija, nusikalstamumas bei kitų jaunimo problemų nagrinėjimas, įtraukiant į šį Lietuvoje, kuri jungia nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas. Ši organizacija atstovauja jaunimo interesams, formuoja jaunimo politiką ir yra Vyriausybės partnerė, formuojant jaunimo reikalų tarybos sudėtį.

Jaunimo reikalų taryba. Tai kolegiali patariamoji institucija, kuri veikia prie Jaunimo reikalų departamento. Jaunimo reikalų tarybą sudaro 12 narių: 6 valstybinių institucijų ir įstaigų atstovai ir 6 jaunimo organizacijų atstovai, kuriuos deleguoja Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. Jaunimo reikalų taryba nagrinėja svarbiausiuosius jaunimo politikos klausimus ir teikia Jaunimo reikalų departamentui pasiūlymus dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo.

Jaunimo organizacijos visų pirma įdeda nemažą indėlį į jauno žmogaus ugdymą, nes dalyvaudamas nevyriausybinių organizacijų veikloje jaunimas tampa komunikabilus, labiau pasitiki savimi, išmoksta bendradarbiauti su kitais žmonėmis ir žinoma gali prisidėti prie jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo. Kaip teigiama leidinyje Jaunimo politika Lietuvoje jaunimo organizacijos formuoja jaunimo politiką ir atstovauja jaunimo interesus per regionines jaunimo organizacijų sąjungas (Apskrituosius stalus), o nacionalinės jaunimo organizacijos bei regioninės jaunimo organizacijų sąjungos – per Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą.

1 pav. Jaunimo politikos valdymo modelis

Šaltinis: <http://www.jrd.lt/nacionaliniu-lygmeniu>

Taigi jaunimo politika nacionaliniu lygmeniu (1 pav.) negalėtų vykti be visų išvardytų institucijų, kurių kiekviena atlieka reikšmingą vaidmenį formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką. Be to svarbu ir tai, kad už jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą atsakingų institucijų sistema veikia tiek įstatymų leidžiamojoje (pvz., Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisija, tiek vykdomojoje valdžioje (pvz., Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) valdžioje.

1.3. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas vietos lygmeniu

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) 7 straipsnis būtent ir įtvirtina, kad *vaikų ir jaunimo teisių apsauga yra valstybės (perduotos savivaldybėms) funkcija*. Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238, aktuali redakcija). 8 straipsnis reglamentuoja jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą savivaldybėse:

1. Savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką. Tad vienaip ar kitaip už jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą yra atsakingi skirtingi savivaldybės tarybos komitetai bei savivaldybės administracijos skyriai.

2. Savivaldybės institucijoms atlikti šią funkciją padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinadorius. Jis yra valstybės tarnautojas. Jaunimo reikalų koordinadorius savivaldybės institucijoms padeda formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką (pavyzdinės funkcijos

yra patvirtintos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. A1-68). Jis yra tarpininkas tarp savivaldybės politikų, tarnautojų bei jaunimo. Jaunimo reikalų koordinatorius prižiūri ir inicijuoja jaunimo politikos vykdymui reikalingas priemones, pagal poreikius vykdo jaunimo situacijos tyrimus. Siekdami tinkamai bendradarbiauti jaunimo reikalų srityje, suinteresuotoms institucijoms ir asmenims teikia informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje, bendradarbiauja su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Jaunimo reikalų departamentu ir kitomis institucijomis, jaunimo organizacijomis, neformaliosiomis jaunimo grupėmis, dalyvauja plėtojant bendradarbiavimą su užsienio šalių savivaldybėmis jaunimo politikos srityje.

3. Savivaldybės tarybos sprendimu gali būti sudaroma nuolatinė (tarybos kadencijos laikotarpiui) ar laikinoji (atskiriems klausimams nagrinėti) savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus tvirtina savivaldybės taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba sudaroma pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų. Jaunimo organizacijų atstovus į savivaldybės jaunimo reikalų tarybą deleguoja regioninė jaunimo organizacijų taryba.

Šie du įstatymai akcentuoja tai, kad savivaldybėse norint sėkmingai formuoti ir įgyvendinti jaunimo politiką turi būti sudaryta jaunimo reikalų taryba ir įsteigta jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybė. Ne mažiau nei nacionaliniame lygmenyje veikiančios institucijos formuojančios ir įgyvendinančios jaunimo politiką svarbios yra ir vietos lygmeniu veikiančios institucijos. Schemoje, pateikiama kaip yra vaizduojami *pagrindiniai jaunimo politikos veikėjai vietos lygmeniu*: savivaldybės taryba, savivaldybės administracija ir jos institucijos, savivaldybės jaunimo reikalų taryba (sudaryta pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų), jaunimo organizacijų taryba, jaunimo iniciatyvos, nevyriausybinės organizacijos, jaunimo tarnybos bei verslo sektorius.

Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcijoje, patvirtintoje 2013 m. vasario 26 d. Kelmės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-47, aiškiai išskiriamos savivaldybės institucijos, įgyvendinančios jaunimo politiką Kelmės rajone, t. y.: Kelmės rajono savivaldybės taryba, formuojanti bei įgyvendinanti savivaldybės jaunimo politikos tikslus, principus bei kryptis ir savo teisės aktais įtvirtinanti nuostatas, pagal kurias tikslai įgyvendinami; Savivaldybės institucijos ir įstaigos, įgyvendinančios Savivaldybės tarybos sprendimus, reglamentuojančius savivaldybės jaunimo politikos tikslų įgyvendinimą; Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktorius ir Savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorius.

Savivaldybės taryba, savivaldybės administracija, savivaldybės institucijos. Savivaldybės institucijos atsakingos už jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą. Jaunimo politika apima

skirtingas sritis tokias kaip: pilietiškumo ugdymas, švietimas, mokymas, mokslas, studijos ir ugdymas, neformalusis ugdymas, darbas ir užimtumas, apsirūpinimas būstu, laisvalaikis, poilsis, kūryba ir kultūra, socialinė ir sveikatos apsauga, sveikatingumas, kūno kultūra ir sportas. Taigi vienaip ar kitaip už jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą yra atsakingi skirtingi savivaldybės tarybos komitetai, administracijos skyriai ir institucijos (švietimo įstaigos, pedagoginės-psichologinės tarnybos, darbo biržos, neformaliojo švietimo įstaigos (muzikos ir meno mokyklos, sporto centrai ir kita), jaunimo laisvalaikio centrai, kultūros centrai, muziejai, bibliotekos ir t. t.) (Jaunimo politika Lietuvoje, 2010, p. 18).

Savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Tai institucija, turinti patariamąjį balsą ir jos ilgalaikis tikslas – užtikrinti jaunimo dalyvavimą sprendžiant jiems svarbius klausimus (savivaldybės jaunimo reikalų tarybos teisės, tikslai, funkcijos yra patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. A1-4 „Dėl savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipinių nuostatų patvirtinimo“) (Jaunimo politika Lietuvoje, 2010, p 19).

Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas gali būti kokybiškas tik tada, kai jaunimui aktualūs klausimai sprendžiami kartu su jaunimo atstovais įtraukiant juos per nevyriausybinės jaunimo organizacijas. Todėl savivaldybėse labai svarbus vaidmuo tenka **jaunimo organizacijoms**, kurios, žinoma, yra vienos iš pagrindinių struktūrų vietos lygmeniu formuojančių ir įgyvendinančių jaunimo politiką.

Jaunimo reikalų koordinatorius padeda savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką (jaunimo reikalų koordinatoriaus paskirtis, specialūs reikalavimai bei pavyzdinės funkcijos yra patvirtintos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. A1-68). Jis yra tarpininkas tarp savivaldybės politikų, tarnautojų ir jaunimo. Tam, kad būtų įgyvendinta savivaldybės jaunimo politika, jaunimo reikalų koordinatorius turi koordinuoti ir inicijuoti jos įgyvendinimui reikalingas priemones, pagal poreikius vykdyti jaunimo situacijos tyrimus.

Norėdamos įgyvendinti jaunimo politiką, savivaldybės siekia sudaryti kuo geresnes sąlygas jaunimui būti aktyvia visuomenės dalimi, išplėsti veiklas, kurios skirtos jaunimo situacijai pagerinti, bei stiprinti jaunimo organizacijų sektorių ir skatinti jaunos žmonės aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje, užtikrinti su jaunimu dirbančių asmenų ir institucijų bendradarbiavimą, informavimą, kvalifikacijos kėlimą bei patirties sklaidą, remti jaunimo iniciatyvas, užtikrinančias jaunų žmonių užimtumą, kompetencijų ugdymą ir savirealizaciją, ir kurti, stiprinti bei plėtoti bendradarbiavimą tarp institucijų, dirbančių su jaunais žmonėmis.

1.4. Jaunimo politikos raida Europoje

Jaunimo politika – pradėjo formuotis po Antrojo pasaulinio karo Vakarų Europos valstybėse. Apskritai, jaunimo politika nėra statiška, tačiau – nuolatosis kintanti, bet kryptinga veikla, kuria kuriamos sąlygos siekiant ugdyti jaunų žmonių asmenines savybes, socialines ir edukacines kompetencijas, siekiant išugdyti sąmoningą asmenybę, gebančią aktyviai dalyvauti šalies politiniame ir visuomeniniame gyvenime bei spręsti iškilusias problemas asmeniniame gyvenime, bei jaunimo politika yra veikla, kuria siekiama ugdyti kitų egzistuojančių visuomenėje grupių tolerancijos ir pakantumo jausmus jauniems žmonėms.

Europos jaunimo politikos susikūrimą galima būtų sieti su Europos Tarybos Europos jaunimo centro Strasbūre susikūrimu. Atidarius jaunimo centrą 1967 metais, Europos Taryba įsipareigojimą aktyviai dirbti plėtojant jaunimo politiką Europoje. Šis įsipareigojimas buvo grindžiamas pamažu vystant jaunimo politikai skirtas institucines priemones ir užmezgant glaudų kontaktą su Europos jaunimo nevyriausybinėmis organizacijomis. Aštuntojo dešimtmečio pradžioje buvo sukurta Europos jaunimo konsultacinė taryba, kurioje dalyvavo jaunimo organizacijų atstovai ir turėjo galimybę pateikti savo požiūrį į jaunimo politikos vystymą Europos Taryboje. Vėlesniu laikotarpiu struktūra vystėsi ir buvo sukurta Europos Tarybos Jaunimo reikalų jungtinė taryba, kurioje lygiomis teisėmis aplink vieną stalą susėdo vyriausybių ir nevyriausybinių organizacijų atstovai. Tai buvo kokybinis žingsnis į priekį pripažįstant jaunimo organizacijų potencialą dalyvauti sprendimų priėmimo procese. Europos Tarybos Jaunimo ir Sporto Direktoratas per tą laiką parengė daugybę pozicijų dėl jaunimo dalyvavimo, informavimo, savanoriškos veiklos, žmogaus teisių, tarpkultūrinio pažinimo, konfliktų prevencijos. Buvo inicijuotas didelis kiekis su jaunimu susijusių tyrimų. Suorganizuota didelės apimties jaunimo kampanija „Visi skirtingi, visi lygūs“, šios kampanijos išėjoje įkurtas antrasis Europos Jaunimo Centras Budapešte. Nuolat stiprinamas bendradarbiavimas su jaunimo NVO sektoriumi. Sukurtas Europos Jaunimo Fondas teikiantis finansavimą jaunimo organizacijų projektams ir iniciatyvoms. Europos Sąjunga palyginus neseniai įsitraukė į diskusiją jaunimo politikos klausimais. Komisarė V. Reding, 2000 metais inicijavo Europos Sąjungos jaunimo politikos Baltosios knygos kūrimą. Konsultacijų su jaunimo procese buvo identifikuotos pagrindinės jaunimo problemos ir išūkliai.

Baltoji knyga įvardino jaunimo politikos kaip tarpsektorinės politikos pobūdį, identifiko 4 pagrindinius veiklos jaunimo politikos srityje prioritetus: jaunimo dalyvavimas, informavimas, savanoriška veikla ir jaunimo tyrimai. Šiose srityse ES šalys narės identifiko bendruosius tikslus, kurie turi būti įgyvendinami ir vėliau kiekviena šalis ES narė pateikia ataskaitą apie tikslų įgyvendinimo rezultatus. Šiuo dokumentu apibrėžiamos pagrindinės jaunimo veiklos sąvokos,

apibūdinama esama situacija identifikuojamos problemos bei jų sprendimo būdai. Pagal Baltosios knygos nuostatas, problemoms spręsti siūlyti ir įgyvendinti turėtų institucijos, kuriose jaunimo atstovų ir valstybės bendradarbiavimas yra pagrįstas pariteto principu. Akcentuojamas šalių lygiavertiškumo principas ir bendros atsakomybės prisiėmimas sprendžiant jaunimui kaip socialinei grupei aktualias problemas. Toks principas turėtų būti taikomas tiek nacionaliniame, tiek regioniniame lygmenyse. Plataus masto konsultacijų, atliktų prieš paskelbiant Baltąją knygą, rezultatai aiškūs: nepaisant labai skirtingos padėties, jaunimas vertina iš esmės visas tas vertybes ir turi tuos pačius siekius, tačiau susiduria ir su tais pačiais sunkumais. Jauni žmonės vėliau pradeda dalyvauti darbo rinkoje ir vėliau kuria šeimas; jie dažnai kaitalioja savo veiklas nuo darbo prie mokymosi ir vėl atgal. Mokykla ir universitetas, darbas ir socialinė aplinka nebevaidina tokio integruojančio vaidmens kaip anksčiau. Savarankišką padėtį jaunimas pasiekia būdamas vyresnio amžiaus. Jauni europiečiai turi daug ką pasakyti; juk tai žmonės, kurie pirmiausia pajunta ekonominius pokyčius, demografinį nesubalansuotumą, globalizaciją ir kultūrų įvairovę. Europos Sąjungoje apie jaunimo politiką kalbėti yra sudėtinga, nes tai yra nacionalinės kompetencijos sritis, todėl institucija gali skatinti didesnę šalių narių tarpusavio bendradarbiavimą ir skirtingas iniciatyvas. Ilgalakis Lietuvos jaunimo politikos Baltosios knygos nuostatų įgyvendinimo tikslas- Lietuvos jaunimo padėtis šiuolaikinėje sparčiai besivystančioje visuomenėje identifikavimas bei būdų užtikrinti jaunimo gerovę bei palankias pažinimui sąlygas sukūrimas ir įgyvendinimas. (nacionalinis partneris EURODESK). Kalbant apie Europos jaunimą, Europos Sąjungoje yra sukurta tokia programa, kaip „Veiklus jaunimas“. Tai Europos Sąjungos programa skirta visiems 13 - 30 metų žmonėms iš ES valstybių narių, taip pat valstybių, siekiančių narystės). Programoje taip pat gali dalyvauti jauni žmonės iš ES kaimyninių šalių partnerių, kitų valstybių. Ji suteikia jauniems žmonėms neformalaus ugdymo (-si) galimybes bei finansines subsidijas jų inicijuotiems bei įgyvendinamiems projektams, skatina Europos šalių jaunimo bendradarbiavimą. Ypatingas dėmesys programoje skiriamas jaunų žmonių, turinčių mažiau galimybių nei jų bendraamžiai, dalyvavimui bei iniciatyvoms „Veiklus jaunimas“ siekia:

1. skatinti aktyvų jaunų žmonių pilietiškumą, ypač Europos pilietiškumą;
2. ugdyti jaunų žmonių solidarumo jausmą ir skatinti toleranciją;
3. skatinti jaunų žmonių iš įvairių šalių tarpusavio supratimą;
4. prisidėti prie paramos sistemų, kuriomis remiama jaunų žmonių veikla, kokybės gerinimo ir pilietinės visuomenės organizacijų jaunimo reikalų srityje veiksnio didinimo;
5. skatinti Europos bendradarbiavimą jaunimo reikalų srityje, prisidėti prie paramos sistemų, kuriomis remiama jaunų žmonių veikla, kokybės gerinimo ir pilietinės visuomenės organizacijų

jaunimo reikalų srityje veiksnio didinimo; skatinti Europos bendradarbiavimą jaunimo reikalų srityje.

Apibendrinus galima teigti, kad Europos jaunimo politika nors egzistuoja jau seniai, tačiau vis dar nėra įgavusi visuotinio pripažinimo. Daug yra daroma europinėse institucijose, tačiau pagrindinė atsakomybė tenka jaunimo politikos veikėjams nacionaliniame lygmenyje.

1.5. Jaunimo politikos įgyvendinimas Europos Sąjungos valstybėse narėse

Daugelyje Europos Sąjungos šalių jaunimu vadinama 15–24 metų asmenų grupė, tačiau vis labiau pastebima šio amžiaus ilginimo tendencija (iki 29 metų). Paminėtina, kad visos ES šalys narės iš esmės vadovaujasi tais pačiais ES teisės aktais, reglamentuojančiais jaunimo politiką, bei didelį dėmesį skiria jaunimo situacijos tyrimams, siekdamos pagerinti savo jaunimo padėtį. Reikėtų paminėti, kad vienintelė šalis Šveicarija, kuri turi ES yra neutrali, bet jaunimo politiką ši šalis įgyvendina remiantis ES Baltąja knyga Europos jaunimo paktu ir kitais teisiniais dokumentais. Šveicarijoje jaunų žmonių nuo 15 iki 30 metų amžiaus gyvena apie 2,6 mln. ir sudaro trečdalį visų šalies gyventojų. Apie 25% jaunų žmonių, gyvenančių Šveicarijoje, sudaro užsieniečiai. Paminėtina tai, kad Šveicarijos jaunimui dalyvavimas darbo rinkoje nesukelia didesnių problemų, jaunimo bedarbiškumo lygis – tik 3,1%, iš jų daugiau nei 30% ieško stažuotės mokymo įstaigose. Daugiausia jaunų žmonių gyvena miestuose ir savivaldybių centruose. Jaunimo situacijos tyrimai, atlikti šioje šalyje, parodė, kad dauguma jaunų žmonių turi tinkamas gyvenimo sąlygas, galimybes studijuoti bei dirbti.

Ludwig Gärtner ir Thomas Vollmer (2009) savo ataskaitoje „Child and Youth Policy in Switzerland“ išskyrė šias jaunimo problemas Šveicarijoje:

Šveicarija. Nors Šveicarija ir turi neutralų statusą ES, tačiau čia jaunimo politika įgyvendinama remiantis ES Baltąja knyga, Europos jaunimo paktu ir kitais teisiniais dokumentais. Šveicarijoje jaunų žmonių nuo 15 iki 30 metų amžiaus gyvena apie 2,6 mln. ir sudaro trečdalį visų šalies gyventojų. Apie 25% jaunų žmonių, gyvenančių Šveicarijoje, sudaro užsieniečiai. Paminėtina tai, kad Šveicarijos jaunimui dalyvavimas darbo rinkoje nesukelia didesnių problemų, jaunimo bedarbiškumo lygis – tik 3,1 %, iš jų daugiau nei 30% ieško stažuotės mokymo įstaigose. Daugiausia jaunų žmonių gyvena miestuose ir savivaldybių centruose. Jaunimo situacijos tyrimai, atlikti šioje šalyje, parodė, kad dauguma jaunų žmonių turi tinkamas gyvenimo sąlygas, galimybes studijuoti bei dirbti.

Ludwig Gärtner ir Thomas Vollmer (2009) savo ataskaitoje „Child and Youth Policy in Switzerland“ išskiria šias jaunimo problemas Šveicarijoje:

- perėjimas į darbo rinką (jaunimui sunku prisitaikyti darbo rinkoje vos baigus mokslus ir įgijus teorinių, bet ne praktinių žinių);
- etninės problemos (šalyje gyvenantys jauni užsieniečiai sunkiai prisitaiko prie švietimo sistemos, apie 15–20% jaunimo neįgyja net profesinio išsilavinimo);
- socialinė atskirtis (tyrimu nustatyta, kad jauni žmonės iš skurdžiai besiverčiančių ar mažiau išsilavinusių šeimų, ar iš nepilnų šeimų turi ženkliai mažesnes galimybes baigti aukštąjį mokslą ar įsidarbinti).

Švedija. Šioje šalyje jaunų žmonių kategorijai priskiriami asmenys nuo 16 iki 25 metų. Švedijos Jaunimo reikalų agentūros Nacionalinės ir savivaldybių jaunimo politikos departamento direktorė Inger Ashing (2010) jaunimo ataskaitoje „Knowledge about children and young people in Sweden – The role of research in shaping future oriented politics“ teigia, kad svarbiausias Švedijos Vyriausybės uždavinys – užtikrinti jaunimo politikos plėtrą savivaldybių lygmeniu (iš viso Švediją sudaro 290 savivaldybių).

2009 metais Švedijoje gyveno daugiau nei 1,5 mln. jaunų žmonių, todėl labai svarbu žinoti jaunimo nuomonę apie švietimą, įsidarbinimo galimybes, sveikatinimą. Jaunimo situacijos tyrimas, Švedijos Jaunimo reikalų agentūros užsakymu atliktas 2009 metais, atskleidė, kad daugumos jaunų švedų socialinė padėtis pakankamai gera, jiems sudarytos tinkamos gyvenimo sąlygos. Nepaisant to, apie 20% jaunų žmonių skursta arba gyvena prie skurdo ribos. Nors jaunimui privaloma įgyti pagrindinį išsilavinimą, didžioji dauguma jaunų žmonių tuo nepasitenkina ir baigia vidurinį mokslą. Paminėtina, kad universitetuose studijuoja ženkliai daugiau jaunų moterų nei vyrų.

Didžiausios jaunų žmonių problemos, kurias suformulavo Švedijos jaunimo reikalų agentūra, yra tokios:

- mažas jaunų žmonių aktyvumas visuomenėje, t. y. žemas jaunimo dalyvavimo procentas rinkimuose, tik 20% jaunų žmonių 2009 metais dalyvavo sprendimų priėmimo savivaldybių lygmenyje, mažas aktyvumas jaunimo ir su jaunimu dirbančiose organizacijose;
- jaunimo nedarbas (jaunų žmonių nedarbo lygis Švedijoje didesnis nei ES vidurkis, tačiau, paminėtina, kad ilgalaikių jaunų bedarbių mažiau nei kitose ES šalyse);
- lyčių skirtumai (vertinant jaunų žmonių poreikį studijuoti, psichinę ir fizinę sveikatą, priklausomybes);

- netolygi jaunų žmonių padėtis skirtinguose regionuose (jaunimo vidinė migracija, kai vos baigę mokyklą jauni žmonės išvyksta į didesnius miestus ar sostinę);
- smurtas prieš vaikus ir jaunus žmones, dažnai iššaukiantis tolesnes alkoholizmo, narkotikų vartojimo problemas).

Taigi tiek Europos Sąjungos šalys narės, tiek kitos valstybės, formuodamos bei įgyvendindamos jaunimo politiką, susiduria su panašiomis problemomis, kelia panašius tikslus bei uždavinius. Visose šalyse stengiamasi įgyvendinti dar Baltojoje knygoje įvardytą Europos Sąjungos viziją: investuoti į jaunimą (sutelkti didesnius išteklius, siekiant plėtoti politikos sritis, susijusias su jaunimo kasdieniu gyvenimu, bei didinti jų gerovę) ir suteikti daugiau galimybių jaunimui (didinti galimybes jaunimui, siekiant atnaujinti visuomenę, stiprinti ES vertybes bei prisidėti prie jos tikslų įgyvendinimo).

Europos Sąjungos keliami jaunimo politikos prioritetai

Siekiant išsamiai apibūdinti Europos Sąjungos bei Europos Tarybos formuluojamus jaunimo politikos prioritetus, kuriais remiasi ir Lietuvos institucijos, formuojančios bei įgyvendinančios jaunimo politiką šioje šalyje, būtina pristatyti už jaunimo politikos įgyvendinimą atsakingas Europos Sąjungos institucijas. Prie bendros Europos Sąjungos jaunimo politikos formavimo aktyviai prisideda Patarėjų taryba (*Advisory Council – AC*), posėdžius rengianti du kartus per metus, į kurią patarėjai, atstovaujantys savo nuomonę jaunimo politikos klausimais ir pristatantys jaunimo politiką Jungtinei tarybai, skiriami trejų metų kadencijai. Tiesa, skirtingas jaunimo organizacijas atstovaujantys patarėjai dažniausiai atspindi skirtingas jaunų žmonių nuomones.

Jaunimo politiką kuruoja ir Europos valdymo komitetas jaunimo klausimais (*European Steering Committee for Youth – CDEJ*), kurio posėdžiai rengiami dukart per metus. Pagrindiniai šio komiteto uždaviniai: formuluoti poziciją jaunimo politikos klausimais, atlikti jaunimo politikos skirtingose ES šalyse narėse vertinimą, pristatymą bei palyginimą, rengti dokumentus aktualiais jaunimo politikos klausimais, apsikeisti aktualia informacija bei dalytis gerąja patirtimi jaunimo politikos srityje tiek europiniame, tiek nacionaliniame lygmenyje, pristatyti jaunimo politiką Jungtinei tarybai ir organizuoti Jaunimo ministrų konferencijas. Lietuvą šiame komitete atstovauja Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (Juozas Meldžiukas), o Jaunimo ministrų konferencijose Lietuvos interesus gina Jaunimo reikalų departamento, LiJOT, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovų delegacija, sudaroma socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu.

Pagrindinė institucija, apsprendžianti Europos Tarybos jaunimo politiką, yra Jungtinė taryba (*Joint Council of Youth – JC*). Paminėtina, kad Jungtinė taryba nustato trejų metų Europos Tarybos prioritetus jaunimo klausimais (2009–2012 metų prioritetai – tarpkultūrinio dialogo bei taikos

skatinimas, jaunimo dalyvavimo aktyvinimas ir demokratijos pilietiškumo skatinimas, švietimo žmogaus teisių srityje bei žmogaus orumo ir sanglaudos skatinimas, paramos jaunimo politikos plėtrai nustatymas).

Finansiniais jaunimo politikos įgyvendinimo Europos Sąjungoje aspektais rūpinasi Programinis komitetas (*Programming Committee on Youth – PC*), nulemiantis programos „Veiklus jaunimas“ finansavimą, veiklų jaunimo srityje organizavimą, mokymo kursų, kalbos kursų, seminarų, simpoziumų jaunimo lyderiams organizavimą, ekspertų susitikimų, reikiamų tyrimų finansavimą. Programinio komiteto kompetencijai priklauso biudžeto jaunimo politikos įgyvendinimui paskirstymas, Europos jaunimo fondo (*European Youth Fond – EYF*) finansavimo projektams galimybės bei jaunimo politikos įgyvendinimo ES veiklos stebėseną. Lietuvos interesams šioje institucijoje atstovauja Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (deleguotas Juozas Meldžiukas).

Apibendrinant Europos Tarybos institucijas, kuruojančias tolygų jaunimo politikos įgyvendinimą visose ES šalyse narėse, galima teigti, kad Europos Taryba jaunimo srityje užsiima šiomis veiklomis:

- Jaunimo ministrų konferencijų organizavimu;
- dokumentų jaunimo klausimais priėmimu;
- nacionalinių jaunimo politikų įvertinimu;
- kalbų kursų finansavimu;
- mokymų apie jaunimo politikos formavimo bei įgyvendinimo principus organizavimu;
- jaunimo konsultantų bei mokymų vadovų parengimu bei jų kvalifikacijos kėlimu;
- įvairių kampanijų už jaunimo teises ir toleranciją organizavimu;
- Europos jaunimo centrų bei jaunimo centrų tinklų finansavimu;
- metodinės bei informacinės medžiagos apie jaunimo politiką leidyba;
- bendradarbiavimo su jaunimo centrų tinklais (pavyzdžiui, *Youth Partnership, Youth Card, EYF, ENYC* ir kt.) jaunimo politikos srityse plėtojimu.

Pagrindinės Europos Sąjungos institucijos yra Ministrų taryba, atstovaujanti nacionalinėms vyriausybėms, Europos Parlamentas, atstovaujantis visiems Europos Sąjungos piliečiams, Europos Komisija, ginanti bendruosius ES interesus, Audito rūmai, atsakingi už tinkamą ir pagrįstą pagrindinių veiklų finansavimą, ir Teisingumo teismas, užtikrinantis ES teisės aktų laikymąsi. Pasak J. Bower ir T. Geudens (2005), jaunimo interesus šioje struktūroje atstovauja įvairios darbo grupės bei susitikimai, t. y. Europos Parlamento Jaunimo parlamentinė grupė, Jaunimo ministrų

konferencijos, Generalinių direktorių susitikimai (*DG's Meeting*) ir Europos Sąjungos Jaunimo darbo grupė (*Youth Working Party*). Europos Komisijai priklauso šios nuolatinės darbo grupės: Europos jaunimo politikos žinių centras (EKCYC), Europos jaunimo žinių tinklas (EuNYK) bei Europos jaunimo žinių ekspertų tinklas (ENEYK).

Lietuvos integracija į Europos Sąjungą – ilgalaikis procesas, darantis įtaką įvairiausioms viešojo gyvenimo sritims: daugelio valstybės institucijų darbui, Lietuvos įmonių veiklai bei įvairioms visuomenės grupėms. ES principų bei teisės normų įgyvendinimas taip pat daro įtaką Lietuvos ekonomikai bei visuomenei.

Sąvokos „jaunimas“ įtraukimas į Europos politiką yra, galima teigti, nesenas reiškinys. Mastrichto sutartis, patvirtinta 1993 m., išplėtė ES politikos spektrą 149.2 straipsnyje įtraukdama „jaunimo“ sritį. Šiame straipsnyje sakoma, kad Europos Sąjunga turėtų „skatinti jaunimo mainų ir socioedukacinių vadovų mainų vystymąsi“.

Galima pabrėžti, kad šiandieniniai jauni europiečiai – karta, gyvenanti nuolat ir greitai kintančioje socialinėje, demografinėje, ekonominėje ir technologijų aplinkose. „Europos Sąjungos jaunimo politika siekia atitikti jaunų žmonių kintančius poreikius, taip skatindama juos prisidėti prie visuomenės“ (Europos informacinių paslaugų tinklas jaunimui (2009). ES jaunimo politika). Paminėtina, kad tapimas Europos Sąjungos nare Lietuvai suteikė naujų galimybių dalyvauti Europos Sąjungos jaunimo politikos formavime, nusistatyti bendruosius tikslus, atsižvelgiant į šalies kontekstą.

1.6. Jaunimo politiką reglamentuojantys dokumentai Europos Sąjungos lygmeniu

Nacionalinę jaunimo politiką Lietuvoje, jos įgyvendinimo problemas ir kitus su šia viešosios politikos sritimi susijusius aspektus galima pradėti nagrinėti tik susipažinus su pagrindiniais šaltiniais, kurie ją reglamentuoja. Todėl pirmiausiai reikėtų aptarti pagrindinius teisės aktus, reglamentuojančius jaunimo politiką Lietuvoje: įstatymus, Seimo nutarimus, Vyriausybės nutarimus, ministrų įsakymus. Be to, svarbią reikšmę jaunimo politikos formavimui turi ir ES teisės aktai susiję su jaunimo politika, taip pat kiti nacionaliniai dokumentai. Tik apžvelgus minėtus šaltinius bus galima toliau nagrinėti, kokia yra jaunimo politika Lietuvoje, kokie jos bruožai, įgyvendinimo problemos ir kitus su jaunimo politika susijusius aspektus. 2001 metais padėtis iš esmės pasikeitė: ES valstybės narės, suvokdamos, kad Europos visuomenė sparčiai sensta, apsisprendė formuoti jaunimo politiką, kuri būtų neatsiejama Lisabonos strategijos dalis. Pasak A. Addysg ir G. Dysgu, (2007), siekdama platinti ir gilinti politinius debatus bei pažvelgti į jaunimą ne tik per egzistuojančias ES programas, Europos Komisija (toliau vadinama – EK) svarstė abipusio

bendradarbiavimo vystymą ateinantiems dešimtmečiams. EK nuo 2000 m. gegužės mėn. iki 2001 m. kovo mėn. surengė daugybę konsultacijų, kuriose dalyvavo jauni žmonės, atstovaujantys įvairiausias gyvenimo sritis, jaunimo organizacijas, mokslo bendruomenę, politikos kūrėjus ir viešosios administracijos įstaigas. Anot A. Vyšniausko ir E. Mustafajevos (2008), savo mastu, trukme, dalyvių įvairove ir informacijos turtingumu ji pralenkė visas kitas konsultacijas, vykusias Europos lygiu. Kai kurioms valstybėms narėms tai buvo pirmoji tokia konsultacijų serija (*Commission of the European Communities. European Commission White Paper. A New Impetus for European Youth*, 2001). Konsultavimosi periodu ES valstybėse narėse surengta 17 nacionalinių konferencijų, kuriose suformuluoti 440 pasiūlymų, Europos jaunimas, susirinkęs 2000 m. spalio mėn. Paryžiuje, Prancūzijos pirmininkavimo Europos Sąjungai metu, išnagrinėjo nacionalinių konferencijų rezultatus iš Europos perspektyvos, 450 jaunimo delegatų, atstovaujančių 31 šali, sutarė dėl 80 pasiūlymų, daugiau nei 60 organizacijų dalyvavo Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto posėdžiuose Briuselyje 2001 m. vasario mėn., visose Europos šalių sostinėse vyko Nacionalinių jaunimo tarybų susitikimai su politikais ir valstybės pareigūnais, o taip pat buvo organizuoti du susitikimai su jaunimo reikalų generaliniais direktoriais (pirmasis buvo skirtas dvišaliams susitikimams pradėti, antrasis – aptarti konsultacijų pabaigą), 2001 m. kovo mėn. viduryje, Švedijos pirmininkavimo metu, įvyko susitikimas *Umeå*, kuriame jaunimo delegatai, jaunimo organizacijos, mokslo atstovai ir viešųjų institucijų atstovai apibrėžė prioritetus politinių veiksmų srityje, 2001 m. balandžio 24 d. Europos Parlamente vyko diskusijų diena, kurioje dalyvavo apie 300 jaunų žmonių. Šių konsultacijų rezultatas – 2001 m. lapkričio mėnesį priimta Baltoji jaunimo politikos knyga „Naujas postūmis Europos jaunimui“, kurioje pasiūlyta ES šalims narėms didinti bendradarbiavimą keturiose jaunimo prioritetinėse srityse: jaunimo dalyvavimo; jaunimo informavimo; savanoriškos veiklos; geresnio jaunimo reikalų supratimo ir suvokimo. Šioje knygoje išsakytas akivaizdus jaunimo nepasitenkinimas tradicinėmis dalyvavimo viešajame gyvenime formomis ir kvietimas jauniems europiečiams tapti aktyvesniais piliečiais. Galima teigti, kad priėmus Jaunimo politikos Baltąją knygą, Europos Komisija ir Europos Sąjungos valstybės narės pradėjo ypač aktyviai formuoti jaunimo politiką, užtikrinančią jaunų žmonių dalyvavimą visuomeniniame gyvenime: europiniame ir nacionaliniame lygmenyse jaunimo dalyvavimas tapo vienu kertinių jaunimo politikos prioritetų.

Jaunimo politika Europos lygmenyje nėra vien tikrai pranešimai, bet yra ir konkretūs jaunimo politikos įgyvendinimo įrankiai, kurie jungiasi kartu su EK politinėmis ir ekonominėmis darbotvarkėmis (pvz.: ekonomika, socialinės problemos, išsilavinimas) ir daugiau kultūrinėmis ET sprendžiamomis problemomis (pvz.: žmogaus teisės, demokratija, įstatymo viršenybė). Lietuva žengia kartu su dauguma Europos Sąjungos valstybių ir kuria arba stiprina tarpžinybinį

bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje: kuriamos teorinės prielaidos, struktūros, tarpinstitucinės strategijos ir darbo grupės, atsižvelgiant į Europos Komisijos rekomendacijas bei geruosius kitų valstybių pavyzdžius. Kalbant apie jaunimo politiką, ET drąsina jaunimą stiprinti pilietinę Europos visuomenę ir ginti žmogaus teises, kultūrinę įvairovę, socialinės sanglaudos vertybes. Vystant jaunimo politiką, ET ypatingą dėmesį skiria jaunimo dalyvavimui, pvz.: jaunimo asociacijų tinklai, jaunimo nevyriausybinės organizacijos, vyriausybinių įstaigų ir ekspertų diskusijos, jaunimo iniciatyvos, tarptautinis bendradarbiavimas; kartu sprendžiami jaunimo politikos prioritetiniai klausimai ir ruošiamos rekomendacijos būsimoms programoms bei biudžetui.

Įtvirtinta nuostata, jog jo įgyvendinimas bus sėkmingas tik tuomet, jeigu „prie jo aktyviai prisijungs visos suinteresuotos šalys, pirmiausia nacionalinės, regioninės ir vietos jaunimo organizacijos, taip pat Europos jaunimo forumas, regioninės ir vietos įstaigos bei socialiniai partneriai“ (*Commission of the European Communities. A European Youth Pact, 2005*). Europos jaunimo paktu nutarta plėtoti ir koncentruotis į šias veiklos kryptis:

1. užimtumą, integraciją bei socialinę pažangą (t. y. konkrečios jaunimo ilgalaikio integravimo į darbo rinką politikos stebėsenos užtikrinimą, jaunimo užimtumo padidinimą, pirmenybės pažeidžiamiausių jaunų žmonių, ypač sunkiai besiverčiančių ar skurstančių, padėties gerinimui bei iniciatyvoms, kuriomis siekiama išvengti mokymo nesėkmių, suteikimą, darbdavių bei įmonių socialinės atsakomybės jaunimo profesinio integravimo srityje skatinimą, jaunimo verslumo didinimą);

2. švietimą, mokymą bei mobilumą (t. y. žinių atitikimo žiniomis paremtų ekonomikos poreikių užtikrinimą, bendros pagrindinių įgūdžių bazės sudarymą, mokyklos nebaigimo problemų sprendimą, galimybių studentams kurį laiką mokytis kitoje valstybėje narėje išplėtimą, jaunimo mobilumo skatinimą, pašalinant kliūtis stažuotojams, savanoriams bei darbuotojams ir jų šeimos nariams, valstybių narių bendradarbiavimo profesinės kvalifikacijos skaidrumo bei palyginamumo, neformalaus ir neinstitucinio išsilavinimo pripažinimo klausimais skatinimą);

3. profesinės veiklos suderinimą su šeiminiu gyvenimu (t. y. profesinės veiklos suderinimo su šeiminiu gyvenimu, partneriams dalijantis pareigas, plečiant vaikų priežiūros tinklą bei kuriant novatoriškas darbo organizavimo formas, skatinimą, vaikams palankios politikos, atsižvelgiant į Europos Komisijos Žaliosios knygos pastabas dėl demografinių pokyčių, aptarimą).

Tam, kad Europos jaunimo paktas netaptų tik gražia deklaracija, o būtų veiksmingas dokumentas, numatytas visas kompleksas priemonių, aiškiai išdėstytų laike, o už tų priemonių įgyvendinimo progresą ES valstybės narės įpareigos periodiškai teikti ataskaitas Europos Tarybai. Be to, priėmus Europos jaunimo paktą, atsirado būtinybė atnaujinti Europos bendradarbiavimo jaunimo srityje strategiją. Nuo 2005 metų pabaigos ši strategija nuolat atnaujinama. Europos

bendradarbiavimo jaunimo srityje strategiją, šiandien sudaro trys pagrindinės dalys: jaunų žmonių aktyvus pilietiškumas (ES valstybės narės patvirtino susitarimą dėl bendrų objektų kiekvienam iš keturių „Baltosios knygos“ prioritetų. Nutarta šiems objektams pasiekti taikyti atvirą koordinavimo metodą. Taip pat strategijoje apibrėžti kiti instrumentai, skirti jaunų žmonių aktyviam pilietiškumui skatinti: „Veiklaus jaunimo programa“, Europos jaunimo portalas ir Europos jaunimo politikos Žinių centras); socialinis ir profesinis jaunų žmonių įtraukimas (siekiama pagerinti jaunų europiečių švietimo ir mokymų, įdarbinimo ir socialinio įtraukimo kokybę, tokiu būdu palengvinant darbo ir šeimos gyvenimo suderinamumą); jaunimo sferos įtraukimas į kitą politiką (Europos Komisija įsipareigojo siekti įtraukti jaunimą į kitų sričių politiką, iš kurių svarbiausios – antidiskriminacija ir sveikata). Kaip tiesioginis Europos jaunimo politikos Baltosios knygos rezultatas buvo sukurtas Europos jaunimo portalas (įkurtas Europos Komisijos iniciatyva 2004 metais). Šis portalas, prieinamas daugeliu Europos Sąjungos valstybių narių kalbų, tapo priemone, suteikiančia daug jaunimui aktualios informacijos, galimybę jauniems žmonėms išreikšti savo požiūrį diskusijų forumuose internete bei gauti atsakymus į klausimus per „Eurodesk“ tinklą. Pagrindinis portalo tikslas – sustiprinti jaunų žmonių dalyvavimą viešajame gyvenime ir padėti jiems būti aktyviais piliečiais (Europos jaunimo portale <http://europa.eu/youth> pateikta informacija). 2007 metais įvykusiame Europos Tarybos susitikime buvo identifikuoti keturi prioritetai, įgyvendinantys Europos jaunimo paktą: užtikrinti sėkmingą jauno žmogaus perėjimą: švietimas, mokymas ir darbas; poreikis užtikrinti individualią integraciją; nuosekliai vykdyti vietos ir regionines Jaunimo pakto strategijas; didinti jaunimo įtraukimą įgyvendinant Lisabonos strategiją (2007 m. lapkričio 16 d. Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl horizontalaus požiūrio į jaunimo politiką, siekiant sudaryti galimybes jaunimui išnaudoti savo potencialą ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime// Europos Sąjungos oficialus leidinys.

2007 Nr. C-282(50). 2007 metais Jungtinė taryba patvirtino 2010–2012 metų jaunimo sektoriaus programą, kurioje ypatingas dėmesys skirtas žmogaus teisėms ir demokratijai (jaunimo politikos skatinimui ir jaunimo įsidarbinimo galimybių didinimui, remiant pagrindines Europos Tarybos propaguojamas vertybes), gyvenimui kartu įvairialypėse visuomenėse (jaunimo politikos skatinimui ir jaunimo įsidarbinimo galimybių didinimui, grindžiamiems tarpkultūriniu dialogu), jaunų žmonių socialinei įtraukčiai ir politinių programų metodams bei instrumentams, kuriais būtų remiami vaikai ir jauni žmonės (tarpvyriausybinių bendradarbiavimo jaunimo klausimais skatinimui). Vėliau šios idėjos perkeltos į dokumentą „Agenda – 2020“. Aštuntojoje Europos Tarybos ministrų, atsakingų už jaunimo reikalus, konferencijoje, įvykusioje 2008 m. spalio 10–11 d. Kijeve (Ukraina), patvirtintas dokumentas „Agenda – 2020“ ir suformuluoti šie Europos Tarybos jaunimo politikos prioritetai iki 2020 metų:

1. žmogaus teisės ir demokratiškumas;
2. gyvenimas įvairialypėje visuomenėje;
3. jaunų žmonių socialinis įtraukimas;
4. politinės priemonės ir instrumentai skirti vaikams ir jauniems žmonėms (*8th Council of Europe Conference of Ministers Responsible for Youth (2008). The Future of the Council of Europe Youth Policy: AGENDA 2020. Declaration*).

Paminėtina, kad ES valstybės narės, formuodamos ir įgyvendindamos jaunimo politiką, taiko įvairias priemones: holistines (visa apimančias), persikertančias per įvairias veiklas, tarpsektorines, nuoseklias, nuolat atnaujinamas tęstines, padidinto matomumo ir kt. Europos Tarybos jaunimo politikos įgyvendinimui buvo numatytos svarbiausios priemonės, metodai ir instrumentai:

1. jaunimo politikos vystymas ir bendradarbiavimo skatinimas (tarpvyriausybinių ir tarpvalstybinių bendradarbiavimo vystant jaunimo politiką plėtra, sukuriant tam tikrus standartus bei remiant jų įgyvendinimą ir įvairių bendradarbiavimo mechanizmų tarp valstybinių ir nevyriausybinių organizacijų taikymas);

2. jaunimo darbas, ugdymas ir mokymas (darbas su jaunimo darbo propaguotojais, parama vystant jaunimo darbo kokybę ir siekiant jaunimo darbo pripažinimo; tarpkultūrinio dialogo vystymas kaip neformaliojo ugdymo/mokymosi metodo; jaunimo centrų, kaip unikalių instrumentų vystant jaunimo bendradarbiavimą, kūrimas);

3. jaunimo tyrimai, jaunimo situacijos žinojimas (jaunimo tyrimai ir bendradarbiavimas tarp jaunimo tyrėjų bei jaunimo politikos formuotojų, siekiant vystyti realiais duomenimis paremtą jaunimo politiką bei parama jaunimo politikos įgyvendintojams; tyrimų, publikacijų, įvairių leidinių, ugdymo ir mokymo medžiagos pritaikymas praktikoje).

Kadangi jaunimas – nuolat besikeičianti, išskirtinė socialinė visuomenės grupė, kurios poreikiai ir problemos nuolat kinta, Europos Taryba patvirtino visą eilę rezoliucijų, kurios nustatė 23 detalesnius bendruosius tikslus ir prioritetus jaunimo politikoje nei Europos jaunimo politikos Baltojoje knygoje ir Europos jaunimo pakte: Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų, posėdžiavusių Taryboje, rezoliucija dėl neformalaus ir neinstitucinio mokymosi Europos jaunimo reikalų srityje vertės pripažinimo (priimta 2006 metais); Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų, posėdžiavusių Taryboje, rezoliucija dėl bendro tikslo – išplėsti jaunų žmonių dalyvavimą atstovaujamosios demokratijos sistemoje (priimta 2007 metais); Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų, posėdžiavusių Taryboje, rezoliucija dėl jaunimo savanoriškos veiklos bendrųjų tikslų (priimta 2008 metais); Europos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių

vyriausybių atstovų, posėdžiavusių Taryboje, rezoliucija dėl bendrųjų tikslų jaunimo didesnio supratimo ir žinių srityje įgyvendinimo (priimta 2009 metais). Atsižvelgdama į Jaunimo ministrų konferencijos priimtą jaunimo politikos kryptis ir prioritetus reglamentuojantį dokumentą „Agenda – 2020“, Europos Komisija 2009 metų balandžio mėnesį patvirtino Europos Sąjungos Jaunimo politikos strategiją 2010–2018 metams. Šiame dokumente suformuluoti strateginiai tikslai atsispindi 1 lentelėje.

1 lentelė

Europos Sąjungos jaunimo politikos strategijos 2010–2018 m. strateginiai tikslai

Eil. Nr.	Strateginis tikslas	Temos
1.	Suteikti daugiau galimybių jauniems žmonėms švietimo bei užimtumo srityse.	Švietimo ir sveikatos sistemos plėtra Užimtumas Kūrybiškumas bei verslumas
2.	Gerinti jaunų žmonių socialinę integraciją bei skatinti jų visapusišką dalyvavimą visuomenės gyvenime.	Sveikata ir sportas Jaunimo dalyvavimas ir pilietiškumas
3.	Stiprinti jaunimo ir visuomenės solidarumą.	Socialinė įtrauktis mažiau galimybių turinčiam jaunimui Savanoriška veikla Jaunimas ir pasaulis

Saltinis: The General Assembly (2009). Work plan of the European Youth 2010–2018, p. 7.

Siekdama įgyvendinti šią ilgalaikę jaunimo politikos strategiją, Komisija suformulavo tokius strategijos įgyvendinimo principus:

1. Darbas su jaunais žmonėmis.
2. Tarpsektorinis sektorius.
3. Struktūrinis dialogas su jaunais žmonėmis.
4. Tarpusavio mokymasis, siekiant kuo geresnių jaunimo politikos formavimo rezultatų.
5. Europos Sąjungos strategijos įgyvendinimas ES valstybių narių nacionaliniame lygmenyje.
6. Faktais pagrįstos jaunimo politikos formavimas.
7. Atskaitomybė bei informavimas.
8. ES programų bei fondų sutelkimas.
9. Bendradarbiavimas su kitomis Europos Sąjungos institucijomis bei tarptautinėmis organizacijomis.

2009 metų liepos 8 dieną Europos Komisija patvirtino Žaliają knygą (*Green Paper*), kuria siekiama skatinti besimokančiųjų jaunų žmonių judrumą (mobilumą). Žaliosios knygos tikslas – inicijuoti diskusiją dėl būdų, kuriais būtų galima pagerinti jaunų žmonių mobilumą, ir taip aprūpinti Europą ateityje reikalingais įgūdžiais. 2009 metų lapkričio 27 dieną Jaunimo ministrų konferencijoje priimta Europos Tarybos rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje atnaujintos sistemos. Šia rezoliucija patvirtintas atnaujintas atvirasis koordinavimo metodas (*Open Method of Coordination – OMC*) bei aptarta Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistema ateinantiems devyneriems metams. Jaunimo reikalų ministrai, pasirašydami minėtą rezoliuciją, siekė suteikti daugiau lygių galimybių visiems jauniems žmonėms išsilavinimo srityje bei integruojantis į darbo rinką ir skatinti visų jaunų žmonių aktyvų pilietiškumą, socialinę įtrauktį bei solidarumą Europos Sąjungos šalys narės, formuodamos savo jaunimo politikos prioritetus, iš esmės rėmėsi bendraisiais ES teisės aktuose išdėstytais tikslais ir prioritetais, tik pritaikė juos savai ekonominei ir socialinei situacijai. Vis dėlto ES valstybių narių vizija išlieka tokia pati:

1. investicijos į jaunimą (didesnių išteklių sutelkimas siekiant plėtoti politikos sritis, susijusias su jaunimo kasdieniniu gyvenimu, ir didinti jų gerovę);

2. galimybių suteikimas jaunimui (jaunimo galimybių skatinimas, siekiant atnaujinti visuomenę, stiprinti ES vertybes ir prisidėti siekiant jos tikslų).

Apibendrinant galima teigti, kad tokią jaunimo politikos Europos Sąjungoje raidą nulėmė tiek objektyvios, tiek subjektyvios priežastys. Pirmiausia nepaliaujamai augant vidutiniam ES gyventojų amžiaus vidurkiui, Europa sensta, o tai padidina ekonominę našą dirbantiems bei neigiamai atsiliepia ekonominei valstybių sanglaudai, todėl ES šalys ypatingą dėmesį skiria jaunimui, kuris, pats būdamas socialiai labiausiai pažeidžiamas visuomenės sluoksnis, tiesiogiai nulems visos Europos Sąjungos raidą. Kita vertus, per kelis pastaruosius dešimtmečius jaunimo organizacijos įrodė, kad organizuotas jaunimas yra pajėgus bei patikimas socialinis partneris, galintis aktyviai ir produktyviai įsitraukti į aktualių jaunimui problemų sprendimą.

II. JAUNIMO POLITIKA KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE

2.1. Jaunimo politika savivaldos lygmeniu

Kalbant apie jaunimo politikos įgyvendinimą, visi sprendimai, kurie susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi (jaunimo politikos įgyvendinimo subsidiarumo principas). Vadinasi jaunimo politika turi būti įgyvendinama tokiame lygmenyje, kuriame jaunimo situacija būtų geriausiai matoma ir kur sprendimai geriausiai pasiektų jauną žmogų. Būtent dėl šios priežasties jaunimo politikos įgyvendinimas labai didele dalimi yra perkeltas būtent į savivaldos lygmenį, paliekant nacionalinio lygmens subjektams tik koordinacinį jaunimo politikos įgyvendinimo pobūdį. Taip yra todėl, kad vietos mastu jaunimo situacija gali būti geriau matoma, nes jauni žmonės ten gyvena, dirba, mokosi ir leidžia didžiąją dalį savo laiko. Todėl ir vietinės bendruomenės bendradarbiaudamos su vietine valdžia gali formuoti ir įgyvendinti efektyvias į jaunimą orientuotas programas. Pačią nacionalinę jaunimo politikos koncepciją, tikslus, principus ir apskritai pagrindines gaires, kaip jau buvo minėta, suformuluoja aukščiausios valstybės valdžios institucijos: Seimas, Vyriausybė, ministerijos. Tačiau būtina išskirti, kad savivaldybių pagrindinis uždavinys yra efektyviai įgyvendinti jaunimo politiką ir priimti atitinkamus sprendimus, kad nustatytos priemonės būtų kuo tinkamiau įgyvendintos ir pasiektos, atsižvelgiant būtent į to regiono jaunimą ir jo problemas. Vadinasi kiekviena savivaldybė yra atsakinga už savo regiono efektyvų jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą.

Kalbant apie jaunimo politikos įgyvendinimą, svarbūs yra ir savivaldybės valdžios institucijų leidžiami aktai. Pvz.: savivaldybės tarybos sprendimu gali būti įkurta laikina ar nuolatinė savivaldybės jaunimo reikalų taryba, kurios nuostatus, sudėtį, pirmininką taip pat tvirtina savivaldybės taryba. Be to, tam tikras strateginis savivaldybės veiklos planas ar koncepcija, apimanti ir jaunimo politikos įgyvendinimo konkrečiame regione sritis, taip pat priklauso savivaldos organų kompetencijai. Tai išplaukia iš Vietos savivaldos įstatymo, kuris prie savivaldybių savarankiškųjų bei valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų priskiria ir tam tikras su jaunimo politika susijusias sritis (pvz.: vaikų ir jaunimo papildomo ugdymo ir užimtumo organizavimas; vaikų ir jaunimo teisių apsauga ir pan.). Vadinasi tam tikro regiono tinkamas ir efektyvus jaunimo politikos įgyvendinimas priklauso pirmiausiai nuo vietos valdžios institucijų. Jaunimo politika Kelmės rajono savivaldybėje taip pat turi būti ir yra įgyvendinama remiantis visais minėtais teisės aktais. Be pagrindinių įstatymų, Vyriausybės nutarimų, ministrų įsakymų ir kitų aukščiau išvardintų dokumentų, reglamentuojančių nacionalinę jaunimo politiką ir jos įgyvendinimą regionuose, konkrečiai Kelmės regione yra svarbūs ir Kelmės rajono savivaldybės

tarybos, mero sprendimai bei administracijos direktoriaus įsakymai, susiję su jaunimo politikos įgyvendinimu. Pirmiausiai reikėtų išskirti Kelmės miesto savivaldybės tarybos sprendimus dėl Kelmės rajono jaunimo reikalų tarybos nuostatų, sudėties ir patvirtinimo. Be to, kaip jau buvo minėta, kitas svarbus savivaldos organų leidžiamas dokumentas yra ilgalaikė savivaldybės veiklos strategija, kurios tam tikros programos apima ir kai kurias su jaunimo politika susijusias sritis. Kelmės rajono savivaldybės administracijoje 2013 m. gruodžio 19 d. Nr. T-368 sprendimu patvirtintas Kelmės rajono savivaldybės strateginis veiklos planas 2013 – 2016 m. Svarbiausia šio plano dalis jaunimo politikai yra Kelmės rajono Patraukli veikla jaunimo saviraiškai. Šioje programoje yra išskiriama, kad jos tikslas yra kurti pažangią ir pilietišką visuomenę skatinant jaunimo ir kitų nevyriausybinę organizacijų veiklą, iniciatyvas ir dalyvavimą. Šio plano įgyvendinimui yra numatyti keturi uždaviniai:

- *Pirmasis uždavinys* – aktyvinti jaunimo organizacijų veiklą, įgyvendinant tokias priemones, kaip jaunimo organizacijų plėtojimą ir projektų rėmimą, jaunimo iniciatyvų projektų finansavimą, bei jaunimo savanoriškos veiklos skatinimą.

- *Antrasis šios programos uždavinys* – aktyvinti nevyriausybinę organizacijų veiklą.

- *Trečiasis šios programos uždavinys* – jaunimo centro veiklos finansavimas.

- *Ketvirtasis uždavinys* – atvirų erdvių kūrimas jaunimui.

Pasak G. Vaidelio (2007), jaunimo poreikių skalė labai plati tiek valstybinėms institucijoms, tiek jaunimo, tiek su jaunimu dirbančioms organizacijoms – labai svarbu ieškoti būdų ir sudaryti sąlygas jaunimui pasirinkti veiklas pagal jų poreikius, interesus ir galimybes.

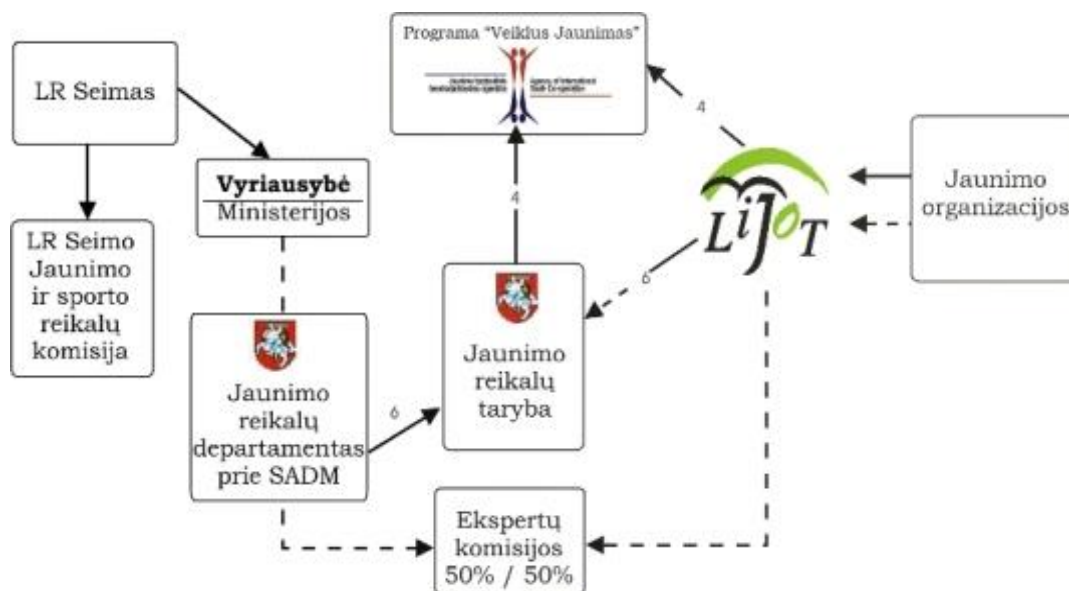
Svarbiausi reglamentuojantys jaunimo politiką regionuose yra Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, Vietos savivaldos įstatymas, Darbo kodeksas, Civilinis kodeksas, Asociacijų įstatymas, bei kiti įstatymai ir poįstatyminiai teisės aktai.

2.2. Tarpžinybinis bendradarbiavimas jaunimo politikos srityje

Tarpžinybinis bendradarbiavimas – tai vienas kitą papildantis bendradarbiavimas, apimantis vieno iš sektorių (valstybinio, verslo ar nevyriausybinių) skirtingos specializacijos atstovus iš daugiau nei vienos žinybos. Esminis tarpžinybinio bendradarbiavimo bruožas – skirtingų viena kitai nepavaldžių struktūrų tarpusavio veiksmų derinimas.

Kalbant apie tarpžinybinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje Lietuvos Respublikos įstatymuose atsirado jau 1996 metais, įtvirtinus „Valstybinę jaunimo politikos koncepciją“ (Žin.,

1996, Nr. 65–1537). Ketvirto koncepcijos skyriaus „Pagrindiniai valstybinės jaunimo politikos principai“ 4.2. punkte teigiama, kad „Valstybinės institucijos, spręsdamos bendras visuomenės problemas, turi vadovautis visumos požiūriu į jaunimo situaciją ir jaunimo problemas principu. Jaunimo problemas turi būti sprendžiamos neapsiribojant tradiciniais valstybinių institucijų veiklos sektorių rėmais.“ Šis punktas būtent ir atskleidžia tarpžinybinio bendradarbiavimo esmę bei parodo, kad tik vykstant tarpžinybiniam bendradarbiavimui galima nuosekliai ir sistemingai siekti užsibrėžtų tikslų jaunimo politikos srityje ir svarbiausia, kad į tarpžinybinį bendradarbiavimą formuojant jaunimo politiką turi būti įtraukti jaunimo atstovai. Pasak, Denstad F. Y. (2009) *How to develop a national youth strategy*, tam, kad jaunimo politika būtų sėkmingai įgyvendinama ši politika turi būti integruota. Tarpžinybiniu bendradarbiavimu grįsta jaunimo politika pagreitį įgavo 2009 m. Trejus metus Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – JRD prie SADM) vykdė projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“. Projekto metu rasti būdai, kaip stiprinti partnerystės ryšius, užtikrinančius efektyvios jaunimo politikos kūrimą. Jaunimo politika yra integruota, kai yra kaupiama vieninga duomenų bazė apie jaunus asmenis ir su jais dirbančias institucijas, telkiami tiek žmogiškieji, tiek materialieji ištekliai, skirtingos institucijos derina veiksmus ir priemones jaunimo politikos atžvilgiu ir jei egzistuoja, veikia ir tarpžinybinio bendradarbiavimo struktūros.

2 pav. Jaunimo politiką įgyvendinantys subjektai nacionaliniu lygmeniu

Šaltinis: Jaunimo politikos struktūra nacionaliniu lygmeniu. <http://www.jrd.lt/index.php?1987382772>

Tarpžinybinis bendradarbiavimas, kaip nurodoma Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 3 straipsnyje (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238), yra vienas iš jaunimo politikos įgyvendinimo principų. Jis apibrėžiamas taip: „*Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, sprendamos su jaunimu susijusius klausimus, bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje.*“ Daugiau tarpžinybinio bendradarbiavimo apibrėžimų pateikia ilgametis jaunimo politikos ekspertas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Bendruomenių reikalų skyriaus vedėjas A. Kučikas bei Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) prezidentas ir Jaunimo reikalų tarybos narys – Š. Frolenko. Pasak A. Kučiko: „*Tarpžinybinis bendradarbiavimas yra atskirų institucijų, kurios atsakingos už viešosios politikos sritis, veiklų koordinavimas specifine tema, siekiant bendro tikslo. Jaunimo politikos srityje – įvairios viešosios politikos institucijos, susitelkusios spręsti jaunimo reikalus. Tarpžinybinis bendradarbiavimas vyksta horizontaliame lygmenyje, bet gali būti ir vertikaliame (nacionalinis lygmuo – savivalda) (2 pav.). Kalbant apie valstybinį ir ne vyriausybinių sektorius – tai valstybės institucijos, atsakingos už jaunimo politiką, ir visuomeniniai partneriai – LiJOT, jaunimo NVO, verslo sektorius.*“ Jam pritaria ir Š. Frolenko, teigdamas, kad „*Esminis tarpžinybinio bendradarbiavimo bruožas – skirtingos struktūros, kurios yra viena kitai nepavaldžios, tarpusavyje derina veiksmus.*“ (Tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo). Šio projekto darbai padėjo pagrindus tolesnei jaunimo politikos plėtrai ir tarpžinybinio bendradarbiavimo skatinimui visoje Lietuvoje. 2010 m. JRD prie SADM pradėjo įgyvendinti Europos Sąjungos Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos ir valstybės biudžeto finansuotą projektą „Integruotos jaunimo politikos plėtra“ (kodas VP1-4.1-VRM-07-V-01-002). Ne išimtis buvo ir Kelmės rajono savivaldybės administracija, kuri įgyvendino minėtą projektą.

Apibendrinant galima teigti, kad tik vykstant tarpžinybiniam bendradarbiavimui galima nuosekliai ir sistemingai siekti užsibrėžtų tikslų jaunimo politikos srityje.

2.3. Savivaldybės institucijos, formuojančios ir įgyvendinančios jaunimo politiką Kelmės rajone

Analizuojant dabartinę padėtį, galima jau pastebėti, jog Lietuvoje sparčiau jaunimo politikos plėtrą lemia aktyvi jaunimo organizacijų veikla, didėjantis poreikis ugdyti atsakingas asmenybes, gebančias prisitaikyti prie kintančių šiuolaikinių sąlygų. Jaunimo reikalų departamentas vykdo priemones, skirtas savivaldybių jaunimo veiklai plėtoti ir regioninių jaunimo organizacijų tarybų potencialui stiprinti, taip pat nuolat rūpinasi regioninių jaunimo organizacijų tarybų kompetencijos tobulinimu. Savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių funkcijos ir atsakomybė, susijusi su jaunimo politikos įgyvendinimu, plečiasi.

Norėdamos įgyvendinti jaunimo politiką, savivaldybės siekia sudaryti kuo geresnes sąlygas jaunimui būti aktyvia visuomenės dalimi, išplėsti veiklas, kurios skirtos jaunimo situacijai pagerinti, bei stiprinti jaunimo organizacijų sektorių ir skatinti jaunas žmones aktyviai dalyvauti jaunimo veikloje, užtikrinti su jaunimu dirbančių asmenų ir institucijų bendradarbiavimą, informavimą, kvalifikacijos kėlimą bei patirties sklaidą, remti jaunimo iniciatyvas, užtikrinančias jaunų žmonių užimtumą, kompetencijų ugdymą ir savirealizaciją, ir kurti, stiprinti bei plėtoti bendradarbiavimą tarp institucijų, dirbančių su jaunais žmonėmis.

Jaunimo politiką savivaldybių lygmeniu dažniausiai įgyvendina savivaldybių jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų atstovai, jaunimo reikalų koordinatoriai, įstaigų specialistai, kurių veikla aprėpia darbą su jaunimu, regioninės jaunimo organizacijų tarybos „apskritieji stalai“, nevyriausybines jaunimo organizacijas, darbo biržos, jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų lyderiai, darbuotojai, savanoriai, neformalių (neturinčių juridinio statuso) jaunimo grupių lyderiai, kultūros, švietimo, sporto, vaiko teisių apsaugos srityse dirbantys specialistai ir t.t.).

- Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcijoje, patvirtintoje 2013 m. vasario 26 d. Kelmės rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T- 47, išskiriamos savivaldybės institucijos, įgyvendinančios jaunimo politiką rajone, t. y.:

- Kelmės rajono savivaldybės taryba, formuojanti bei įgyvendinanti savivaldybės jaunimo politikos tikslus, principus bei kryptis ir savo teisės aktais įtvirtinanti nuostatas, pagal kurias tikslai įgyvendinami;

- Savivaldybės institucijos ir įstaigos, įgyvendinančios Savivaldybės tarybos sprendimus, reglamentuojančius savivaldybės jaunimo politikos tikslų įgyvendinimą;

- Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktorius ir Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus jaunimo reikalų koordinatorius, kurojantis Kelmės rajono savivaldybės administracijos veiklą jaunimo politikos srityje;

- Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba, formuojanti, koordinuojanti jaunimo politiką ir dalyvaujanti ją įgyvendinant.

Šios institucijos neatsiejamai susijusios su kitomis įstaigomis ir glaudžiai tarpusavyje bendradarbiauja.

Savivaldybės administracijai įgyvendinti Savivaldybės jaunimo politiką padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius (valstybės tarnautojas), kuris vykdo jam priskirtas funkcijas, nustatytas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu patvirtintu jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašu.

Kelmės rajono savivaldybės taryba 2012 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. T-386 patvirtino ir Jaunimo problemų sprendimo Kelmės rajono savivaldybėje 2013–2018 metams planą, kuris

skirtas šios savivaldybės ir Lietuvos Respublikos valdžios, verslo, ir visuomenės atstovams formuojantiems jaunimo politiką Kelmės rajone. Planu siekiama spręsti jaunimo problemas bei kurti darnią aplinką ir prielaidas plėtoti tęstinę jaunimo politiką užtikrinant esamų priemonių plėtojimą, naujų priemonių atsiradimą, ir šių priemonių efektyvų veikimą sudarant palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei, integruojantis į visuomenės gyvenimą.

Jaunimo problemų sprendimo Kelmės rajono savivaldybėje 2013–2018 metams planas parengtas įgyvendinant projektą „Integruotos jaunimo politikos plėtra“, finansuojamą pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.1-VRM-07-V „Bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinio sektorių skatinimas“.

Dokumentas parengtas atsižvelgiant į ES jaunimo politikos strategijos, Europos jaunimo pakto, Lisabonos strategijos, Europos Komisijos Jaunimo politikos baltosios knygos, Jaunimo politikos pagrindų įstatymo, Nacionalinės jaunimo politikos plėtros programos, Kelmės rajono savivaldybės plėtros iki 2014 m. strateginio plano ir kitų aktualių teisės aktų nuostatas. Rengiant planą, buvo remtasi Kelmės rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimu, Jaunimo politikos įgyvendinimo Kelmės rajono savivaldybėje kokybės vertinimo ataskaita, Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pateikta informacija, Kelmės rajono savivaldybėje suorganizuotų diskusijų su jaunimo organizacijų bei su jaunimu dirbančių organizacijų, savivaldybės ir jai pavaldžių institucijų ir kitais atstovų nuomone. Taip pat, naudotasi Lietuvos statistikos departamento, Juridinių asmenų registro, Kelmės rajono savivaldybės administracijos ir kitų institucijų statistiniais duomenimis. Situacijos analizei atlikti pasitelkta PEST analizės technika, pateikiant politinių–teisinių, ekonominių, socialinių – kultūrinių bei technologinių veiksmų apžvalgą.

Plane išskirtos šios pagrindinės jaunimo problemos :

1. sunkumai įsidarbinti, mažas darbo vietų skaičius bei maži atlyginimai;
2. prastą laisvalaikiui skirtą infrastruktūrą bei vietų jaunimui susiburti ir leisti laisvalaikį trūkumas;
3. renginių, kultūrinės veiklos, sportinių užsiėmimų trūkumą bei mokamas ugdymo ir laisvalaikio paslaugas;
4. patyčios bei nesaugumas gatvėse.

Šioms problemoms spręsti siūlomos prioritetingos veiklos kryptys:

- išnaudoti mokyklos infrastruktūrą aktyviam jaunuolių laisvalaikio praleidimui sudarymas (aktų, sporto salės ir pan.);

- sąlygų mokiniams sportuoti po pamokų (mokyklos salėje ar stadione) sudarymas, sporto užsiėmimų, būrelių organizavimo skatinimas;
- naujų jaunimo užimtumo formų kūrimas, psichologinės ir fizinės sveikatos gerinimas atsižvelgiant į jaunuolių poreikius;
- sveiko ir aktyvaus gyvenimo būdo propagavimas;
- profesinio orientavimo visuose lygmenyse, ypatingą dėmesį skiriant moksleiviams, stiprinimas;
- jaunimo politikos stebėsenos ir vertinimo sistemos diegimas.

2.4. Savivaldybių vaidmuo nacionalinės jaunimo politikos kontekste

Sovietmečiu Lietuvoje jaunimo ugdymo klausimai buvo priskiriami iš esmės tik švietimo sistemai. Ši tendencija pastebima ir pirmaisiais šalies nepriklausomybės metais. Tiesa, vis labiau plėtojantis tautinio atgimimo judėjimui ir didėjant Lietuvos žmonių (ypač jaunimo) dalyvavimui įvairiose pilietinėse akcijose, išlikusios tarybinės struktūros pamažu iro. Naujai kuriama valstybė tarsis apsidžiaugė tuo, kad neberekės užsiimti ideologiniu jaunimo ugdymu. Nors kelios partijos bandė siūlyti viziją, kad jaunimu ugdymu (visų pirma katalikišku ir tautiniu) privalėtų užsiimti mokyklos, bet šios idėjos nesulaukė platesnio palaikymo ir valstybinės programos išraiškos liko tik pavienių entuziastų reikalas. Tuomet jaunimo ugdymo srityje pradėti pokyčiai.

D. Skusevičius ir A. Lumbytė (2009, p. 7) teigia, kad vis aktyviau ėmė reikštis iki karo Lietuvoje veikusios ir vėl atsikūrusios jaunimo organizacijos, tarptautinių organizacijų įsteigti padaliniai, naujai gimusios jaunimo iniciatyvos, tarpusavyje labiau besivaržančios nei bendradarbiaujančios. 1992 metais dalis šių organizacijų įkūrė Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą (toliau vadinama – LiJOT), kurios lyderiai pradėjo intensyviau bendrauti ir bendradarbiauti su panašiomis užsienio šalyse įkurtomis jaunimo organizacijomis, sėmėsi patirties Europos jaunimo politikos struktūrose, pradėjo atstovauti Lietuvos jaunimo organizacijų interesams. LiJOT pradėjo daryti vis didesnę įtaką besiformuojančioje šalies politikos sistemoje ir ryžosi siekti struktūrinių pokyčių Lietuvoje. LiJOT iniciatyva pirmą kartą buvo nubrėžtos moderniosios jaunimo politikos gairės Valstybinėje jaunimo politikos koncepcijoje, 1996 metais patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo. D. Skusevičius ir A. Lumbytė (2009) teigia, kad šis dokumentas atspindėjo naują, visiškai unikalų požiūrį į jaunimą, jaunimo politiką formuojančias bei įgyvendinančias institucijas. Šioje koncepcijoje atsispindėjo Europos Tarybos deklaruojami jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo principai.

Valstybinės jaunimo reikalų tarybos nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdyje 1996 m. spalio 7 d. Valstybinė jaunimo reikalų taryba (toliau vadinama – VJRT) įsteigta tam, kad būtų galima įgyvendinti valstybinę jaunimo politiką bei atlikti kitas įstatymuose ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose numatytas funkcijas. VJRT nuostatuose apibūdinta Tarybos sudarymo, jos darbo organizavimo tvarka, atskaitomybė, sprendimų įgyvendinimas. Pirmąją Valstybinę jaunimo reikalų tarybą sudarė 12 neetatinių narių, patvirtintų Socialinės apsaugos ir darbo ministro dvejiems metams.

Įsteigus Valstybinę jaunimo reikalų tarybą ir jaunimo organizacijų atstovams išreiškus poziciją, nutarta skelbti 5 finansavimo konkursus: 1. jaunimo pilietinės iniciatyvos skatinimo; 2. jaunimo informacinės ir konsultacinės veiklos plėtojimo; 3. jaunimo laisvalaikio ir užimtumo organizavimo; 4. jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo plėtojimo; 5. jaunimo organizacijų vadovų ir darbuotojų ruošimo. Pamažu ir įvairiose ministerijose – Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo ir mokslo, Kultūros – pradėta skelbti vis daugiau jaunimui skirtų programų. Be to, kai kuriose ministerijose imta kurti ir restruktūrizuoti padalinius, kuriojančius jaunimui (ir vaikams) skirtas programas.

Tačiau tuomet nebuvo palankios erdvės jaunimo politikos plėtrai savivaldybėse. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, sugriuvo iki tol buvusi vieninga vaikų ir jaunimo užimtumo bei ugdymo (užklausinės veiklos) sistema, kurios pagrindiniai veikėjai buvo pionierių, komjaunimo organizacijos bei profsąjungos, muzikos ir sporto mokyklos. Kai kurios savivaldybės dar bandė išsaugoti joms pavaldžias papildomojo ugdymo institucijas, kitos – dalies arba visų atsisakė. Be to, ūkio privatizacija darė didžiulę įtaką įvairioms valstybinėms įmonėms priklausiusių kultūros ir sporto centrų, stovyklaviečių sunykimui.

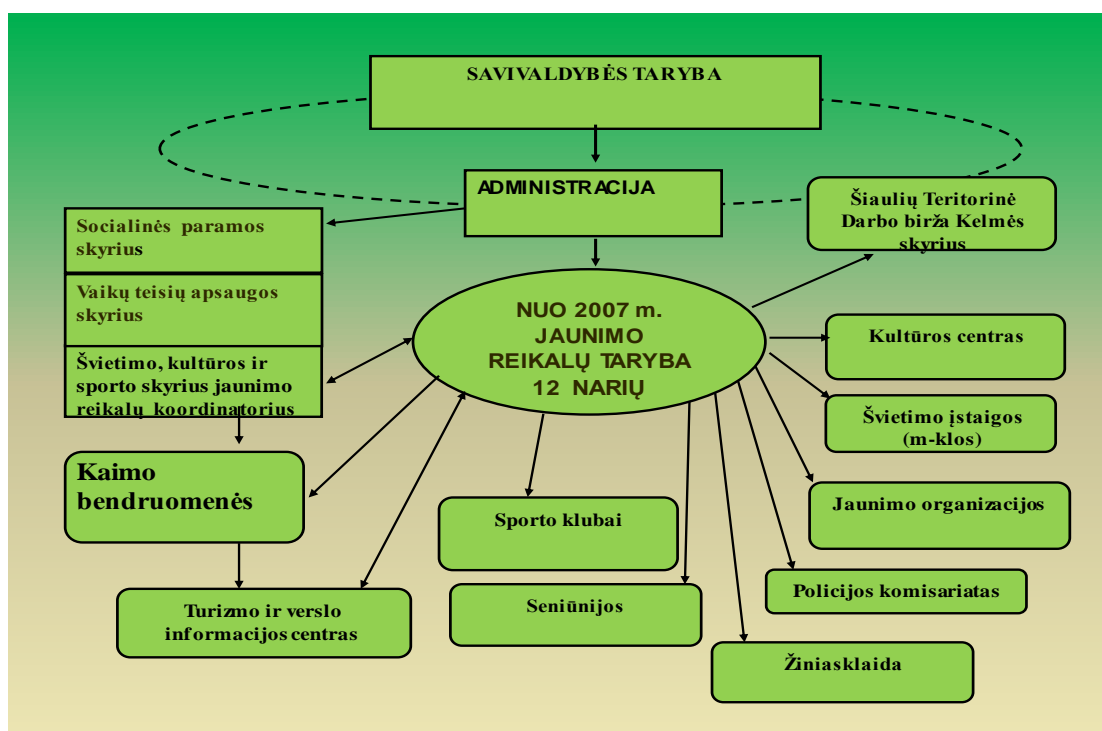
Naujai įsikūrusias jaunimo nevyriausybinės organizacijas savivaldybės sutiko įtariai ir nepatikliai. Šios organizacijos buvo priverstos veikti savarankiškai, neturint ilgalaikio vaidmens jaunimo ugdyme. Vietos administracija neturėjo suformuotos bendros politikos jaunimo organizacijų atžvilgiu, dažniausiai bendravo tik su pavieniais lyderiais, suteikdavo vienkartinę paramą jų veiklai, remdamasi neaiškiais principais. Per šį laikotarpį vietos jaunimo organizacijas palaikė tik VJRT ir privatūs bei vyriausybiniai užsienio fondai. Tik pavienėse savivaldybėse sukurtos jaunimo politikos ir jaunimo organizacijų veiklos finansavimo struktūros, pavyzdžiui Kaune 1996 m. įkurta Jaunimo organizacijų taryba „Apskritasis stalas“, 1997 m. įkurta Kauno savivaldybės Jaunimo reikalų taryba bei Jaunimo fondas.

Nuo 1999 metų VJRT pradėjo vykdyti kryptingą regioninę politiką, pradėtos įgyvendinti programos „Jaunimas bendruomenei“ „Jaunimas kaimui“. 2002 m. LiJOT buvo įkurtas Regioninių

reikalų komitetas ir numatyta atsakingo žmogaus, dirbančio regioninių klausimų srityje, pareigybė. 2002 metais buvo patvirtinta ir LiJOT regioninės politikos strategija.

Dar labiau savivaldybių vaidmuo įtvirtintas 2003 m. pabaigoje Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Jaunimo politikos pagrindų įstatymą, kuriame aptartos nacionalinio ir vietinio lygmens institucijos, įtvirtintas savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių, jaunimo reikalų tarybų, regioninių jaunimo organizacijų tarybų (Apskritųjų stalų) vaidmuo.

2003 metais prasidėjo savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių mokymai, kurių principinius nuostatus, reikalavimus mokymų turiniui numatė ir lėšų jiems skyrė VJRT. Taip pat VJRT 2003 m. patvirtino Savivaldybių jaunimo politikos gaires, kuriose pirmą kartą bandyta aptarti jaunimo situaciją savivaldybėse, suformuluoti rekomendacijas jaunimo politikos turinio ir struktūrų plėtrai. Gairėse pabrėžta, kad svarbiausias savivaldybių jaunimo politikos aspektas yra integruota jaunimo politika, kuri, pasak D. Skusevičiaus ir A. Lumbytės (Regioninė jaunimo politika, 2009, p. 77), „pasireiškia šiais požymiais: veikia tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo struktūros, yra kaupiama vieninga duomenų bazė apie jaunus asmenis ir su jais dirbančias institucijas, yra skirtingų institucijų veiklos prioritetų derinimas, žmogiškųjų ir materialinių išteklių telkimas“.

3 pav. Jaunimo reikalų tarybos ryšys su kitomis institucijomis (Kelmės rajono atvejis)

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

2007 metais buvo patvirtinta „Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 metų programa“, kurios tikslas – plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse, t. y. skatinti jaunimo organizacijų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų ryšį su savivaldybių institucijomis, kaimo ir miesto bendruomenėmis, tobulinti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, teisinį jaunimo teisių apsaugos reguliavimą ir kt. Jaunimo reikalų tarybos ryšys su kitomis institucijomis ir organizacijomis parodytas 3 paveiksle.

A. Kučikas (2007) teigė, kad moderniosios jaunimo politikos kūrėjai gana anksti suvokė, kad ilgalaikė ir sėkminga jaunimo politikos plėtra nėra įmanoma be aktyvaus savivaldybių įsitraukimo. 1996 metais pradėta kurti jaunimo politika pirmiausia skleidėsi nacionaliniame lygmenyje, kur ryškėjo bendradarbiavimo gairės tarp VJRT, LiJOT, Seimo ir atskirų ministerijų (žr. 2 pav.). Tokia jaunimo politika rėmėsi nevyriausybiinių (jaunimo) organizacijų, kaip svarbiausių pilietinės visuomenės veikėjų, plėtra.

Pabrėžtina, kad siekiant įtvirtinti integruotą jaunimo politiką savivaldybėse visų pirma reikėjo inventorizuoti ir įvertinti esamą padėtį, turimus žmogiškuosius bei materialinius išteklius, juos susiteminti: apžvelgti svarbiausius teisės aktus ir su jaunimo reikalais susijusias savivaldybės institucijas, įvardyti su jaunimu dirbančias savivaldybės įstaigas ir nevyriausybinės organizacijas, apmokamus jaunimo darbuotojus bei savanorius, apibūdinti vykdomas programas ir savivaldybės skiriamas bei iš kitų šaltinių gaunamas lėšas.

III. KELMĖS RAJONO JAUNIMO SITUACIJOS TYRIMAS IR JAUNIMU DIRBANČIŲ ORGANIZACIJŲ VEIKLA

3.1. Tyrimo metodologija

Temos aktualumas. Vienas iš pagrindinių dalykų, galinčių atskleisti ne tik jaunimo ir jaunimo politikos įgyvendinimo problemas, bet ir padėti siekti efektyvesnio jaunimo politikos įgyvendinimo yra sociologinis jaunimo situacijos tyrimas. Tinkamai įgyvendinant jaunimo politiką Kelmės rajono savivaldybėje, sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriame jie yra efektyviausi. Todėl yra svarbi savivaldybių jaunimo politika, kurią formuoja ir įgyvendina savivaldybės institucijos. Vietos mastu jaunimo situacija gali būti gerai matoma, nes jauni žmonės gyvena, dirba, mokosi ir leidžia didžiąją dalį savo laiko būtent čia. Kad savivaldybės įkurtos institucijos galėtų tinkamai įgyvendinti jaunimo politiką, informuoti jaunimą, o rganizuoti jauniems žmonėms įdomius renginius, padėti jauniems žmonėms realizuoti save jų gyvenamojoje vietoje, būtina nuolat atlikti jaunimo situacijos tyrimus.

JRD prie SADM kas dvejus metus užsako Jaunimo situacijos tyrimus, kurių tikslas – išanalizuoti, kiek jaunimas yra išskiriamas kaip atskira visuomenės dalis, kiek suvokiamas kaip išskirtinė socialinė grupė, kokios problemos iškyla jauniems žmonėms, koks jaunimo aktyvumas visuomenėje, kokios yra jaunų žmonių vertybinės nuostatos. 2007 metais buvo atliktas tyrimas apie jaunimą, jo padėtį Lietuvos mastu. Šį tyrimą užsakė vykdyti Jaunimo reikalų departamentas prie SADM, o įvykdė UAB „Spinter tyrimai“. Jame buvo akcentuojamas jaunimo organizacijų prieinamumas ir patrauklumas, savanorystė, pilietiškumas ir jaunimo dalyvavimas politiniuose procesuose, pilietinės pozicijos turėjimas, informacijos kanalų svarba, migracija, išsimokslinimas, jaunų šeimų situacija. Tačiau mokslinėje literatūroje nėra teoriškai apibendrintų darbų, susijusių su jaunimo politika, o taip pat nėra empiriškai pagrįstų tyrimų apie jaunimo politikos vertinimą. Ypač pasigendama tyrimų, kuriais būtų analizuojamas atskirų regionų, rajonų ar miestų jaunimo politikos įgyvendinimas. Ypač pasigendama tyrimų, kuriais būtų analizuojamas atskirų regionų, rajonų ar miestų jaunimo politikos įgyvendinimas.

Savivaldybės, rengdamos metų programas, taip pat turėtų nusimati lėšas ir vietas jaunimo situacijos tyrimams atlikti.

Kelmės rajono savivaldybės užsakymu uždaroji akcinė bendrovė „Factus Dominus“ 2007 metų spalio–lapkričio mėnesiais atliko jaunimo situacijos tyrimą Kelmės rajone. Šio tyrimo metu apklausti 413 respondentų nuo 14 iki 29 metų amžiaus. 2008 metais minėta bendrovė parengė Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo ataskaitą. Būtina pabrėžti, kad ekonominio sunkmečio

metu jaunų žmonių, gyvenančių Kelmės rajone, situacija iš esmės pakito, todėl būtina atlikti naują bendros jaunimo situacijos Kelmės rajone vertinimą. Be to, UAB „Factus Dominus“ pateikia tik jaunų žmonių požiūrį bei vertybes, todėl norėjosi atlikti, kaip jaunimo reikalų koordinatorėi išsamesnį tyrimą ir išanalizuoti esamos situacijos suvokimą bei Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų situaciją. Kelmės rajono savivaldybės taryba 2011 m. gegužės 30 d.Nr.T- 152 patvirtino Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybą ir Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus. Šiame magistro darbe atliekamu Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimu (Žr. 1 priedą nauja redakcija) siekiama išsiaiškinti, ar šie sprendimai tinkamai įgyvendinami, ar jaunimas žino apie Jaunimo reikalų tarybos ir Savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus jaunimo reikalų koordinatorės vykdomą veiklą, ar Kelmės rajone gyvenantys jauni žmonės yra pakankamai aktyvūs ir pilietiški.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti Kelmės rajone gyvenančių jaunų žmonių (Jaunimo politikos pagrindų įstatyme įtvirtinta nuostata, kad jaunas žmogus – asmuo nuo 14 iki 29 metų) dabartinę situaciją.

Tyrimo uždaviniai:

1. išsiaiškinti jaunų žmonių, gyvenančių Kelmės rajono savivaldybės teritorijoje, problemas;
2. nustatyti jaunų žmonių vertybines nuostatas;
3. išanalizuoti jaunų žmonių aktyvumą visuomenėje;
4. išsiaiškinti Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų prieinamumą bei patrauklumą.

Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo tikslinė grupė: anketinėje apklausoje dalyvavo Kelmės rajono gyventojai nuo 14 iki 29 metų. Tyrimo metu jauniems žmonėms buvo išsiųsta nuoroda į internetinį puslapį Publika.lt. Gauti tyrimo rezultatai reprezentuoja Kelmės rajono jaunimo nuo 14 iki 29 metų nuomones bei vertinimus.

Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo hipotezės:

1. Kelmės rajone gyvenantys jauni žmonės turi nepakankamai informacijos apie rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą.
2. Jauni žmonės, gyvenantys Kelmės rajone, nėra pakankamai aktyvūs pilietiniuose procesuose.

Duomenų analizė. Įvykdžius tyrimą, gautų duomenų analizė atlikta naudojant *SPSS* (*Statistical Package for the Social Sciences*) programinę įrangą.

Tyrimo metodologija. Siekiant Kelmės rajone gyvenančių jaunų žmonių dabartinę situaciją, naudotasi mokslo darbų, dokumentų bei tyrimų medžiaga, išnagrinėta bei sistemingai remtasi moksline literatūra apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybių lygmeniu.

Tyrimo metodologija grindžiama Lietuvos mokslininkų ir įvairių užsienio šalių – A. Vaisvalavičiūtės (2007), L. Bačinskienės, M. Sinkevičiaus, E. Rudelienės (2004), R. Tidikio (2006), dr. J. Buzaitytės-Kašalynienės ir D. Skusevičiaus ir A. Lumbytės (2009) – ir kt. H. Williamson, 2001; W. Muller ir M. Gangl, 2003; idėjomis bei atliktais tyrimais apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybių lygmeniu. Socialiniuose moksluose susiklosčiusi ir visuotinai pripažinta empirinio atrankinio tyrimo metodika.

Taikyti *tyrimo metodai*: mokslinės literatūros ir dokumentų analizė; Kelmės rajone gyvenančių jaunų žmonių (anketos jauniems žmonėms) ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovams – ekspertams (anketos).

Magistro darbo tyrimo strategija:

1. Magistro darbo temos pasirinkimas, teorinės medžiagos rinkimas, tyrimo metodologinių pagrindų formulavimas (2014 m. spalio mėn. – 2014 m. gruodžio mėn.).
2. Tyrimo instrumento parengimas (2015 m. kovo mėn. – 2015 m. balandžio mėn.).
3. Pasiruošimas duomenų rinkimui, apklausos vykdymui (2015 m. vasario mėn. – 2015 m. kovo mėn.).
4. Anketavimas (2015 m. balandžio mėn. – 2015 m. gegužės mėn.).
5. Duomenų analizė ir interpretavimas (2015 m. balandžio mėn. – 2015 m. gegužės mėn.).
6. Tyrimo ataskaitos rengimas, išvadų bei pasiūlymų formulavimas (2015 m. gegužės mėn. – 2015 m. birželio mėn.).

Duomenų klasifikavimas. Surinkti duomenys sugrupuoti į dvi dalis:

1. Anketiniai jaunų žmonių apklausos duomenys;
2. Anketiniai Kelmės rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovų apklausos duomenys.

Tyrimas yra taikomojo pobūdžio, t. y. remiantis rezultatais ir praktinėmis rekomendacijomis, gali būti tobulinami Kelmės rajono savivaldybės tarybos priimti sprendimai, reglamentuojantys jaunimo politikos įgyvendinimą rajone.

3.2. Tyrimo duomenų analizė

Jaunimo ir jaunimo organizacijų narių apklausos rezultatų analizė

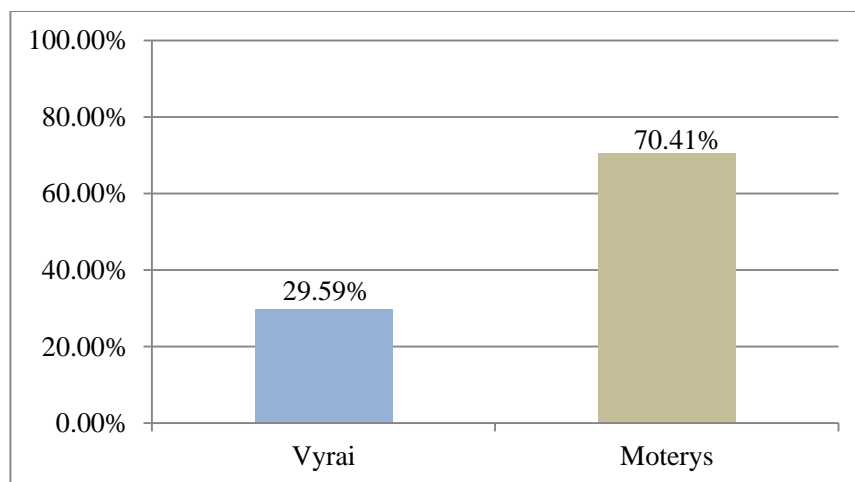
2015 metų balandžio mėnesį buvo atliktas Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimas Kelmės rajone. Tyrimo metu apklausta 101 respondentas nuo 14 iki 29 metų amžiaus. Tyrimo imtis – reprezentatyvi, ji atspindi jaunimo nuostatas ir vertinimus Kelmės rajone.

Jauniems žmonėms buvo pateiktas ilgas klausimynas (žr. 2 priedą), kuriuo siekta išsiaiškinti tiriamą reiškinį visapusiškai ir giliai jį ištyrinėti, tačiau jo užpildymas užima pakankamai laiko, todėl ne visi respondentai užpildė anketas. Aktyviausias buvo Kelmės rajone gyvenantis jaunimas.

Respondentai buvo suskirstyti į šias grupes:

- pagal lytį;
- pagal amžių (nuo 14 metų iki 18 metų; nuo 19 metų iki 29 metų);
- pagal pagrindinį užsiėmimą (bedarbiai, namų šeimininkės (-ai), mokiniai, turintys nuosavą verslą, dirbantys privačiame sektoriuje, dirbantys valstybiniame sektoriuje, dirbantys mokiniai/studentai, nedirbantys);
- pagal gyvenamąją vietą (gyvenantys Kelmės mieste ir Kelmės rajone gyvenantis jaunimas);
- pagal išsilavinimą (nebaigtas vidurinis, vidurinis, profesinis, aukštesnysis, nebaigtas aukštasis, aukštasis universitetinis, aukštasis neuniversitetinis).

Respondentų pasiskirstymas pagal socialinius – demografinius kintamuosius – lytį, amžių, gyvenamąją vietą, pagrindinį užsiėmimą, išsilavinimą parodomas 4-8 paveiksluose.

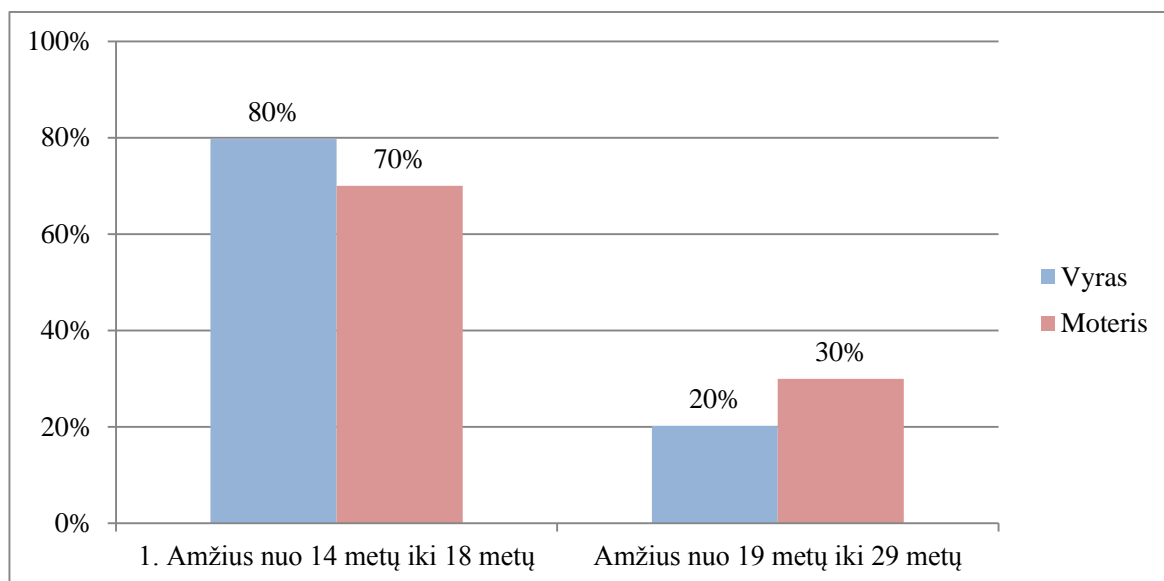

4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Remiantis 4 pav. duomenimis, galime teigti, jog tyrime dalyvavusių moterų ir vyrų dalies skirtumas yra gana didelis; dalyvavo apie 70 proc. moterų ir 30 proc. vyrų.

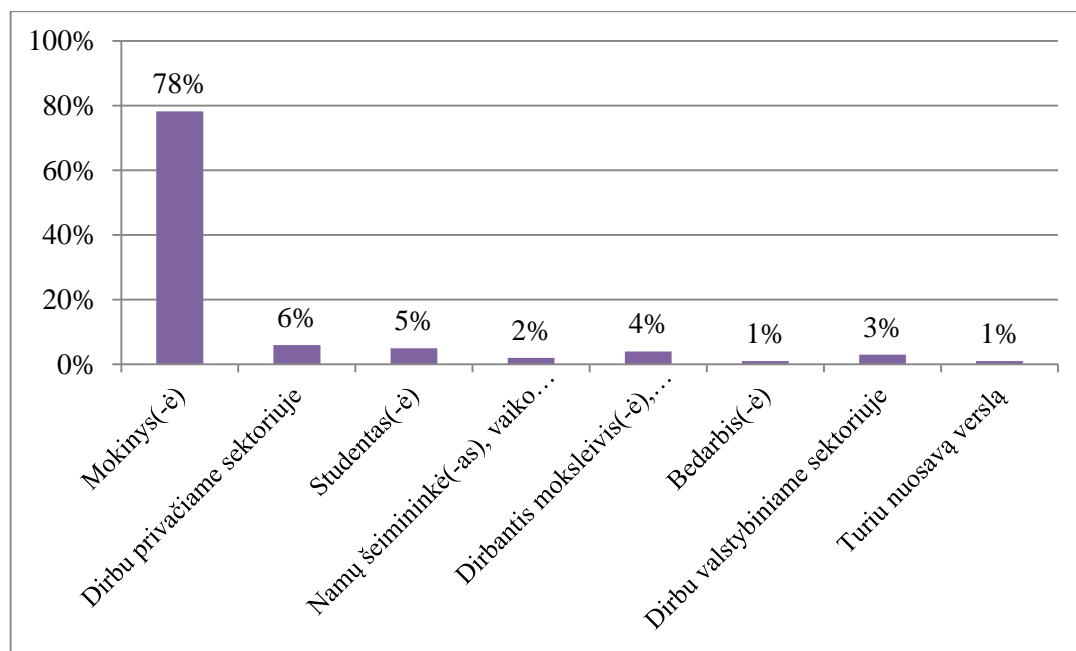
Kaip matome iš 5 pav. duomenų, šioje apklausoje dalyvavo respondentai nuo 14 iki 29 metų. Kadangi tyrimo metu bandyta apklausti visų amžiaus grupių, įeinančių į jauno žmogaus sąvoką, galima teigti, kad tyrimui pakanka duomenų susipažinti su esama situacija. Taigi tyrime dalyvavo didesnis procentas vyresnio amžiaus moterų negu vyrų.

5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

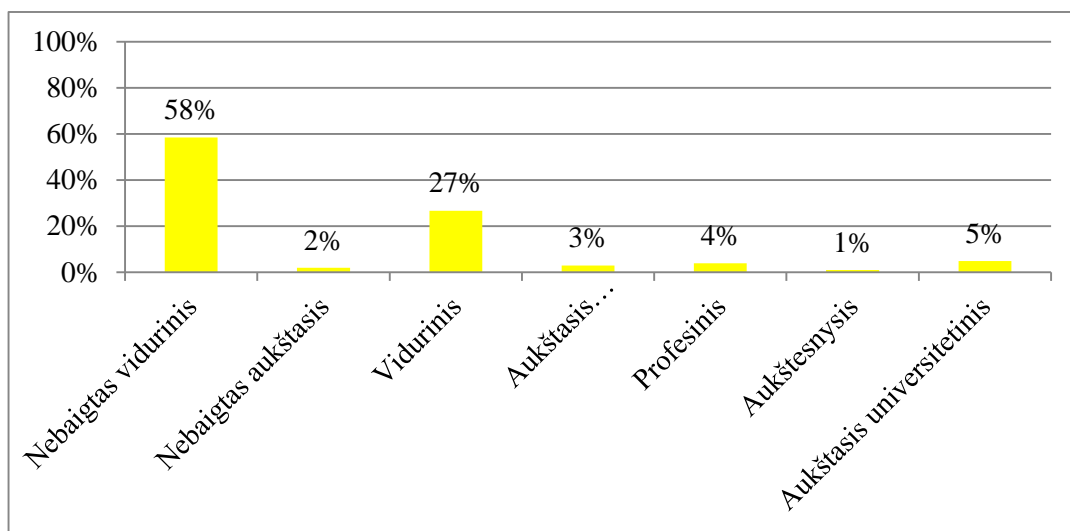
Tyrimo duomenys rodo, kad dauguma apklaustųjų sudarė moksleiviai, t.y. 78 proc. (žr. 6 pav.).

6 pav. Pagrindinis respondentų užsiėmimas

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

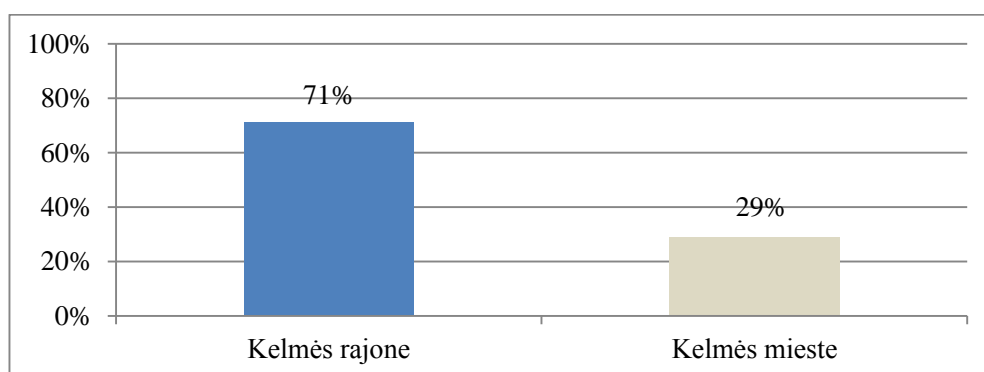
Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal išsilavinimą pateikiamas 7 paveiksle. Pateikti duomenys rodo, kad daugiausia tyrime dalyvavo respondentų, kurie dar nebaigė vidurinės mokyklos, t.y. įgiję pagrindinį išsilavinimą (58 proc.) ir įgiję vidurinį išsilavinimą (27 proc.). Mažiausiai tyrimo respondentų buvo įgiję aukštesnįjį ir aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą. Kaip matyti, daugiausiai tyrime dalyvavo jaunimas, kuris vis dar mokosi mokyklose.

7 pav. Respondentų išsilavinimas

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Anketinę apklausa vykdė Kelmės miesto jaunimas, Tytuvėnų ir Kražių miesteliai, Vaiguvo ir Pakražančio seniūnijos. 71 proc. apklaustųjų – Kelmės rajono gyventojai. 29 proc. buvo Kelmės mieste gyvenantys jauni žmonės (8 pav.).

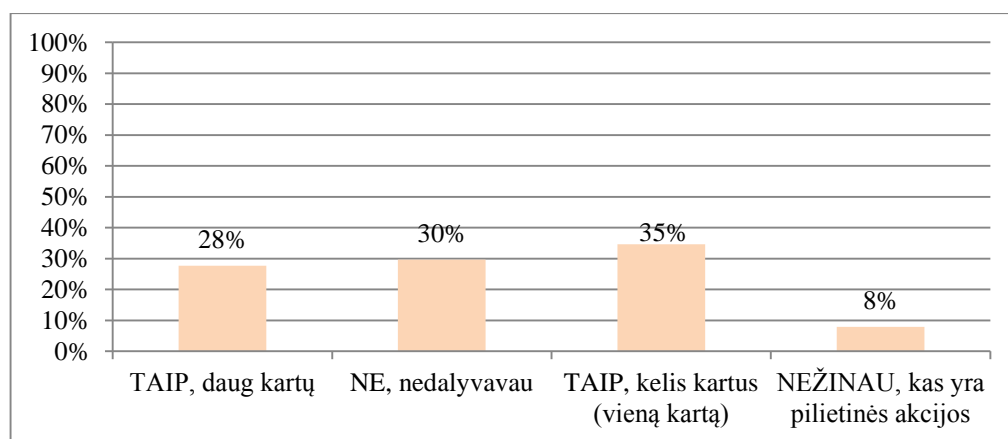
8 pav. Respondentų gyvenamoji vieta

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Atliekant Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimą, buvo apklausti įvairaus amžiaus įgiję išsilavinimą arba besimokantys jauni žmonės, gyvenantys tiek Kelmės rajone, tiek Kelmės mieste, todėl, galima teigti, kad šio anketinio tyrimo imtis – pakankamai reprezentatyvi, atspindinti jaunimo nuostatas ir vertinimus Kelmės rajone.

Jaunimo vaidmuo pilietinėje visuomenėje. Pilietiškumas (panašiai kaip ir verslumas) yra asmens savybė, tad valstybės intervencija į jos suteikimą įmanoma tik keletu į individą orientuojamų būdų: per ugdymą ir paskatų sukūrimą. Pirmasis remiasi švietimo, antrasis – paramos

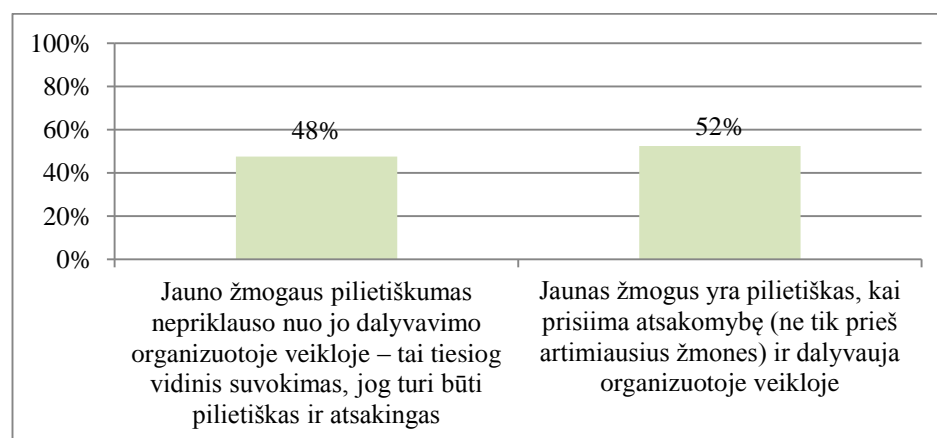
ir bausmių sistema. Šiuolaikinis jaunimas susiduria su daugeliu rimtų iššūkių, vienaip ar kitaip susijusių su jaunų žmonių gerove ir valstybės ateitimi. Didėjanti demografinė krizė, aukštas jaunimo nedarbo lygmuo, nusikalstamumo didėjimas – visi šie rodikliai liudija apie jaunimo, kaip atskiros socialinės grupės, problemų svarbą ir būtinybę padėti jauniems žmonėms pereiti „iš mokyklos suolo“ prie realaus gyvenimo. Būtina parengti jaunus žmones sąmoningam bei atsakingam dalyvavimui visuomenės gyvenimui, todėl Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo metu siekta išsiaiškinti, kaip jaunimas suvokia pilietiškumo (visuomeniškumo) sąvoką, požiūrį į pilietiškumą ir pan. Apibendrinti tyrimo metu ir pateiktus duomenys yra tokie rezultatai (9 pav. ir 10 pav.).

9 pav. Respondentų dalyvavimas pilietinėse akcijose

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

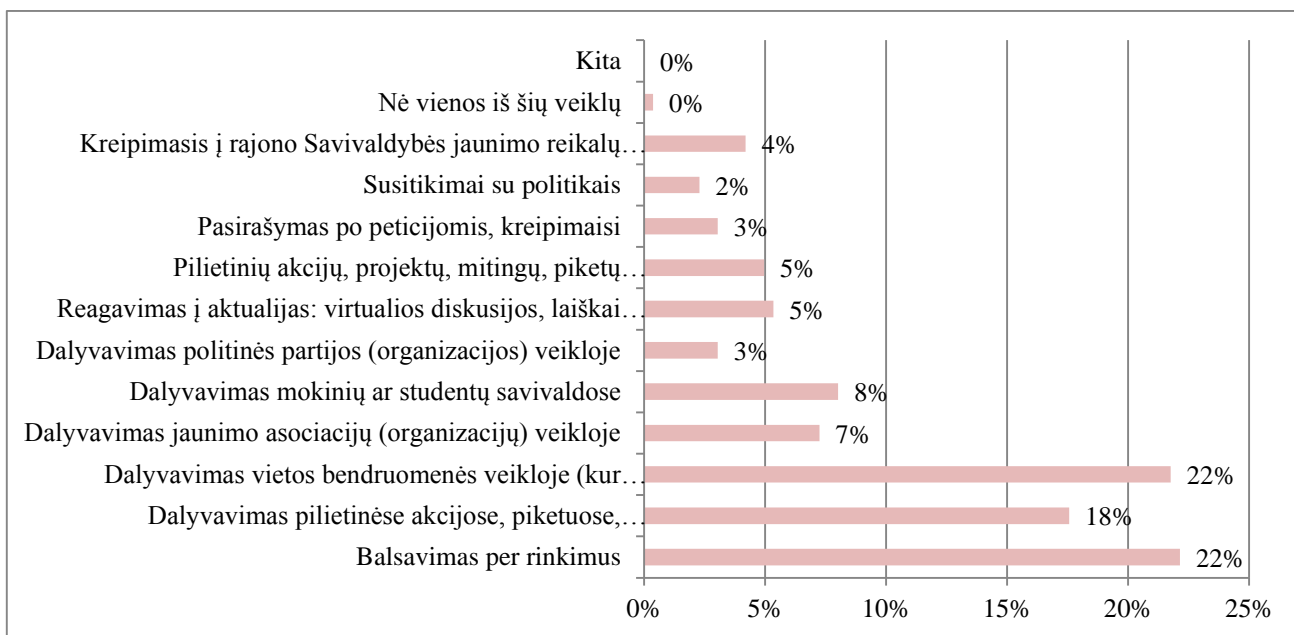
Beveik 28 proc. (žr. 9 pav.) yra dalyvavę kokioje nors pilietinėje akcijoje (politinėje, ekologinėje, atskirų grupių interesų gynimo ir pan.) nors vieną kartą (kelis kartus). Tai liudija, kad jauni žmonės, gyvenantys Kelmės rajone, yra pakankamai pilietiškai ir aktyvūs visuomeninėje veikloje.

10 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas pagal pilietiškumo suvokimą

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

48 proc. Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo metu apklaustų jaunų žmonių teigia, kad jauno žmogaus pilietiškumas nepriklauso nuo jo dalyvavimo vietos bendruomenės organizuotoje veikloje – tai tiesiog vidinis suvokimas, jog turi būti pilietiškas ir atsakingas. 52 proc. respondentų tvirtina, kad jaunas žmogus yra pilietiškas, kai prisiima atsakomybę (ne tik prieš artimiausius žmones), bet ir dalyvauja organizuotoje veikloje (10 pav.).

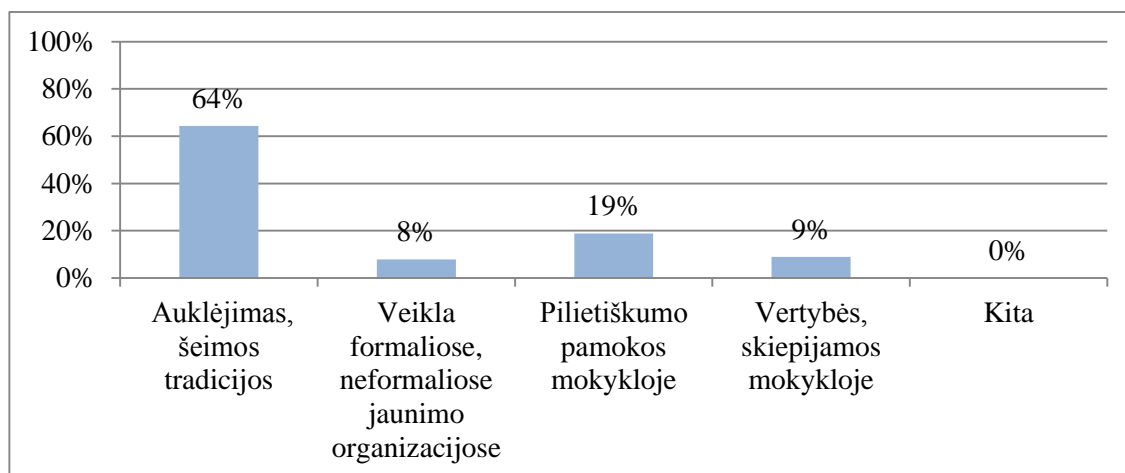
11 pav. Respondentų suvokimas apie pilietišką elgesį

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Apie 22 proc. tyrime dalyvavusių jaunų žmonių pilietišką elgesį supranta kaip balsavimą per rinkimus, taip pat 22 proc. suvokia kaip dalyvavimą vietos bendruomenių veiklose, o apie 18 proc. apklaustųjų – dalyvavimą pilietinėse akcijose, piketuose ir pan.

28 anketos klausime „Kokiose iš išvardintų veiklų esate dalyvavęs“ jaunimas pasirinko sekančiais: po 15 proc. apklaustųjų pasirinko dalyvavimą vietos bendruomenių veiklose ir balsavimą per rinkimus, apie 26 proc. apklaustųjų dalyvauja mokinių savivaldose ir rengiamose pilietinėse akcijose, piketuose, mitinguose ir pan.

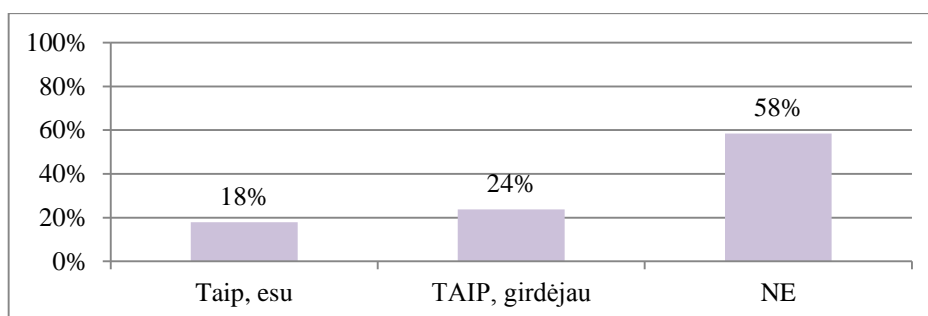
Kaip matyti iš 12 pav., 64 proc. Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo metu apklaustų jaunų žmonių teigia, kad didžiausią įtaką pilietiškumo suvokimui daro auklėjimas bei tradicijos šeimoje. Pilietiškumo suvokimui įtaką taip pat daro vertybės, skiepijamos mokykloje, veikla formaliose bei neformaliose jaunimo organizacijose, pilietiškumo pamokos mokykloje.

12 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas pagal pilietiškumo suvokimą

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Pilietiškumo suvokimui įtaką taip pat daro vertybės, skiepijamos mokykloje, veikla formaliose bei neformaliose jaunimo organizacijose, pilietiškumo pamokos mokykloje.

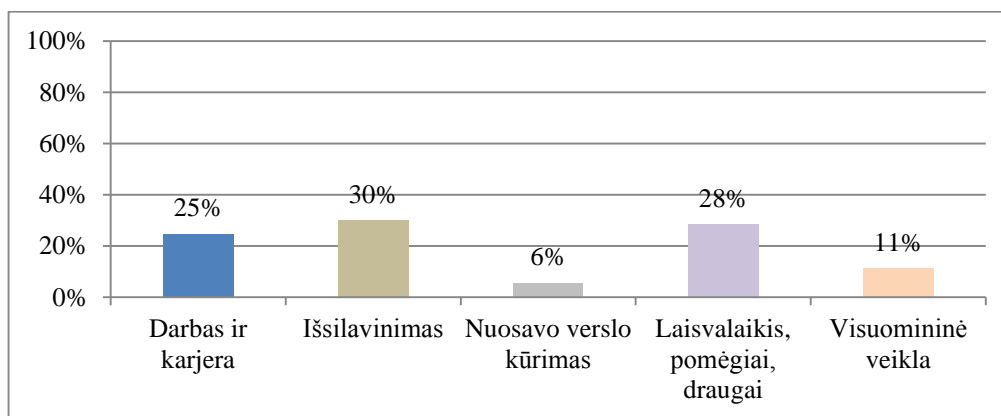
13 pav. Respondentų atsakymai dėl žinojimo apie galimybę kreiptis į Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybą

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Nedidelė dalis respondentų (žr. 13 pav.) domisi politika bei visuomenės aktualijomis. 24 proc. apklaustųjų yra tik girdėję, o 18 proc. teigia, kad yra girdėję apie galimybę kreiptis į Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybą ir per jaunimo atstovus išsakyti savo nuomonę bei taip dalyvauti rajono visuomeniniame gyvenime. Daugiau negu pusė apklaustųjų apie tokią galimybę nėra girdėję.

Apibendrinant galima teigti, kad Kelmės rajono gyvenantys jauni žmonės turi susiformavusį požiūrį į pilietiškumą, nemaža dalis jaunimo dalyvavo ir dalyvauja įvairiose pilietinėse akcijose, domisi politikos aktualijomis, tačiau tik nedidelė dalis jaunų žmonių yra dalyvavę Kelmės rajono savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese.

Jaunimo problemos socialinėje srityje. Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcijoje ypatingas dėmesys skiriamas jaunimo problemoms. Jaunystė yra amžiaus tarpsnis, kai formuojasi žmogaus asmenybė, kai jis savarankiškai pradeda dalyvauti visuomenės gyvenime ir daryti jam įtaką. Šiuo laikotarpiu žmonėms iškyla daug problemų, kurių jie dažnai nesugeba įveikti pasikliaudami tik savo jėgomis. Tai vis didėjantis jaunimo nusikalstamumas, girtavimas, narkomanija, nedarbas, būsto problemos ir kt. Jauno žmogaus ir jo aplinkinių nesugebėjimas spręsti iškylančių problemų dažnai sukelia sunkių pasekmių ir atskiriems asmenims, ir visai visuomenei. Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcijoje akcentuojama, kad valstybinių institucijų darbo tikslas – sukurti sąlygas formuoti iniciatyviai demokratiškai jaunai asmenybei bei suteikti galimybes aktyviai dalyvauti politiniame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime. Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimu siekta patikrinti, ar skiriasi valstybės institucijų ir pačių rajone gyvenančių jaunų žmonių požiūriai ir problemų suvokimas.

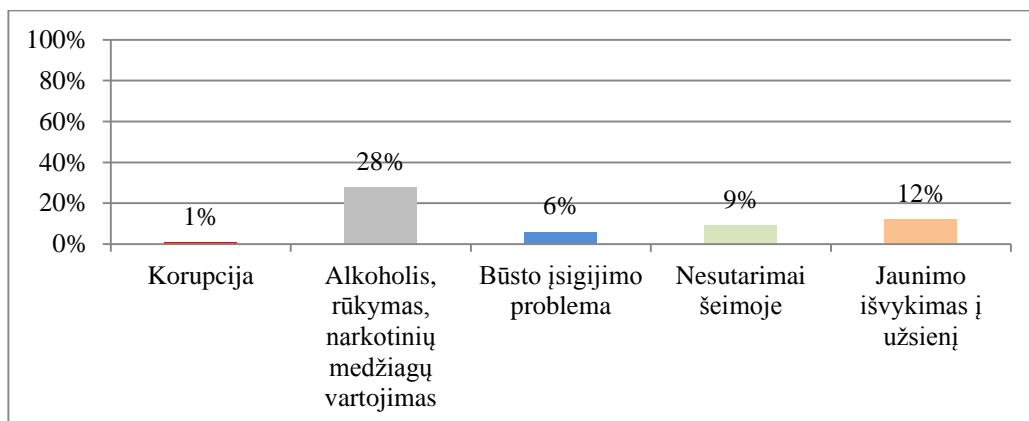
14 pav. Respondentų atsakymai į klausimą: „Koks dalykas šiuo metu yra svarbiausias Jūsų gyvenime?“

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

14 paveikslas atskleidžia dalykų, kurie svarbiausi jauniems žmonėms, pasiskirstymą procentais. Kaip matyti iš minėto paveikslo, daugumai jaunų žmonių svarbiausias yra išsilavinimas (30 proc.), savo pomėgių realizavimas bei draugai. Laisvalaikio praleidimas svarbus yra 28 proc. jaunuolių, o darbą bei karjerą svarbiausiu dalyku gyvenime laiko 25 proc. jaunų žmonių.

Labai svarbu išsiaiškinti, kaip Kelmės rajono savivaldybės teritorijoje gyvenantys jauni žmonės suvokia socialines jaunimo problemas. Kad valstybės institucijos galėtų tinkamai įgyvendinti jaunimo politiką, būtina žinoti jaunimo požiūrį į įvairius dalykus. Taigi svarbiausios 15 paveiksle atskleidžiamos aktualiausios socialinės jaunimo problemos. Atlikus tyrimą, paaiškėjo, kad jauni žmonės aktualiausiomis socialinėmis problemomis įvardija jaunimo išvykimą dirbti ar mokytis užsienio šalyse, nepakankamą jaunimo užimtumo organizavimą, korupciją. Taip pat

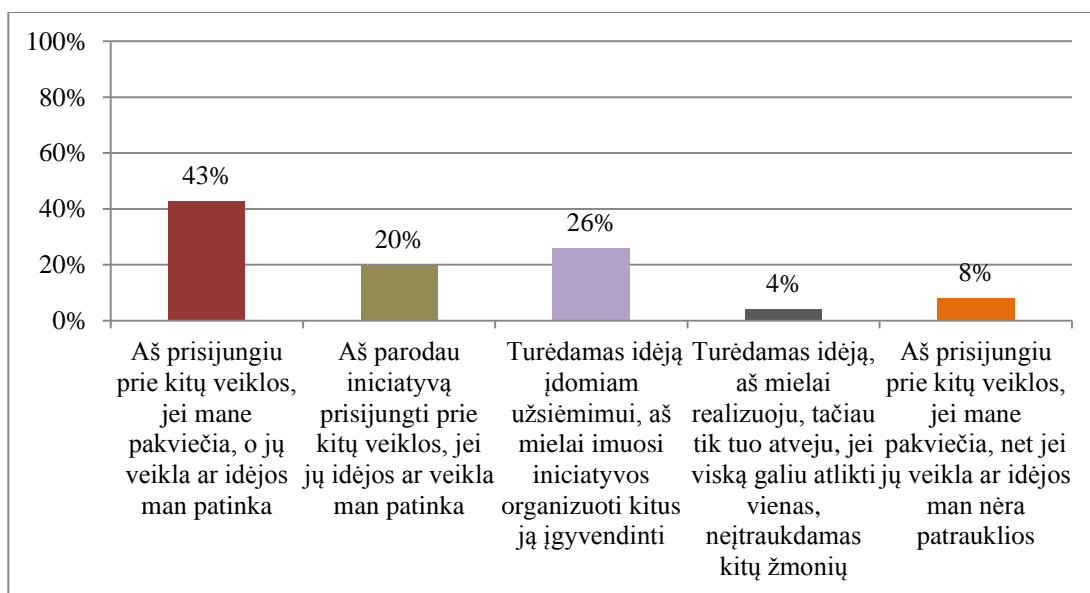
jauniems žmonėms aktualios alkoholio, rūkymo, narkotinių medžiagų vartojimo, būsto įsigijimo problemos.

15 pav. Socialinių jaunimo problemų aktualumas

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Taip pat Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo metu siekta išsiaiškinti, ar jauni žmonės suvokia, kad jie patys turi imtis priemonių, norėdami išspręsti problemas. 16 paveiksle pateikiama jaunų žmonių nuomonė apie asmeninės atsakomybės įsivertinimą.

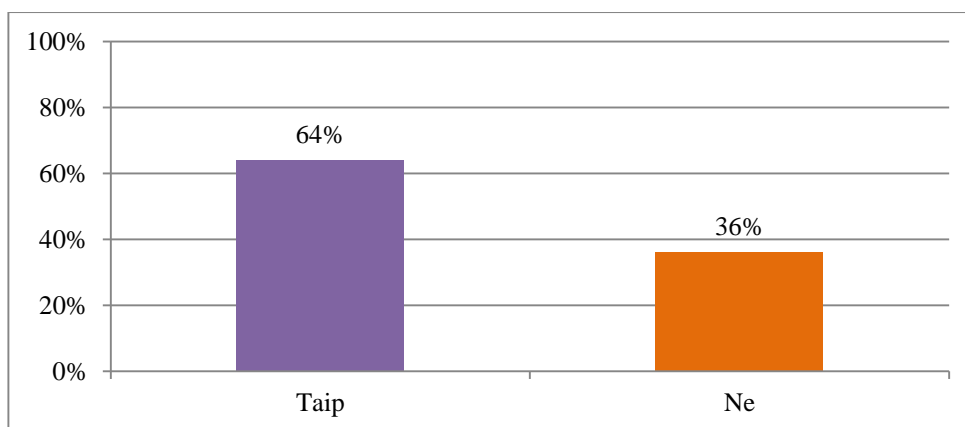
16 pav. Jaunų žmonių nuomonė apie asmeninės atsakomybės vertinimą

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

4anketos klausimu buvos siekiama išsiaiškinti, ar jaunimas turimas laisvo laiko. Didžioji dalis respondentų, t.y. 60 proc., gyvenančių Kelmės rajone, turi pakankamai laisvo laiko, todėl jies siūlyčiau užsiimti neformalia veikla, t.y. dalyvavimu jaunimo organizacijų, atvirųjų jaunimo erdvių užsiėmimuose.

Kelmės rajono jaunimo organizacijų prieinamumas ir patrauklumas. Nors savivaldybėje veikia daug jaunimo organizacijų ir neformalių grupių, tačiau pastebimas, ganėtinai nedidelis jaunimo susidomėjimas jaunimo organizacijų veikla. Viena iš pagrindinių priežasčių – nežinojimas apie jaunimo organizacijų ir neformalių grupių teikiamos veiklos naudą bei galimybes. Būtina atkreipti dėmesį į jaunimo informavimą apie jaunimo organizacijų veiklą, sudaryti sąlygas jaunimo organizacijų viešinimuisi ir jaunimo į(si)traukimui į jų veiklą. Labai svarbu sudaryti sąlygas jaunimui dalyvauti formaliojo ir neformaliojo švietimo įstaigų savivaldoje, ypač organizacijose teikiančiose neformalias jaunimo ugdymo paslaugas.

Vienas iš efektyviausių būdų jauniems žmonėms susipažinti su pilietinės visuomenės principais bei veikimu yra aktyvus įsitraukimas į jaunimo organizacijų veiklą. Jaunimo organizacijos turėtų sukurti tam tikrą erdvę jauno žmogaus ugdymui: perteikti bei padėti įgyti kompetencijų, kurių negali suteikti formalus mokymo įstaigos. Vienas pagrindinių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklos organizavimo principų – jų prieinamumas bei patrauklumas jauniems žmonėms.

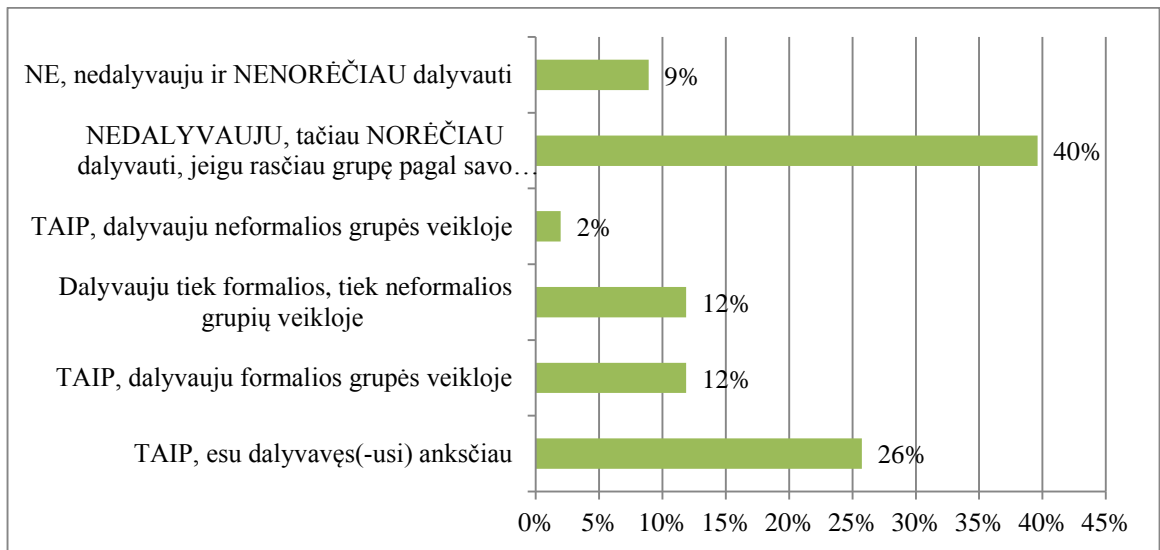
17 pav. Respondentų atsakymas į klausimą: „Ar jie yra dalyvavę jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje“?

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

64 proc. jaunimo teigia dalyvaujantys organizacijų veikloje, tačiau 36 proc. teigia nedalyvaujantys jokiaje veikloje.

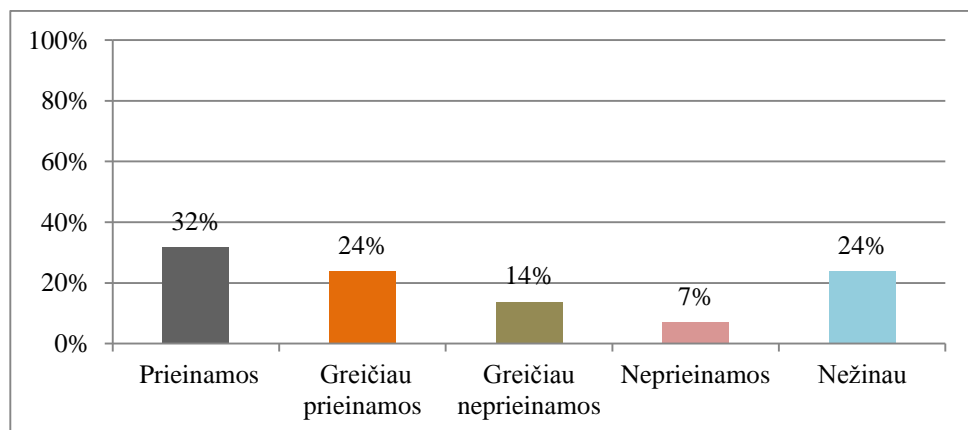
Tyrimo metu 64 proc. respondentų patvirtino, kad jie yra dalyvavę jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje anksčiau, 12 proc. respondentų dalyvauja tiek formalių, tiek neformalių jaunimo grupių veikloje, 20 proc. apklaustųjų teigia, jog jie dalyvauja tik formalių grupių veikloje, 40 proc. respondentų tvirtina, kad jie nedalyvauja tik jokiaje veikloje (žr. 17 ir 18 pav.).

Tyrimo metu jaunų žmonių, dalyvaujančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje, prašyta atsakyti, kodėl jie skiria dalį savo laisvalaikio minėtoms organizacijoms (Žr. 22 pav.).

18 pav. Respondentų nuomonių pasiskirstymas dėl dalyvavimo jaunimo grupių veiklose
Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Kelmės rajone gyvenantys jauni žmonės 40 proc. (žr. 18 pav.) nori dalyvauti tiek formalioje, tiek neformalioje jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje, todėl būtina juos nuolat informuoti apie rajone veikiančių organizacijų veiklą, įgyvendinamus projektus, organizuojamus renginius.

19 pav. Respondentų atsakymas į klausimą: „Ar jaunimo organizacijos yra prieinamos jauniems žmonėms“?

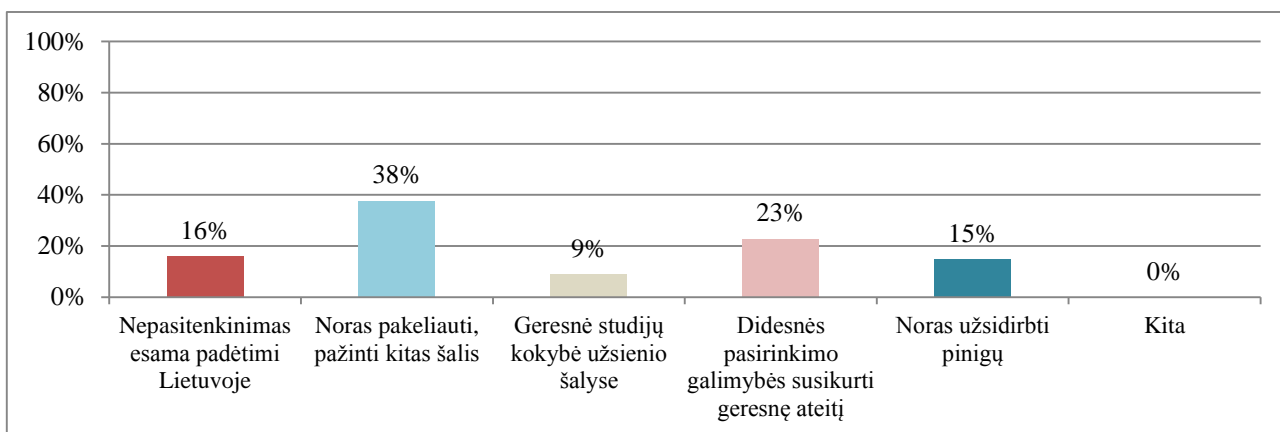
Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

19 pav. rezultatai rodo, kad tik 32 proc. apklaustų jaunų žmonių žino, kad jaunimo organizacijos yra prieinamos. Apie 21 proc. apsklaustųjų teigia, kad jaunimo organizacijos yra uždaros, t.y. neprieinamos.

Taip pat buvo siekiama išsiaiškinti ar jaunimas dalyvauja savanoriškoje veikloje (14 anketos klausimas, 2 priedas). Taigi net 54 proc. apklaustų jaunų žmonių yra dalyvavę tokioje veikloje. Tai teigiama tendencija.

Lietuvos jaunimo tarybos 2014 metais vykusioje asamblėjoje buvo iškeltos trys problemos: *Valstybės finansavimas jaunimo organizacijoms; jaunų žmonių užimtumas; jaunimo įgalinimo samprata. Atkreiptina, kad Lietuvos valdžios institucijų dėmesys į jaunimo organizacijų finansinę situaciją, kad iš valstybės biudžeto lėšų, skiriamų jaunimo organizacijoms 2009–2014 m. suma, skiriama tiesiogiai jaunimo ar su jaunimu dirbančių organizacijų projektams ir programoms buvo skiriama tik 700 tūkst. Litų (203 tūkst. Eur). Siekiant, kad Kelmės rajono jaunimo organizacijos būtų aktyvesnės bei teiktų kokybiškas paslaugas yra reikalingas didesnis finansavimas.*

Jaunimo migracinės nuostatos. 2015 metų pradžioje Lietuvoje iš viso gyveno 602,9 tūkst. 14–29 metų amžiaus jaunuolių, šio amžiaus asmenys sudarė 20,6 procentą visų šalies gyventojų. Palyginti su 2014 metais, jaunų žmonių skaičius sumažėjo 2,3 proc. Tai yra kiek daugiau nei 19 proc. Europos Sąjungos (ES) vidurkis. Kuo toliau, tuo labiau Lietuva tampa paprasčiausiai nebepatrauklia šalimi jaunam žmogui, todėl jis yra priverstas palikti tėvynę ir ieškoti laimės kitų šalių prieglobstyje. Statistikos departamento duomenimis, 2014 m. iš Lietuvos emigravo 17,6 tūkst. gyventojų, iš jų jaunimo (14–29 metų amžiaus) – 51,5 tūkst. (40,8% visų emigrantų). Nepaisant to, jog šie duomenys yra nauji, bet galima drąsiai teigti, jog situacija toli gražu nepagerėjo ir vargu ar pagerės artimiausiu metu. Vienas iš Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo uždavinių – išsiaiškinti jaunų žmonių požiūrį į vidinę bei išorinę migraciją, kadangi Lietuvoje, o ypač mažesnėse gyvenamosiose vietovėse, pastebima grėsminga „protų nutekėjimo“ tendencija.

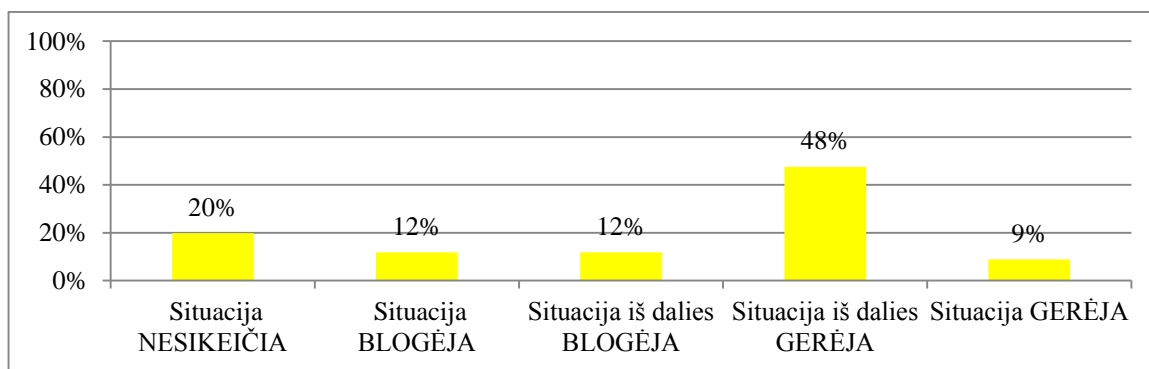

20 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas, vertinant vidinę migraciją

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Į klausimą, kas skatintų išvykti iš Lietuvos 23 proc. respondentų atsakė, kad norėtų, nes užsienyje yra didesnės pasirinkimo galimybės susikurti geresnę ateitį ir 38 proc. Kelmės rajono jaunų žmonių teigia, kad norėtų pakeliauti, išvykti laikinai, bet sugrįžtų; 37 proc. Kelmės rajono ir 14 proc. miesto gyventojų norėtų išvykti visam laikui; 23 proc. Kelmės rajono ir 20 proc. miesto gyventojų nenorėtų išvykti į užsienį (20 pav.).

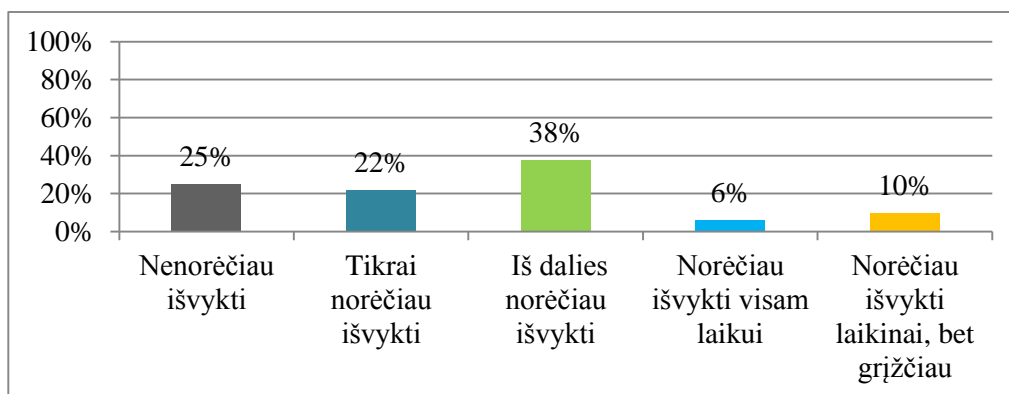
Tyrimo metu atskleista, kad tyrimo metu Kelmės rajone gyvenantys jauni žmonės labiau linkę vertinti ekonominius-socialinius pokyčius Lietuvoje.

21 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas, vertinant ekonominius-socialinius pokyčius Lietuvoje

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

48 proc. apklaustųjų teigia, kad per penkerius metus Kelmės rajone situacija gerėja, 20 proc. įvardija, kad niekas nesikeičia, dar 12 proc. pesimistiškai vertina esamą situaciją ir linkę manyti, kad situacija blogėja (žr. 21 pav.).

22 pav. Respondentų nuomonės pasiskirstymas, dėl išvykimo iš dabartinės gyvenamos vietos
Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Iš dabartinės gyvenamosios vietos Kelmės rajone iš dalies norėtų išvykti 38 proc. apklaustųjų (žr. 22 pav.), 10 proc. respondentų išvyktų laikinai, 14 proc. respondentų labai norėtų išvykti iš Kelmės rajono, 6 proc. jaunų žmonių norėtų išvykti visam laikui, o 10 proc. apklaustųjų norėtų išvykti laikinai, bet grįžtų. 38 proc. respondentų norėtų iš dalies išvykti.

Išvykimas į užsienį pakeliauti, aktualiausias Kelmės rajone gyvenančiam jaunimui 38 proc.

Apibendrinant galima teigti, Kelmės rajono savivaldybėje emigracija jaunimo tarpe didelė, kaip ir visoje apskrityje. Remiantis tyrimo duomenimis, jaunimas nerasdamas darbo, jo poreikius tenkinančio atlyginimo, priima sprendimą išvykti iš šalies. Kelmės rajono savivaldybė turėtų imtis konkrečių priemonių, padėsiančių susigrąžinti išvykusius jaunos žmones į Kelmės rajoną, padedančias jaunimui susirasti darbą, ir nuolat teikti informaciją apie ekonominę rajono situaciją.

Ištyrus Kelmės rajone gyvenančių jaunų žmonių situaciją, išanalizavus jaunimo poreikius bei dalyvavimo sprendimų priėmimo procese aktyvumą, galima padaryti šias išvadas:

- Jaunimas iš esmės yra pripažįstamas išskirtine visuomenės dalimi, turinčia savo interesus, pomėgius, bruožus ir, žinoma, problemas.
- Tyrimo metu jaunų žmonių išsakytos problemos iš esmės atitinka Kelmės rajono savivaldybės tarybos patvirtintą Jaunimo politikos koncepciją. Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba, Kelmės rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorius ir su jaunimu dirbančios organizacijos privalo siekti, kad kiekvienas jaunas žmogus turėtų galimybę realizuoti save gimtojoje šalyje ir tai turėtų būti orientuota į kuo palankesnių sąlygų sudarymą, siekiant įgyti išsilavinimą ir pritaikyti jį praktinėje veikloje, savo darbu susikurti normalias gyvenimo sąlygas.
- Kelmės rajone gyvenantys jauni žmonės nori dalyvauti tiek formalioje, tiek neformalioje jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje, todėl būtina juos nuolat informuoti apie

rajone veikiančių organizacijų veiklą, įgyvendinamus projektus, organizuojamus renginius bei apie galimybes įsijungti į aktyvią jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą.

- Nemaža dalis jaunų žmonių norėtų išvykti, nes jų netenkina esama padėtis Lietuvoje, kai kuriuos išvykti skatina noras pakeliauti bei pažinti kitas šalis, kai kuriuos į užsienį skatina išvykti į užsienį geresnė studijų kokybė užsienyje, didelė dalis jaunimo tiesiog nori užsidirbti pinigų. Taip pat pastebima vidinė migracija, kuomet jauni žmonės, vos baigę mokyklą, išvyksta studijuoti į didesnius miestus ir lieka ten gyventi.

Anketa – tai formalizuoti klausimai, kuriais siekiama gauti informacijos iš respondentų. Atliekant apklausą elektroniniu paštu galima greičiau gauti atsakymus. Tai perspektyvus sociologinės informacijos gavimo būdas.

Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorės požiūris į jaunimo politikos plėtrą, bendradarbiavimo su jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis ir neformaliu jaunimu galimybes, Kelmės rajone gyvenančių jaunų žmonių dalyvavimo sprendimų priėmimo procese laipsnį, pasirinktas *kryptingas klausimynas*, kadangi šio darbo autorė yra jaunimo reikalų koordinatorė koordinuojanti Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybą ir yra detaliam išnagrinėjusi esamą jaunimo situaciją.

Tyrimo hipotezė išliko ta pati kaip ir Kelmės rajone gyvenančių jaunų žmonių apklausoje.

Tyrimui naudotas aprašomosios analizės metodas.

Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus veikla ir bendradarbiavimas.

Jaunimo reikalų koordinatorius savivaldybės institucijoms padeda formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką. Ši pareigybė savivaldybėse buvo įsteigta JRD iniciatyva, siekiant užtikrinti nuolatinį darbą su jaunimu bei jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldos lygmenyje. Jaunimo reikalų koordinatorius yra tarpininkas tarp savivaldybės politikų, tarnautojų bei jaunimo. Jo funkcijos yra apibrėžiamos atitinkamos savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašyme. Norint išsamiai išnagrinėti Kelmės rajone gyvenančių jaunų žmonių situaciją, labai svarbu ir jaunimo reikalų koordinatoriaus veiklą, bendradarbiavimo su jaunimo organizacijomis ir neformaliomis jaunimo grupėmis laipsnį bei iniciatyvumą ir pastangas informuoti jaunimą apie savivaldybėje vykstančius procesus, susijusius su jaunimo politikos plėtra. Koordinatorius taip pat kaupia, sistemina, analizuoja ir apibendrina informaciją jaunimo politikos klausimais, pagal poreikius vykdo jaunimo situacijos tyrimus, siekiant disponuoti statistikos duomenimis. Jis teikia suinteresuotiems asmenims ir institucijoms informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje, be to kaupia ir skleidžia informaciją apie jaunimo veiklos galimybes, konsultuoja šiais klausimais jaunus žmones bei jaunimo organizacijas.

Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorė, įgyvendindama jaunimo politiką savivaldybės lygmeniu, daugiausia dėmesio skiria Savivaldybės mero, Tarybos, Administracijos direktoriaus tvirtinamų dokumentų dėl jaunimo politikos įgyvendinimo projektų rengimui, informacijos apie jaunimo politikos plėtrą kaupimui bei viešinimui, Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos darbo koordinavimui, bet Kelmės rajono jaunimo interesų atstovavimui įvairiose darbo grupėse ar komisijose jaunimo reikalų koordinatorius neįtraukiamas, todėl nėra galimybių jaunimo politikos įgyvendinimo priemonių inicijavimui.

Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorė registruoja visas jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, tvarko ir pildo Kelmės rajono savivaldybės interneto svetainės www.kelme.lt skyrelį JAUNIMAS bei bendrauja su jaunimo organizacijų vadovais el. paštu. Bendravimas ir jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų lyderių konsultavimas Kelmės rajono savivaldybėje vykdomas pagal poreikį. Bendravimas su neformaliomis jaunimo grupėmis siekiama, tačiau jos konsultuojamos tik tuomet, jei pačios kreipiasi į rajono jaunimo reikalų koordinatorę. Tai kiek apsunkina neformalių jaunimo grupių padėtį, kadangi vadinamieji „neformalai“ dažnai nedrįsta arba nemato prasmės kreiptis į valstybės instituciją, todėl lengviau būtų su jais bendrauti ir siekti jiems padėti bei įtraukti į formalią jaunimo veiklą aplinkoje, kurioje šis jaunimas jaučiasi jaukiai ir drąsiai.

Galiu teigti, kad Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorė mažai dalyvauja darbo grupių, komisijų, sprendžiant su jaunimo susijusiais klausimais veikloje, tačiau į šių struktūrų

darbą būtų naudinga įtraukti ir jaunimo lyderius, taip priartinant priimamus sprendimus prie jaunų žmonių poreikių ir siekių.

Kelmės rajone nėra įkurtos regioninės jaunimo organizacijos tarybos „apskritasis stalas“, todėl nėra galimybių išgirsti vieningą jaunimo organizacijų nuomonę savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisingumu bei aktualumu. Jaunimo reikalų koordinatorė Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos veiklą įvertino vidutiniškai, t. y. ši institucija daugiau diskutuoja, nei siūlo savivaldybės institucijoms sprendimų projektus, kuriais būtų galima pagerinti Kelmės rajone gyvenančių jaunų žmonių situaciją. Nustačius, kad jaunimo reikalų taryba turėtų teikti pagal savo kompetencijas siūlymus institucijoms, užtikrinadama kompleksinį jaunimo problemų sprendimą. Taip būtų sukuriamos sąlygos efektyviau įgyvendinti viešąją politiką šioje srityje.

Apibendrinant galima teigti, kad Kelmės rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorės veikla nukreipta daugiau į formalias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, jų veiklos skatinimą, bei į jaunimo informavimą. Tikslingiau būtų jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės pavaldumą priskirti Savivaldybės administracijos direktoriui, šiuo būdu jaunimo politikos plėtra būtų įgyvendinama daug efektyviau. Dar viena funkcija, kurią atlieka jaunimo reikalų koordinatorius, yra savivaldybės jaunimo reikalų tarybos darbo koordinavimas. Ši funkcija padeda sužinoti jaunimo problemas ir dalyvauti jų sprendime. Be to, vadovaujantis teisės aktais, koordinatorius bendradarbiauja su SADM, JRD ir kitomis institucijomis, kad būtų galima užtikrinti veiksmus, įgyvendinant valstybės jaunimo politiką. Jis taip pat bendradarbiauja su savivaldybės administracijos tarnautojais, įmonių, įstaigų, organizacijų atstovais, vykdančiais su jaunimu susijusią veiklą, savivaldybės jaunimo organizacijų taryba, jaunimo organizacijomis, neformaliomis jaunimo grupėmis, kad būtų galima koordinuoti visų organizacijų, dirbančių jaunimo klausimais, veiksmus. Jaunimo reikalų koordinatorius, siekdamas užtikrinti finansavimą įvairiems projektams vykdyti, inicijuoja jaunimo organizacijų bei jaunimo grupių projektus, pritraukiant ES bei Lietuvos fondų lėšas. Kad jaunimo reikalų koordinatoriaus darbas taptų efektyvesnis jis turėtų būti tiesiogiai pavaldus savivaldybės administracijos direktoriui, nes tai padėtų išsiaiškinti tikrąją padėtį ir su jaunimo politika susijusiais klausimais.

Valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų įtaka jaunimo politikai ir prieinamumas jauniems žmonėms. Derėtų pabrėžti, kad piliečių dalyvavimas valstybės valdyme laikomas vienu svarbiausių demokratijos ir laisvos bei atviros visuomenės bruožų. Tiesa, tuo pačiu metu šis procesas sukelia daug problemų ir ideologinių, mokslinių bei praktinių diskusijų, kaip užtikrinti tinkamas sąlygas piliečių dalyvavimui. Paminėtina, kad visuomenės dalyvavimas Lietuvoje įgyvendinamas tokiais būdais:

- pavienių asmenų ir interesų grupių veikla, organizuojant viešus svarstymus, komentarus bei pranešimus, demonstracijas;
- vykdant rinkimines kampanijas bei užsiimant lobizmu;
- dalyvaujant nevyriausybinių organizacijų, profsajungų, politinių partijų bei kitų visuomeninių darinių veikloje.

Nevyriausybėmis organizacijomis vadinamos organizacijos, įsteigtos laisva piliečių valia, vadovaujantis Lietuvos Respublikos asociacijų, Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų bei Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymų nuostatomis. Šios organizacijos privalo tenkinti visuomenės interesus bei savo veikloje vadovautis įstatymuose įvardytais visuomenei naudingais tikslais.

Jaunimo organizacijų ir su jaunimo dirbančių organizacijų vadovų – ekspertų apklausos rezultatų analizė

Siekiant ištirti Kelmės rajono savivaldybės bendradarbiavimo su jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis, aptarti esamą nevyriausybinių jaunimo organizacijų atstovavimo visuomenei situaciją ir daromos įtakos Kelmės rajono savivaldybės tarybos sprendimų priėmimo procesui, atlikta Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovų anketinė apklausa (žr. 3 priedą).

Šio tyrimo tikslas – ištirti praktines bei teorines Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų galimybes bendradarbiauti bei atstovauti savo interesus Kelmės rajono savivaldybėje, išanalizuoti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų prieinamumą bei patrauklumą, Kelmės rajone gyvenantiems jauniems žmonėms, bei pateikti rekomendacijas šiam bendradarbiavimui tobulinti.

Tyrimo tikslui pasiekti buvo išskelti tokie uždaviniai:

1. įvertinti Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų santykius su Kelmės rajono savivaldybe, bei atlikti praktinį bendradarbiavimo įvertinimą;
2. įvertinti jaunų žmonių galimybes dalyvauti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje bei atlikti minėtų organizacijų patrauklumo bei prieinamumo įvertinimą;
3. pateikti rekomendacijas Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų ir Kelmės rajono savivaldybės bendradarbiavimo sistemos tobulinimui.

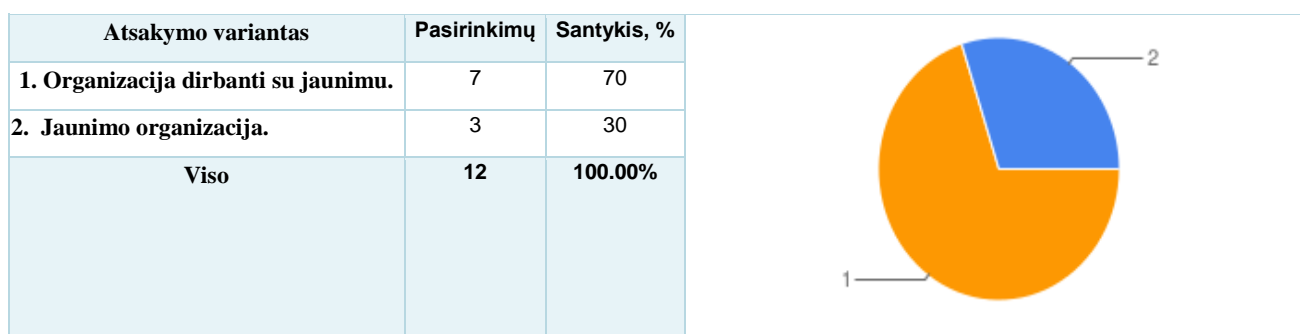
Tyrimo atlikimui naudoti metodai: vykdant tyrimą, anketiniu būdu 2015 m. balandžio-gegužės mėn. apklausti Kelmės rajone veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų

vadovai, klausimo tipai mišrūs: uždari (18 klausimų) ir atviri (8 klausimai), taip pat naudota mokslinės literatūros ir Lietuvos teisinės bazės analizė.

Tyrimo imties charakteristikos. Kelmės rajone šiuo metu registruotų jaunimo organizacijų yra 43, (29 organizacijos savo veiklą sustabdžiusios), veikia 14 jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijų. Veikiančioms organizacijoms buvo išsiųsti elektroniniai laiškai su nuoroda į <http://www.publika.lt/apklausa-15-5552e66b6bed5.html> užpildyti elektroninę anketą. Iš viso buvo išsiųsta 14 adresatų, iš kurių atsakė 12, todėl galima teigti, kad tyrimo imtis iš esmės yra tinkama iškeltam tyrimo tikslui įgyvendinti. Šios anketos bei apibendrinti rezultatai patalpinti interneto svetainėje www.publika.lt.

Apklausti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovai (toliau vadinama – respondentai) suskirstyti į šias grupes:

1. pagal atstovavimą (atstovaujantys jaunimo arba su jaunimu dirbančias organizacijas);
2. pagal jaunimo ar su jaunimu dirbančios organizacijos tipą (politiniu-ideologiniu pagrindu veikianti organizacija, jaunimo atstovavimo organizacija (mokinių), socialinę veiklą vykdanči organizacija, narystės organizacija, laisvalaikio užimtumo organizacijos, su sportine veikla, jaunimo organizacijų sąjunga);
3. pagal organizacijos vykdomas veiklas (seminarai, mokymai; konferencijos; akcijos; stovyklų organizavimas; konsultacijos; labdaringa veikla; renginių organizavimas; kitos veiklos);
4. pagal tai, į kokio amžiaus jaunimą orientuota atstovaujamos organizacijos veikla (14–18 metų; 18–24 metų; 24–29 metų).

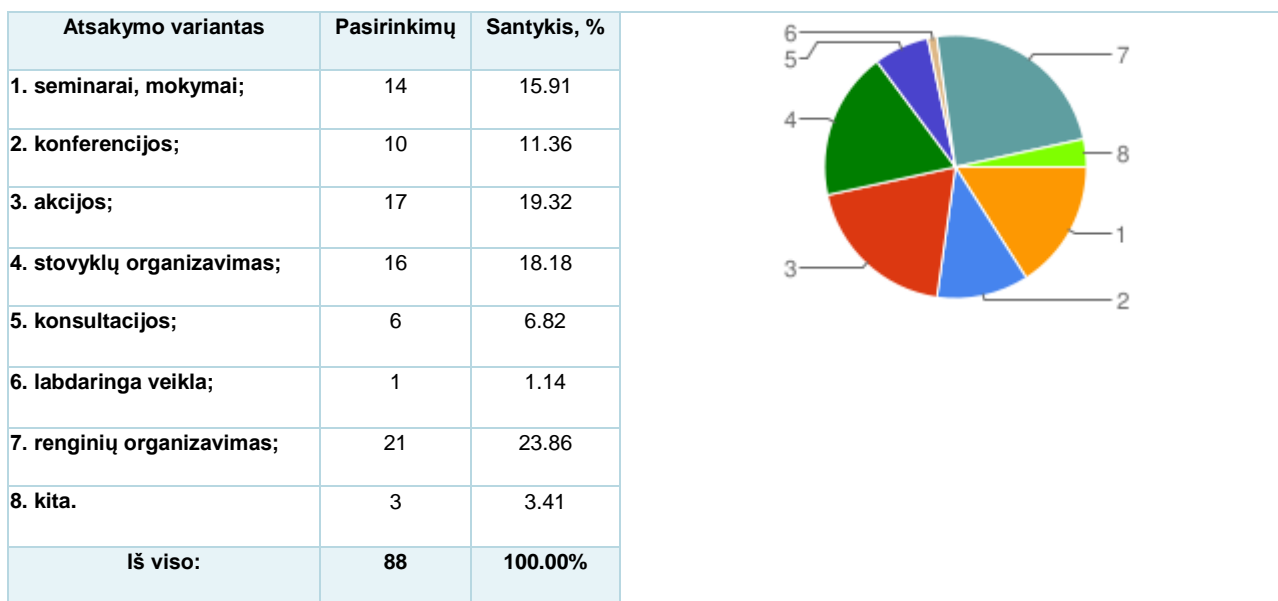

23 pav. Respondentų atstovaujamos organizacijos

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Pagal atsakytus respondentų klausimus, kaip matome santykis pasiskirstė atstovaujantys jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, pasiskirstymas pagal atstovavimą bei organizacijos tipą atskleidžiamas 23 ir 24 paveiksluose, o pagal organizacijos vykdomas veiklas ir pagal tai, į kokio amžiaus jaunimą orientuotos organizacijos vykdomos veiklos – 25 ir 26 paveiksluose.

Taigi 70 proc. apklaustųjų sudarė organizacijų dirbančių su jaunimu vadovai, o 30 proc. – jaunimo organizacijų vadovai.

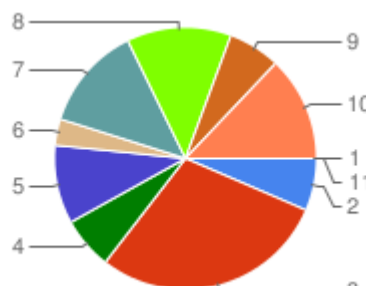
24 pav. Respondentų atstovaujамų organizacijų pagrindinės veiklos

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Organizacijų, dirbančių su jaunimu pagrindinės veiklos, kurios yra organizuojamos Kelmės rajono jaunimui yra šios: renginiai; stovyklos; akcijos, konferencijos, mokymai (24 pav.).

9 jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos turi patalpas. 3 organizacijų vadovai tyrimo metu teigė, kad turi pakankamai biuro ir organizacinės technikos, kad jų veikla būtų efektyviai plėtojama. Į klausimas su kokiomis problemomis susiduria organizacijų vadovai išsakė savo nuomonę finansų trūkumas, patalpų ir organizacijos narių pasyvumas (25 pav.).

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. organizacijos vadovų kaita	0	0
2. organizacijos narių kaita	2	6.45
3. finansinių išteklių trūkumas	9	29.03
4. žmogiškųjų išteklių valdymas	2	6.45

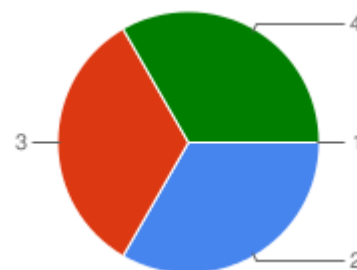
5. organizacinės technikos trūkumas	3	9.68
6. dėmesio iš valdžios institucijų	1	3.23
7. patalpų trūkumas	4	12.9
8. nestabilus finansavimas	4	12.9
9. trūksta etatinių darbuotojų	2	6.45
10. organizacijos narių pasyvumas	4	12.9
11. Kita	0	0
Viso	31	100.00%

25 pav. Respondentų atstovaujamų organizacijų problemos

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų lyderiai, tyrimo metu paklausti apie tai, kodėl jaunimas neaktyviai dalyvauja jaunimo organizacijų veikloje, buvo iš esmės vieningi: 33 proc. minėjo, kad jaunimui daug laiko užima mokslai/darbas, 33 proc. – kad jaunų žmonių paprasčiausiai niekas neparagina ar nepaskatina dalyvauti jaunimo organizacijų veikloje (žr. 26 pav.).

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. Trūksta informacijos apie nevyriausybinę jaunimo organizacijų veiklą	0	0
2. Daug laiko užima mokslai/darbas	4	33.33
3. Nemato prasmės/poreikio	4	33.33
4. Niekas nepaskatina, neparagina	4	33.33
Viso	12	100.00%

26 pav. Respondentų atstovaujamų organizacijų narių pasyvumo priežastys

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Kelmės rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų patrauklumas bei prieinamumas. Tyrimas atskleidė, kad 6 organizacijose narių padaugėjo, 4 organizacijose – sumažėjo, o net 3 organizacijose per pastaruosius metus dalyvių/narių skaičius nepakito (žr. 27 pav.). Galima spėti, kad jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos arba nededa pastangų viešindamos savo veiklą, arba yra per daug uždaros ir į savo organizacijas sunkiai „išleidžia“ naujus narius.

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. padaugėjo	6	50
2. sumažėjo	4	33.33
3. nepakito	2	16.67

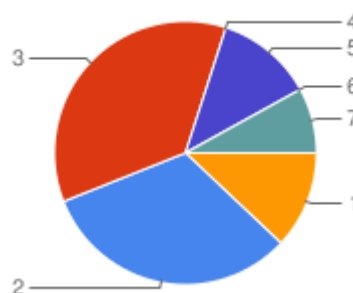
Viso 12 100.00%

27 pav. Jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovų pasisakymas apie organizacijos dalyvių skaičių

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Paminėtina, kad tyrimo metu paaiškėjo, jog jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovai savo organizacijų veiklą viešina naudodami lankstinukus, akcijas, straipsnius, internetinius puslapius (28 pav.).

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. Lankstinukais	3	12
2. Internetiniu puslapiu	8	32
3. Straipsniais spaudoje	9	36
4. Pranešimai spaudai	0	0
5. Akcijomis	3	12
6. Ryšių su visuomene kampanijomis	0	0
7. Kita	2	8
Viso	25	100.00%

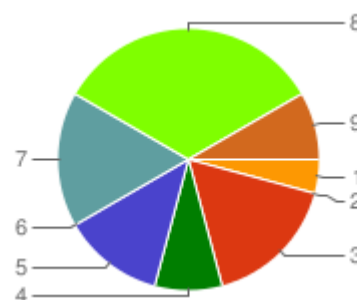
28 pav. Respondentų atstovaujамų organizacijų veiklos nukreipimas

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Tyrimo metu jaunimo lyderiai paprašyti išskirti 3 institucijas, daugiausia pastangų įgyvendindamos jaunimo politiką įdeda jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, o 33,33 proc. respondentų pirmenybę suteikė savivaldybių administracijoms.

Labiausiai prisidedančias prie jaunimo politikos įgyvendinimo 16,67 proc. respondentų pirmumą įgyvendinant jaunimo politiką suteikė Jaunimo reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė	1	4.17
2. Lietuvos Respublikos Seimas	0	0
3. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	4	16.67
4. Jaunimo reikalų taryba prie Jaunimo reikalų departamento	2	8.33
5. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT)	3	12.5
6. Regioninės jaunimo organizacijų tarybos	0	0
7. Savivaldybių jaunimo reikalų	4	16.67

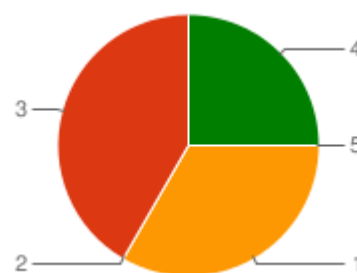
tarybos		
8. Jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos	8	33.33
9. Žiniasklaida	2	8.33
Viso	24	100.00%

29 pav. Įgyvendinančios jaunimo politiką institucijos

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Matyti, kad Kelmės rajone veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos nėra pakankamai susipažinusios su savivaldybės jaunimo reikalų tarybos galiomis bei veikla, nenoriai arba neaktyviai dalyvauja Kelmės rajono savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese. Vis dėl to pirmenybę suteikdami ir įvardindami, kad 33,33 proc. jaunimo politiką formuoja jaunimo ir su jaunimu dirbančio organizacijos, bet vienodai procentų skiria Savivaldybių jaunimo reikalų tarybai 16,7 proc. ir tiek pat procentų – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, 12,5 proc. apklaustųjų respondentų – Lietuvos jaunimo organizacijų tarybai (LiJOT), o tik 8,33 proc. apklaustųjų respondentų skiria – Jaunimo reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir žiniasklaidai (29 pav.).

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. Manau, kad situacija Lietuvoje gerėja	4	33.33
2. Manau, jog situacija Lietuvoje keičiasi į blogąją pusę	0	0
3. Manau, kad situacija Lietuvoje nesikeičia: nei gerėja nei blogėja	5	41.67
4. Sunku pasakyti	3	25
5. Šiuo klausimu neturiu nuomonės	0	0
Viso	12	100.00%

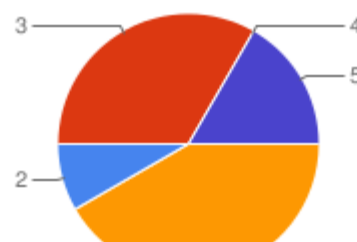

30 pav. Respondentų atstovaujамų organizacijų nuomonė apie situaciją Lietuvoje

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Kaip matome iš 30 pav. organizacijų vadovai yra nusiteikę gana optimistiškai, nes mano, kad situacija Lietuvoje gerėja (33 proc.). Apie 42 proc. apklaustųjų teigia, kad Lietuvoje niekas nesikeičia.

Atsakymo variantas	Pasirinkimų	Santykis, %
1. Nėra jų pomėgius/interesus atitinkančios organizacijos	5	41.67
2. Tokios organizacijos nepatrauklios jaunimui	1	8.33
3. Apskritai nežino apie tolią galimybę	4	33.33
4. Tokios organizacijos yra uždaros	0	0

naujiems nariams		
5. Kita	2	16.67
Viso	12	100.00%

31 pav. Respondentų atstovaujамų organizacijų nuomonė, ar jaunimas žino apie NVO egzistavimą
Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kelmės rajono jaunimo situacijos tyrimo duomenimis

Kaip matome iš 31 pav. dauguma organizacijų vadovų, mano, kad jaunimas apskritai nežino apie jaunimo organizacijų egzistavimą. 42 proc. apklaustųjų teigia, kad trūksta jaunimo poreikius ir pomėgius atitinkančių organizacijų.

Darytina išvada, kad jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos įdeda nepakankamai pastangų arba paprasčiausiai nemato poreikio įtraukti kuo daugiau jaunų žmonių į aktyvią veiklą. Ši tendencija liūdina, kadangi uždaro jaunimo ar su jaunimu dirbančios organizacijos atstovauja tik mažos grupelės jaunų žmonių poreikiams, neapimdamos viso rajono jaunimo.

Tyrimo metu daug dėmesio skirta Kelmės rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimui su Kelmės rajono savivaldybe ir dalyvavimui Savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese.

9 organizacijų vadovai tyrimo metu teigė, kad jų organizacija aktyviai dalyvauja įgyvendinant jaunimo politiką Kelmės rajono savivaldybėje, net 9 organizacijų vadovų paminėjo, kad šiame procese dalyvauja.

Išanalizavus Kelmės rajono savivaldybės ir rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimo būdus, išnagrinėjus Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų atstovavimą jaunimui ir daromą įtaką savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese, suformuluotos tokios išvados:

- Kelmės rajone veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos įdeda nepakankamai pastangų arba paprasčiausiai nemato poreikio įtraukti kuo daugiau jaunų žmonių į aktyvią veiklą, todėl negalima teigti, kad jos atstovauja viso rajone gyvenančio jaunimo interesus. Iš esmės atstovavimas užtikrinamas tik savo organizacijos narių atžvilgiu.

- Kelmės rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos turi minimalias teises galimybes dalyvauti Kelmės rajono savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese, tačiau šiomis teisėmis naudojasi mažai. Praktinės jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijų galimybės bendradarbiauti su savivaldybės institucijomis iš esmės priklauso nuo jaunimo lyderių aktyvumo ir sugebėjimo daryti įtaką valdžios institucijoms, taip pat nuo rajono politikų teigiamo požiūrio į šias organizacijas bei nuo draugiškų tarpasmenių santykių egzistavimo.

- Kelmės rajone remiama jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikla. Šios organizacijos naudojasi galimybe gauti lėšų projektinei veiklai vykdyti iš Jaunimo reikalų

departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Pabrėžtina, kad jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos arba nežino apie galimybę rengti tarptautinius projektus ir gauti finansavimą jų įgyvendinimui, arba neturi kompetencijos jiems parengti.

- Kelmės rajone veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos nėra pakankamai susipažinusios su savivaldybės jaunimo reikalų tarybos galiomis bei veikla, nenoriai arba neaktyviai dalyvauja Kelmės rajono savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese.

- Bendravimas ir jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų lyderių konsultavimas Kelmės rajono savivaldybėje vykdomas pagal poreikį, tačiau bendravimo su neformaliomis jaunimo grupėmis nesiekama, jos yra konsultuojamos tik tuomet, jei pačios kreipiasi į rajono jaunimo reikalų koordinatorių. Tai kiek apsunkena neformalių jaunimo grupių padėtį, kadangi neformalus jaunimo lyderiai ne visuomet drįsta arba nemato prasmės kreiptis į valstybės instituciją.

- Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorė galėtų ir norėtų aktyviai dalyvauti darbo grupėse, komisijose, kur sprendžiami su jaunimu susiję klausimai, tačiau į šių struktūrų darbą nėra įtraukiama, taip pat ir jaunimo lyderiai nėra įtraukiami į darbo grupes.

- Kelmės rajone nėra įkurtos regioninės jaunimo organizacijos tarybos „apskritasis stalas“, todėl nėra galimybių išgirsti vieningą jaunimo organizacijų nuomonę savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisingumu bei aktualumu.

- Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos veikla vertinama vidutiniškai, t. y. ši institucija daugiau diskutuoja, nei siūlo savivaldybės institucijoms sprendimų projektus, kuriais būtų galima pagerinti Kelmės rajone gyvenančių jaunų žmonių situaciją.

- Kelmės rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorės veikla iš esmės daugiau nukreipta į formalias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, jų veiklos skatinimą, bei į jaunimo informavimą.

Įvertinus Kelmės rajono savivaldybės vykdomos jaunimo politikos kokybę pagal šešis kriterijus, galima daryti šias išvadas:

- Kelmės rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriuje tinkamai kaupiama bei sisteminama jaunimo politiką aptarianti informacija, renkama informacija apie rajone veikiančias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas. Informacija apie švietimo, socialinę, ekonominę bei demografinę jaunimo situaciją renkama tik pagal poreikį ir apsiribojama metinėmis jaunimo reikalų tarybos veiklos ataskaitomis. Nuolatinė stebėseną apie jaunimo situaciją Kelmės rajono savivaldybėje nėra atliekama, jaunimo reikalų koordinatoriui ir Savivaldybės jaunimo reikalų tarybai sunku nustatyti pokyčius bei tobulintinus jaunimo politikos plėtros momentus.

- Jaunimo politikos įgyvendinimas Kelmės rajono savivaldybei nėra prioritetinga sritis, todėl nėra skiriama pakankamai lėšų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai remti ir skatinti, jaunų žmonių dalyvavimui savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese aktyvinti ir esamai jaunimo situacijai nustatyti.

- Struktūriniu požiūriu Kelmės rajone yra sudarytos jaunimo politikos plėtros prielaidos, t. y. sudaryta ir veikia Jaunimo reikalų taryba, patvirtinti jos nuostatai, organizuojami posėdžiai ir diskusijos.

- Kelmės rajono jaunimo politikos įgyvendinimo programos daugiau nukreiptos į formalaus jaunimo skatinimą, nėra priemonių neformalioms jaunimo grupėms ar socialiai pažeidžiamam jaunimo aktyvinimui. Finansinės paramos teikimo jaunimo ir kitoms nevyriausybinėms organizacijoms rėmimo programa taip pat orientuota tik į juridinį statusą turinčias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, paliekant nuošalyje neformaliuosius lyderius, turinčius gerų idėjų ir potencialo joms įgyvendinti.

Apibendrinant praktines ir teorines tyrimo išvadas, galima teigti, kad suformuluota tyrimo hipotezė – Kelmės rajone gyvenantys jauni žmonės turi nepakankamai informacijos apie rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą, jaunimas nėra pakankamai aktyvus sprendimų priėmimo procese, jaunimo reikalų koordinatoriui nėra sudarytos palankios sąlygos įgyvendinti jaunimo politiką, Kelmės rajono savivaldybės vykdomos jaunimo politikos įgyvendinimo programos daugiau nukreiptos į formalaus jaunimo skatinimą, nėra priemonių neformalioms jaunimo grupėms ar socialiai pažeidžiamam jaunimo aktyvinimui – pasitvirtino.

IŠVADOS

1. Išanalizavus įstatymus, teisės aktus ir kitus mokslinius darbus, bei atlikus praktinę analizę, paaiškėjo, kad pagrindinė jaunimo politikos įgyvendinimo problema – nepakankamas jaunų žmonių aktyvumas visuomenėje bei savivaldybės institucijų priimamų sprendimų procese, labai menkas Kelmės rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų prieinamumas bei patrauklumas.

2. Tyrimo metu jaunų žmonių išsakytos problemos iš esmės atitinka Kelmės rajono savivaldybės tarybos patvirtintą Jaunimo politikos koncepciją. Kelmės rajone gyvenantys jauni žmonės nori dalyvauti tiek formalioje, tiek neformalioje jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje, todėl būtina juos nuolat informuoti apie rajone veikiančių organizacijų veiklą, įgyvendinamus projektus, organizuojamus renginius bei apie galimybes įsijungti į aktyvią jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą.

3. Kelmės rajone veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos įdeda nepakankamai pastangų arba paprasčiausiai nemato poreikio įtraukti kuo daugiau jaunų žmonių į aktyvią veiklą, todėl negalima teigti, kad jos atstovauja viso rajone gyvenančio jaunimo interesus. Iš esmės atstovavimas užtikrinamas tik savo organizacijos narių atžvilgiu.

4. Atlikta ekspertų apklausa parodė, kad Kelmės rajone veikiančios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos nėra pakankamai susipažinusios su savivaldybės jaunimo reikalų tarybos galiomis bei veikla, nenoriai arba neaktyviai dalyvauja Kelmės rajono savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese.

5. Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba, Kelmės rajono savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorius ir su jaunimu dirbančios organizacijos privalo siekti, kad kiekvienas jaunas žmogus turėtų galimybę realizuoti save gimtojoje šalyje ir tai turėtų būti orientuota į kuo palankesnių sąlygų sudarymą, siekiant įgyti išsilavinimą ir pritaikyti jį praktinėje veikloje, savo darbu susikurti normalias gyvenimo sąlygas.

6. Nuolatinė stebėseną apie jaunimo situaciją Kelmės rajono savivaldybėje nėra atliekama, jaunimo reikalų koordinatoriui ir Savivaldybės jaunimo reikalų tarybai sunku nustatyti pokyčius bei tobulintinus jaunimo politikos plėtros momentus. Jaunimo politikos įgyvendinimas Kelmės rajono savivaldybei nėra prioritetinė sritis, todėl nėra skiriama pakankamai lėšų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai remti ir skatinti, jaunų žmonių dalyvavimui savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese aktyvinti ir esamai jaunimo situacijai nustatyti.

7. Suformuluota tyrimo hipotezė – Kelmės rajone gyvenantys jauni žmonės turi nepakankamai informacijos apie rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų

veiklą, jaunimas nėra pakankamai aktyvus sprendimų priėmimo procese, jaunimo reikalų koordinatoriui nėra sudarytos palankios sąlygos įgyvendinti jaunimo politiką bei suformuluota temos hipotezė, kad jaunimo politika Kelmės rajono savivaldybėje yra įgyvendinama nepakankamai efektyviai – pasitvirtino.

REKOMENDACIJOS

Siekiant užtikrinti tinkamą jaunimo politikos plėtrą, parengtos šios rekomendacijos:

1. Siekiant užtikrinti tinkamas sąlygas jaunimo reikalų koordinatoriui vykdyti integralią jaunimo politiką, jaunimo reikalų koordinatorius neturi būti apkrautas papildomomis su jaunimo politikos įgyvendinimu nesusijusiomis funkcijomis. Tiksliausia jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybę padaryti tiesiogiai pavaldžią Savivaldybės administracijos direktoriui, taip sumažėtų papildomų funkcijų apimtys ir jaunimo reikalų koordinatorius galėtų daugiau laiko skirti bendravimui su formaliu bei neformaliu jaunimu, dalyvavimui tarpžinybinių institucijų veikloje ir kitai tiesioginei jaunimo politikos plėtros veiklai vykdyti.

2. Norint užtikrinti efektyvų jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybės lygmeniu, būtina peržiūrėti bei atnaujinti jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymą, kad jaunimo reikalų koordinatorius galėtų tinkamai įgyvendinti valstybės deleguotą funkciją ir visą savo darbo laiką skirti jaunimo politikos plėtros funkcijoms atlikti.

3. Rekomenduojama stiprinti Kelmės rajone veikiančias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas per savivaldybės projektinį finansavimą, įtraukti jaunimo lyderius į tarpžinybinių bei tarpinstitucinių darbo grupių veiklą, inicijuoti regioninės jaunimo organizacijų tarybos „apskritojo stalo“ įkūrimą, kad savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese dalyvautų daugiau jaunimo organizacijų.

4. Rekomenduojama jaunimo politikos vertinimus savivaldybėje vykdyti kartą per 3 metus, o remiantis vertinimų rezultatus planuoti jaunimo politikos įgyvendinimo priemones.

5. Siekiant užtikrinti tinkamą jaunimo politikos įgyvendinimą, siūloma nuolat atlikti jaunimo situacijos tyrimus, remiantis jais, atnaujinti Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepciją, Būtina organizuoti mokymus ir seminarus jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovams, neformalių grupių lyderiams apie jaunimo interesų išmanymą ir atstovavimą, projektų, skatinančių jaunimo veiklą, naujų jaunimo lyderių parengimą, siekiant užtikrinti nenutrūkstamą jaunimo politikos plėtros procesą.

6. Siūloma parengti Kelmės rajono savivaldybės ir rajone veikiančių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bendradarbiavimo jaunimo politikos įgyvendinimo klausimais plėtros programą bei sukurti priemones naudingam abipusiam bendradarbiavimui ir tinkamam jaunų žmonių atstovavimui Savivaldybės institucijose užtikrinti.

Rekomendacijos jaunimo reikalų tarybai:

1. Autorės nuomone išanalizavus mokslinius darbus, įstatymus ir kitus teisės aktus bei atlikus praktinę analizę, paaiškėjo, išspręsti finansų trūkumo problemą Kelmės rajono savivaldybėje galėtų padėti ne tik didesnis nacionalinių subjektų finansavimas jaunimo politikos sričiai savivaldybėse, bet ir tinkamas išteklių paskirstymas pačioje savivaldybėje. Kita problema – jaunimo pasyvumas ir netinkamas informavimas – galėtų būti išspręsta tinkamai išsiaiškinus ne tik kokiais informacijos kanalais jaunimas dažniausiai naudojasi, bet ir koku būdu pateikta informacija jiems yra įsimintiniausia ir patraukliausia.

2. Neformaliojo ugdymo, mokymų bei konsultavimų kokybė galėtų būti pagerinta tiriant jau rengtų mokymų, konsultacijų kokybę, mokymų vadovų kompetenciją, informacijos pateikimo jaunimui būdą, išsamumą, suprantamumą. Be to svarbiausia skatinanti bendradarbiavimą tarp skirtingų neformalųjų ugdymą, mokymus ar konsultavimus vykdančių subjektų – nevyriausybinių organizacijų, verslo sektoriaus, savivaldybės administracijos ir pan. – tam, kad jie jaunimą ugdytų vieningai, o ne kiekvienas atskirai.

3. Rekomenduojama stiprinti Kelmės rajone veikiančias jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas per savivaldybės projektinį finansavimą, įtraukti jaunimo lyderius į tarpžinybinių bei tarpinstitucinių darbo grupių veiklą, inicijuoti regioninės jaunimo organizacijų tarybos „apskritojo stalo“ įkūrimą, kad savivaldybės institucijų sprendimų priėmimo procese dalyvautų daugiau jaunimo organizacijų.

4. Politikos koncepciją, Kelmės rajono savivaldybės strateginį plėtros planą ir kitus teisės aktus pagal tyrimais nustatytus jaunimo poreikius bei problemas. Taip pat sumažinti Jaunimo reikalų tarybos prie Kelmės rajono savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpį iki 2 m. tam, kad sumažėtų narių rotacija ir būtų užtikrintas kompetencijos išlaikymas, bei išplėsti Jaunimo reikalų tarybos sudėtį, įtraukiant narius iš sporto, kultūros, sveikatos bei verslo sektoriaus (atitinkamai padidinant ir jaunimo narių skaičių, kad nebūtų pažeistas pariteto principas).

5. Būtina organizuoti mokymus ir seminarus jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų vadovams, neformalių grupių lyderiams apie jaunimo interesų išmanymą ir atstovavimą, projektų, skatinančių jaunimo veiklą, naujų jaunimo lyderių parengimą, siekiant užtikrinti nenutrūkstamą jaunimo politikos plėtros procesą.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Mokslinė literatūra ir straipsniai:

1. Bakaveckas, A., Dziegoraitis, A., Dziegoraiteinė, A., Gylys, A. (2004). *Lietuvos administracinė teisė*. Vilnius. Mykolo Romerio universitetas.
2. Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija*. Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė.
3. Bryson, J. M., Crosby, B.C, Stone M.M. (2006). *The design and implementation of cross-sector collaborations: proposition from the literature*. Public administration review. Special issue.
4. Ciupaila, R. (2006). *NVO atstovavimas nacionaliniame ir savivaldybių lygmenyse. Kaip centrinės valdžios institucijos gali paskatinti NVO ir savivaldybių bendradarbiavimą*. IX Lietuvos nevyriausybinių organizacijų forumas.
5. Croft, T., Crolla, V., Mida-Briot, B. (2003). *Socialinė aprėptis. "T-kit"*. Europos tarybos leidyba.
6. Europos komisijos baltoji knyga: naujas postūmis Europos jaunimui. (2001). Vilnius
7. Forbing, J. (2005). *Introduction: Democratic Politics, Legitimacy and Youth Participation//Revising Youth Political Participation. Challenges for Research and Democratic Practice in Europe*. Council of Europe. ISBN 92-871-5654-9
8. Gazley, B., Brudney, J. L. (2007). *The purpose (and perils) of government-nonprofit partnership. Nonprofit and voluntary sector quarterly*. 36:389.
9. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Lietuvoje. (2010). *Jaunimo politika Lietuvoje*. Vilnius: UAB Baltijos kopija.
10. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. *Kompleksinės pagalbos priemonės neorganizuotam jaunimui*. (2010). Vilnius: UAB Baltijos kopija.
11. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. (2014). *Efektyvios jaunimo politikos link*. Vilnius: UAB Baltijos kopija.
12. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. (2014). *Integruotos jaunimo politikos plėtra* Vilnius: UAB Baltijos kopija.
13. Juozaitis, A. M., Laiconienė, R., (2001). *Nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių bendradarbiavimo principai/Savišvieta*. Vilnius.
14. Kardelis, K. (2005). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodika*. Šiauliai: Lucilijus.

15. Kaip funkcionuoja Europos sąjunga. ES institucijų vadovas piliečiams. (2007). Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras
16. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos leidinys „*Po skėčiu*“. 2013, Nr. 84.
17. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (2008). Jaunimo politika Lietuvoje ir Lenkijoje. Vilnius: LiJOT biuras, p. 64.
18. Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga. (2001). [žiūrėta 2014-11-30].
19. Lileikienė, A., Šaparnis, G., Tamošiūnas, T. Magistro darbo rengimo metodika. (2004). VšĮ Šiaulių universiteto leidykla
20. Malinauskas, A., Kučikas, A. (2008). *Atviri jaunimo centrai-jaunimo poreikiams*. Vilnius: BĮ UAB „Baltijos kopija“.
21. Mikolaitytė, J., Mejerė, O. (2012). *NVO valdymo konceptas: samprata, principai ir modeliai*. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. Šiaulių universitetas. 2 (26). 56-64.
22. Najam, A. (2000). *The four – c's of third sector government relations cooperation, confrontation, complementarity, and co-optation*. *Nonprofit management & leadership*, vol. 10, no.4.
23. Parsons, W. (2001). *Viešoji politika. Politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas*. Vilnius: Eugrimas
24. Raipa, A. (2002). *Viešoji politika ir viešasis administravimas: raida, struktūra ir sąveika*. *Viešoji politika ir administravimas*. KTU: Nr. ISSN 1648-2603.
25. Schillemans, L., Bouverne-De Bie, M. (2005). *Opportunities for local youth participation//Revising Youth Political Participation. Challenges for Research and Democratic Practice in Europe*. Council of Europe. ISBN 92-871-5654-9
26. Tidikis, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimo metodologija*. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
27. Sosickytė, M. (2005). Atstovavimas jaunimo interesams regionuose: ar jaunas žmogus gali tapti „lipduku“? *Po skėčiu*, 3(63), 7–8.
28. Nakrošis, V., Vilpišauskas, R. (2005). Ko verta politika? Viešosios politikos vertinimas Lietuvoje ir Europos Sąjungoje. Vilnius: Eugrimas, p. 51.
29. Wejzman, Z. (2001). *Nevyriausybinių organizacijų dotacijos ir sutartys//Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė*. Vilnius.
30. Meldžiukas, J. (2007). Bendradarbiavimas su vyriausybinio sektoriumi ir jaunimo politikos laimėjimai. *Po skėčiu*, 3(69), 6–10.
31. Makštutis, A., Vijeikis, J. (2008). Jaunimo įsidarbinimo problemos Lietuvoje. *Vadyba: mokslo tiriamieji darbai*, 2 (13), 78–81.

32. Zuoza, R. (2000). Jaunimo pilietinis iniciatyvos skatinimas Lietuvoje. *Pedagogika: VPU Ikla*, 40, p.27.
33. Kučikas, A. (2007). Savivaldybių vaidmuo jaunimo politikos raidos perspektyvoje. *Po skėčiu*, 2(68), 3–6.
34. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos leidinys „*Po skėčiu*“. 2013, Nr. 84.
35. Bagdzevičienė, R., Dapkus, R. (2005). Regionų plėtra: prisitaikymas prie kintančių rinkos sąlygų ir naujų gebėjimų ugdymas//Regioninė politika, p. 75.
36. Valatka, R. (2005). Jaunimas neišnaudoja demokratijos privalumų. *Po skėčiu*, 3(63), 3–6.
37. Ulozas, M. (2005). Europos jaunimo paktas. *Po skėčiu*, 3(63), 13–15.
38. Frolenko, Š. (2008). Iššūkis jaunimo organizacijoms – besikeičiantys jaunimo poreikiai. *Po skėčiu*, 1(70), 3–4.
39. Corbalan, A. (2008). Europos jaunimo forumas: dalyvavimo puoselėjimas ir jo skatinimas Europoje. *Po skėčiu*, 1(70), 5–6.

Lietuvos Respublikos teisės aktai:

1. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2013–2015 metų strateginis veiklos planas, patvirtintas socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. balandžio d. įsakymu Nr. 29. Prieiga per internetą: <http://www.jrd.lt/index.php?2099014825> [žiūrėta: 2015-04-25].
2. Lietuvos jaunimo politikos Baltoji knyga.
3. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas (Žin., 2003, Nr. 119-5406). Teisės aktų duomenų bazė www.litlex.lt [žiūrėta: 2015-05-30].
4. Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo 2, 4, 5, 6, 7, 10, 13 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 7(1) straipsniu įstatymas (Žin., 2005, Nr. 144-5238). Teisės aktų duomenų bazė www.litlex.lt [žiūrėta: 2015-04-30].
5. Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas. Valstybės žinios, 2000, Nr. 66-1987. Teisės aktų duomenų bazė www.litlex.lt.
6. Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. birželio 27 d. nutarimas Nr. I-1413 „Dėl valstybinės jaunimo politikos koncepcijos“. Valstybės žinios. 1996, Nr. 65-1537.
7. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 11 d. įsakymas Nr. A1-100 „Dėl Jaunimo reikalų departamento prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2006, Nr. 42-1528.

8. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. A1-68 „Dėl pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“. Valstybės žinios. 2008, Nr. 29-1042.

9. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. A1-157 „Dėl jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2008, Nr. 60-2273 (Nauja redakcija Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015m. sausio 2d. įsakymo Nr.A1-1 redakcija).

10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. spalio 7 d. nutarimas Nr. 1167 „Dėl valstybinės jaunimo reikalų tarybos nuostatų ir valstybinio jaunimo fondo įstatų patvirtinimo“. Valstybės žinios. 1996, Nr. 98-2245.

11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. nutarimas Nr. 898 „Dėl jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 metų programos patvirtinimo“. Valstybės žinios. 2007, Nr. 95-3825.

12. Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcija patvirtinta 2013 m. vasario 26 d. Kelmės rajono savivaldybės taryba.

13. Jaunimo problemų sprendimo Kelmės rajono savivaldybėje 2013– 2018 metų planas 2012 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. T-386.

14. Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymas 2007 m. birželio 28 d. Nr. X-1238.

Šaltiniai internete:

1. Denstad, F. Y. (2009). *How to develop a national youth strategy*. Youth policy manual. Council of Europe publishing. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-10-04]. Prieiga per internetą: http://youth-partnership-eu.coe.int/youthpartnership/documents/EKCYP/Youth_Policy/docs/YP_strategies/Research/YP_Manual_publication.pdf

2. Europos informacinių paslaugų tinklo jaunimui interneto svetainė www.eurodesk.lt.

3. Europos jaunimo fondo interneto svetainė www.yef.coe.int.

4. Europos jaunimo politikos centro interneto svetainė www.youth-knowledge.net.
<http://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership>

5. Europos jaunimo portalas <http://europa.eu/youth>.

6. Europos Tarybos informacijos biuro interneto svetainė www.coe.int.

7. Europos Tarybos informacijos biuro Lietuvoje interneto svetainė www.etib.lt.
8. Finance and Corporate Strategy. [interaktyvus] [žiūrėta 2015-01-12]. Prieiga per internetą: http://media.wiley.com/product_data/excerpt/70/07879651/0787965170.pdf
9. Gagne M. (2002). *Youth Involvement in Decision-Making: What Difference Can It Make For Your Community?*. UNH Cooperative Extension. [interaktyvus] [žiūrėta 2013-02-10] Prieiga per internetą: <http://extension.unh.edu/CommDev/Pubs/YouthInv.pdf>
10. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos interneto svetainė www.jrd.lt.
11. Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros interneto svetainė www.jtba.lt.
12. Inger Ashing. Knowledge about children and young people in Sweden. [interaktyvus] [žiūrėta 2015-04-12]. Prieiga per internetą: https://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Forum21/II_Issue_No3/II_No3_YR_Sweden_en.pdf
13. Youth. European Commission. [interaktyvus] [žiūrėta 2015-04-12]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/youth/youth-policies/eu-youth-strategy_en.htm
14. Lähteenmäki, S. Managing the learning organisation. [interaktyvus] [2015 01 12]. Prieiga per internetą: http://www.ergonomiayhdistys.fi/nes2001/nes2001_p6.pdf
15. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. Jaunimo nevyriausybių organizacijų kuriama socialinė vertė. Tyrimo ataskaita. 2013-2014. [interaktyvus] [žiūrėta: 2015-03-26]. Prieiga per internetą: http://lijot.lt/images/Tyrimo_ataskaita.pdf
16. Lietuvos jaunimo neformalaus ugdymo asociacijos interneto svetainės: www.jnu.lt;
<http://neformaliai.lt/>
17. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos interneto svetainė www.lijot.lt.
18. Lietuvos statistikos departamentas. 2005-2014 jaunimo politikos apžvalga. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, 2015. [interaktyvus] [žiūrėta 2015-04-12]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/services-portlet/pub-edition-file?id=20378>
19. Ludwig Gärtner, Thomas Vollmer. Child and Youth Policy in Switzerland. [interaktyvus] [žiūrėta 2015-04-12]. Prieiga per internetą: https://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Forum21/Issue_No12/N12_Child_and_YP_Switzerland_en.pdf
20. Nacionalinės jaunimo reikalų koordinatorių asociacijos interneto svetainė www.njrka.lt.

21. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. (2009). *Nacionalinės nevyriausybinių organizacijų tarybos sukūrimo studija*. Vilnius. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-11-15]. Prieiga per internetą: http://www.nisc.lt/lt/files/main/Nvo_taryba_studija.pdf
22. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras. (2012). *Pilietiškumas ir pilietinė visuomenė. Lyginamoji pilietiškumo sampratos analizė*. Vilnius. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-11-30]. Prieiga per internetą: http://www.nisc.lt/lt/files/main/Pilietiskumas_analize_final.pdf
23. Šimašius, R. (2006). *Ne pelno organizacijos ir jų reglamentavimas*. [interaktyvus] [žiūrėta 2015-03-26]. Prieiga per internetą: <http://simasius.popo.lt/files/2012/04/Ne-pelno-organizacijos-ir-ju-reglamentavimas.pdf>
24. Tarptautinių kultūros programų centro, koordinuojančio programą „Europa piliečiams“ Lietuvoje, interneto svetainė www.pilieciams.eu.
25. Veiklus jaunimas. Programos vadovas. (2013). Europos Komisija. [interaktyvus] [žiūrėta 2014-10-22]. Prieiga per internetą: [http://www.jtba.lt/UserFiles/File/Dokumentai13/Prog_vadovas_2013_lt\(1\).pdf?PHPSESSID=c0977dad97f647511adac1643bf5d7cf](http://www.jtba.lt/UserFiles/File/Dokumentai13/Prog_vadovas_2013_lt(1).pdf?PHPSESSID=c0977dad97f647511adac1643bf5d7cf)
26. Zaleckienė, I., Rutkauskienė, L., (2003). *Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo teikiant socialines paslaugas*. Socialinis darbas. Nr. 1(3). [interaktyvus] [žiūrėta: 2014-10-29]. Prieiga per internetą: http://www.mruni.eu/lt/mokslo_darbai/sd/archyvas/dwn.php?id=274846

PRIEDAI

1 priedas

PATVIRTINTA

Kelmės rajono savivaldybės tarybos

2013 m. vasario 26 d.

spendimu Nr. T-47

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO POLITIKOS KONCEPCIJA**PREAMBULĖ**

Jaunystė yra amžiaus tarpsnis, kai formuojasi žmogaus asmenybė, kai jis savarankiškai pradeda dalyvauti visuomenės gyvenime ir daryti jam įtaką. Šiuo laikotarpiu jauniems žmonėms iškyla daug problemų, kurių jie dažnai nesugeba įveikti vien savo jėgomis, būtent: nusikalstamumas, narkomanija, nedarbas, būsto problemos ir kita. Jauno žmogaus ir jo aplinkinių nesugebėjimas spręsti kylančių problemų dažnai sukelia atskiriems asmenims ir visai visuomenei sunkių pasekmių, todėl visuomenė, padedama savivaldybės institucijų, gali ir turi prisidėti prie jaunimo problemų sprendimo, daryti teigiamą įtaką jaunos asmenybės formavimosi bei perėjimo prie savarankiško gyvenimo visuomenėje procesui ir integracijai į visuomenės gyvenimą.

I. BENDROJI DALIS

1. Kelmės rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) jaunimo politikos koncepcija nustato jaunimo politikos įgyvendinimo Kelmės rajono savivaldybėje tikslus, principus ir sritis bei šios politikos įgyvendinimo organizavimą ir valdymą.

2. Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos koncepcija vadovaujasi Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos teisės aktais ir Kelmės rajono savivaldybės institucijų sprendimais jaunimo politikos klausimais.

3. Pagrindinės šios koncepcijos sąvokos:

3.1. **jaunas žmogus** – fizinis asmuo, kuris atitinka Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytą jauno žmogaus amžių (asmuo nuo 14 iki 29 metų amžiaus);

3.2. **Savivaldybės institucijos** – Kelmės rajono savivaldybės taryba, administracijos direktorius.

3.3. **Savivaldybės jaunimo politika** – savivaldybės institucijų kryptinga veikla, kuria sprendžiami jaunimo klausimai ir siekiama sudaryti palankias sąlygas jauno žmogaus asmenybės ugdymui bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms;

3.4. **integuota jaunimo politika** – gerai apibrėžtas ir papildantis vienas kitą bendravimas ir/ar bendradarbiavimas tarp Kelmės rajono savivaldybės teritorijoje įvairiose politikos srityse (pvz.: kultūros, sporto, socialinių reikalų ir kt.) veikiančių ir skirtingiems sektoriams (valstybiniam, nevyriausybiniam ir privačiam) galinčių priklausyti institucijų, tokiu būdu, kad jie būtų kaip galima labiau efektyvūs, nuoseklūs ir sistemingi nei konkretūs tikslai būtų pasiekti vienos institucijos ar sektoriaus atskirai;

3.5. **jaunimo reikalų taryba** – visuomeniniais pagrindais prie savivaldybės tarybos veikiantis kolegialus organas, turintis nuolatinės komisijos statusą, įsteigtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu ir Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu, bei patvirtintu Kelmės rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu;

3.6. **jaunimo organizacija** – įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įregistruota visuomeninė organizacija ar asociacija;

3.7. **su jaunimu dirbanti organizacija** – viešasis juridinis asmuo, kurio vienas iš tikslų – į jaunimą orientuota ir jaunimo poreikius tenkinanti veikla;

3.8. **neformali jaunimo grupė** – Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka neregistruotas, formalios organizacinės struktūros neturintis, tačiau kitų juridinių asmenų pripažintas, jaunų žmonių laikinas arba pastovus susibūrimas, kurios narius jungia koks nors bendras požymis (pvz. bendra veikla, tarpusavio santykiai, bendri interesai ir pan.), skirtas įgyvendinti konkrečias veiklas, propaguoti kultūrinės, socialinės ar kitokio pobūdžio vertybes, tikslus ir pan.;

3.9. **atvira erdvė** – arba patalpa, skirta ir pritaikyta atviram darbui su jaunimu vykdyti, t.y. galinti būti institucijoje (pvz.: kultūros, švietimo, sporto ar socialinėje), nekeičiant institucijos juridinio statuso ir pritaikoma atviram darbui su jaunimu panaudojant jau esamą priemonių ar metodinę bazę;

3.10. **jaunimo iniciatyva** – jaunimo veikla, skirta jaunimo poreikiams tenkinti;

3.11. **jaunimo projektas** – tikslinė jaunų žmonių grupės ar jaunimo organizacijos veikla, kuri yra apibrėžta pasirengimo ir įgyvendinimo terminais, tikslais, finansavimo šaltiniais, autoriais ir įgyvendintojais;

3.12. **jaunimo neformalus ugdymas** – kryptinga veikla, kuria, plėtojant jauno žmogaus asmenines, socialines ir edukacines kompetencijas, siekiama ugdyti sąmoningą asmenybę, sugebančią atsakingai ir kūrybingai spręsti savo problemas ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime;

3.13. **jaunimo darbuotojas** – suaugęs asmuo, veikiantis už formaliojo švietimo sistemos, šeimos ir darbinės veiklos ribų, siekiantis asmeninio ir socialinio jaunų žmonių tobulėjimo tiek per individualų darbą su atskirais asmenimis, tiek dirbant su grupėmis ar bendruomenėmis.

II. SAVIVALDYBĖS JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMO TIKSLAI, SRITYS IR PRINCIPAI

4. Pagrindinis Savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo tikslas – sukurti palankią aplinką (sąlygas) jauno žmogaus vertingam gyvenimui ir saviraiškai Kelmės rajono savivaldybės teritorijoje. Kiti tikslai:

4.1. užtikrinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą;

4.2. ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką, brandžią, kultūringą ir kūrybingą jauno žmogaus, gebančio būti aktyvia įvairialypės visuomenės dalimi, asmenybę;

4.3. išplėtoti ir koordinuoti darbo su jaunimu sistemą bei užtikrinti jaunimo užimtumo infrastruktūros plėtrą;

4.4. sudaryti palankias sąlygas nuosekliai ir kokybiškai jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklai, siekiant aktyvesnio jaunimo į(si)traukimo į organizuotą veiklą;

4.5. užtikrinti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą plėtojant darnią, faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką.

5. Savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo sritys:

5.1. pilietiškumo ugdymo;

5.2. švietimo, studijų, mokslo ir ugdymo;

5.3. neformalaus ugdymo;

5.4. darbo ir užimtumo;

5.5. apsirūpinimo būstu;

- 5.6. laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros;
- 5.7. socialinės ir sveikatos apsaugos;
- 5.8. sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto;
- 5.9. narkomanijos ir kitų priklausomybės formų prevencijos;
- 5.10. nusikalstamumo prevencijos;
- 5.11. kitos įstatymų bei teisės aktų nustatytos sritys.

6. Pagrindiniai Savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimo principai:

6.1. **pariteto** – savivaldybės institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos yra atstovaujamos po lygiai;

6.2. **subsidiarumo** – sprendimai, susiję su jaunimu, turi būti priimami tuo lygmeniu, kuriuo jie yra efektyviausi;

6.3. **tarpžinybinio koordinavimo** – Savivaldybių institucijos ir įstaigos, sprendamos su jaunimu susijusius klausimus, bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje;

6.4. **dalyvavimo** – su jaunimu susiję klausimai sprendžiami dalyvaujant jaunimui ir derinami su jaunimu ar jaunimo organizacijų atstovais;

6.5. **informavimo** – rajono savivaldybės institucijos ir įstaigos bei jaunimo organizacijos informuoja jaunimą jam aktualiais klausimais priimtina ir prieinama forma;

6.6. **savarankiškumo** – jaunimas pats renkasi veiklos sritį, formuoja jos tikslus, aktyviai joje dalyvauja ir atsako už tikslų įvykdymą;

6.7. **savanoriškumo** – jaunimas dalyvauja pasirinktoje jaunimo veiklos srityje savo noru ir niekieno neverčiamas;

6.8. **savivaldos** – jaunimas savo veikloje nustato šios veiklos tikslų įgyvendinimo būdus, formą, atsakomybę ir įvertinimą;

6.9. **bendravimo ir bendradarbiavimo** – Savivaldybės jaunimo organizacijos bendrauja ir bendradarbiauja su Lietuvos ir užsienio jaunimo organizacijomis, valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis.

III. SAVIVALDYBĖS JAUNIMO POLITIKOS ORGANIZAVIMAS IR VALDYMAS

7. Savivaldybės taryba formuoja Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politiką savo teisės aktuose įtvirtindama nuostatas, pagal kurias ši politika yra įgyvendinama.

8. Savivaldybės jaunimo politikai formuoti, koordinuoti ir dalyvauti ją įgyvendinant sudaroma Kelmės rajono jaunimo reikalų taryba. Jos nuostatus, remiantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu, kuriuo patvirtinti savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipiniai nuostatai, ir sudėtį tvirtina Kelmės rajono savivaldybės taryba.

9. Kiekvienas Savivaldybės tarybos sprendimas jaunimo klausimais turi būti priimtas tik atsižvelgus į Kelmės rajono jaunimo reikalų tarybos nuomonę.

10. Kelmės rajono jaunimo reikalų taryba sudaroma pariteto principu iš:

10.1. Savivaldybės institucijų bei įstaigų atstovų (tarybos narių, administracijos atstovų ir įstaigų vadovų);

10.2. jaunimo organizacijų ir moksleivių parlamento atstovų, Kelmės rajone veikiančių jaunimo organizacijų ir rajono moksleivių parlamento.

11. Savivaldybės vykdomosios institucijos ir įstaigos įgyvendina Savivaldybės tarybos aktus, reglamentuojančius Savivaldybės jaunimo politikos tikslų įgyvendinimą bei, remdamosi Savivaldybės jaunimo politikos principais, veikia kitose Savivaldybės politikos srityse tiek, kiek jos tarpusavyje susijusios su jaunimu, kaip socialine grupe.

12. Savivaldybės administracijai įgyvendinti Savivaldybės jaunimo politiką padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius (valstybės tarnautojas), kuris vykdo jam priskirtas funkcijas, nustatytas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymą, patvirtinantį jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašą.

IV. SAVIVALDYBĖS JAUNIMO POLITIKOS INTEGRALUMAS

13. Siekiant efektyvaus jaunimo politikos įgyvendinimo Savivaldybėje, jaunimo politika turi būti įgyvendinama integraliai su kitomis Savivaldybės kuruojamomis politikos sritimis.

14. Savivaldybės jaunimo politika apima daugelį sričių, todėl ją plėtojant svarbu užtikrinti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą, kad Savivaldybės institucijos ir įstaigos bendrautų ir bendradarbiautų tarpusavyje, spręsdamos su jaunimu susijusius klausimus, juos derindamos su jaunais žmonėmis ar jaunimo organizacijomis – tai pagrindinis Savivaldybės jaunimo politikos integralumo bruožas.

15. Realizuojant Savivaldybės jaunimo politikos integralumą, svarbu, kad visos su jaunimo politikos įgyvendinimu susijusios Savivaldybės institucijos ir įstaigos:

15.1. užtikrintų, kad kiekvienas jaunas žmogus turėtų lygias su kitais jaunais žmonėmis teises ir nebūtų diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą lyties, amžiaus, tautybės, rasės, kalbos, tikėjimo, pažiūrų, socialinės, turtinės, šeiminės padėties, sveikatos būklės ar kokių nors kitų aplinkybių;

15.2. įstatymų nustatyta tvarka, sudarytų sąlygas veikti jaunimo (moksleivių, studentų ir kt.) savivaldos institucijoms bei užtikrintų galimybę joms dalyvauti priimant su įstaigos/institucijos veikla susijusius sprendimus;

15.3. skatintų jaunimo mėgėjišką veiklą, neprofesionalųjį meną, sportą ir pan.;

15.4. gerintų infrastruktūrą, jos prieinamumą jaunimui, kurtų ir palaikytų atvirų jaunimui palankių erdvių tinklą, kuris būtų tolygiai išplėtotas atskirose gyvenamose teritorijose bei socialinėse aplinkose, prieinamose jauniems žmonėms jų gyvenamoje aplinkoje.

15.5. sudarytų ir įgyvendintų įvairaus pobūdžio programas, organizuotų veiklas skirtas jaunimui;

15.6. bendradarbiautų sprendžiant jaunimo būsto, įsiliejimo į darbo rinką bei įsidarbinimo profesinio orientavimo, verslumo skatinimo ir kituose klausimose;

15.7. sudarytų sąlygas jaunam žmogui turėti tinkamą socialinę aplinką visapusiškai ugdytis ir realizuoti save, pasirenkant priimtinausią dalyvavimo visuomenėje formą;

15.8. savo kompetencijos ribose vykdytų jaunų žmonių informavimą ir konsultavimą;

15.9. sudarytų sąlygas jaunimo darbuotojų bendrajai kompetencijai plėsti, inicijuotų jaunimo darbuotojų kvalifikacijos kėlimo renginius;

15.10. pagal galimybes, pirmumo tvarka, jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms, neformalioms jaunimo grupėms, besiremiančioms savanoriška naryste ir neformaliojo ugdymo principais, sudarytų sąlygas:

15.10.1. organizuoti renginius, vykdyti veiklą;

15.10.2. nemokamai arba lengvatinėmis sąlygomis naudotis turimu inventoriumi, kitu turtu ir/ar patalpomis;

15.10.3. skatintų ir remtų iniciatyvas bei projektus.

V. SAVIVALDYBĖS PARAMA JAUNIMUI

16. Savivaldybės jaunimo projektų (veiklos) finansavimo tvarka reglamentuoja finansinės paramos teikimą iš Kelmės rajono savivaldybės biudžeto Kelmės rajono jaunimo veiklai skatinti. Skiriamos finansinės paramos jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų bei neformalių jaunimo grupių veiklos projektų prioritetus, teikimo būdus ir projektų (veiklos) finansavimo tvarką Kelmės rajono Jaunimo reikalų tarybos teikimu nustato Savivaldybės taryba.

17. Savivaldybės institucijos sudaro lengvatines sąlygas arba suteikia neatlygintinai naudotis jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms, jaunimo neformalioms grupėms

savivaldybės institucijoms priklausančiomis patalpomis, technine įranga, kitomis materialinėmis vertybėmis. Lengvatinės sąlygos turi būti teisiškai įformintos.

18. Kelmės rajono savivaldybės institucijos pagal savo galimybes skatina ir remia jaunimo organizacijų vadovų, jaunimo lyderių, jaunimo darbuotojų, t.y. asmenų, galinčių kvalifikuotai teikti jaunimui informacinę, socialinę, psichologinę, juridinę ir kitokią pagalbą bei organizuoti jaunimo užimtumą ir laisvalaikį, rengimą ir kvalifikacijos tobulinimą.

VI. SAVIVALDYBĖS JAUNIMO POLITIKOS KONCEPCIJOS ĮGYVENDINIMAS

19. Savivaldybės jaunimo politikos koncepcijoje formuluojami jaunimo politikos tikslai, principai ir įgyvendinimo sritys bei apibrėžiama konkreti Savivaldybės institucijų ir įstaigų veikla, siekiant įgyvendinti Savivaldybės jaunimo politikos tikslus.

20. Savivaldybės jaunimo politikos koncepciją tvirtina Savivaldybės taryba Kelmės rajono Jaunimo reikalų tarybos teikimu. Prireikus Savivaldybės taryba jaunimo reikalų tarybos teikimu gali Savivaldybės jaunimo politikos koncepciją pakeisti ar papildyti.

21. Savivaldybės jaunimo politikos koncepcijos vykdymo priežiūrą atlieka Kelmės rajono Jaunimo reikalų taryba kartu su savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus jaunimo reikalų koordinatoriumi.

2 priedas

JAUNŲ ŽMONIŲ, GYVENANČIŲ KELMĖS RAJONE, APKLAUSOS ANKETA

Siekdama kuo išsamiau sužinoti apie jaunimo problemas, vertybines orientacijas bei nuostatas įvairiose gyvenimo srityse ir įvertinti bendrą Kelmės rajono jaunų žmonių situaciją, atliekame apklausą. Anketa yra anoniminė, rezultatai bus panaudoti tik apibendrintai duomenų analizei. Prašytume atidžiai perskaityti klausimus ir pažymėti Jums tinkantį atsakymą(-us) (pažymėkite taip:). Svarbu, kad atsakytumėte į visus pateiktus klausimus.

Iš anksto dėkojame už bendradarbiavimą!

1. Kokie dalykai šiuo metu Jums yra svarbiausi?

Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus:

1. Darbas ir karjera;
2. Išsilavinimas;
3. Nuosavo verslo kūrimas;
4. Laisvalaikis, pomėgiai, draugai;
5. Visuomeninė veikla.

2. Kaip manote, kokios socialinės jaunimo problemos šiuo metu svarbiausios?

Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus:

1. Korupcija;
2. Alkoholis, rūkymas, narkotinių medžiagų vartojimas;
3. Būsto įsigijimo problema;
4. Nesutarimai šeimoje;
5. Jaunimo išvykimas į užsienį;
6. Nusikalstamumas;
7. Jaunimo išvykimas gyventi į kitus miestus;
8. Nedarbas;
9. Jaunimo užimtumo problemos.

3. Kaip vertinate jaunų žmonių asmeninę atsakomybę, sprendžiant socialines problemas?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Pats jaunimas privalo rodyti iniciatyvą;
2. Vyriausybė privalo skirti daugiau dėmesio jaunimo problemoms spręsti;
3. Būtina reformuoti švietimo sistemą, kad įgytas išsilavinimas užtikrintų gerovę;
4. Reikia užtikrinti palankias būsto įsigijimo sąlygas bei gerai apmokamą darbą;
5. Jaunimas turėtų persikraustyti atskirai nuo tėvų, kai susiranda darbą;
6. Gyventi su tėvais žymiai patogiau nei pačiam rūpintis savo buitimi ir gerove;
7. Pats žmogus turi pasirūpinti savo gerove;
8. Vyriausybės pareiga yra aprūpinti darbu tuos, kuriems jis yra reikalingas;
9. Kita (įrašyti).

4. Kiek laisvo laiko turite?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Laisvo laiko turiu per daug, dažnai nežinau, kuo užsiimti;
2. Laisvo laiko turiu pakankamai, pagrindinė veikla neriboja mano laisvalaikio;
3. Laisvo laiko beveik neturiu, esu labai užimtas žmogus.

5. Kuris iš žemiau pateiktų teiginių geriausiai apibūdina Jūsų laisvalaikio organizavimą?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Aš prisijungiu prie kitų veiklos, jei mane pakviečia, o jų veikla ar idėjos man patinka;
2. Aš parodau iniciatyvą prisijungti prie kitų veiklos, jei jų idėjos ar veikla man patinka;
3. Turėdamas idėją įdomiam užsiėmimui, aš mielai imuosi iniciatyvos organizuoti kitus ją įgyvendinti;
4. Turėdamas idėją, aš mielai realizuoju, tačiau tik tuo atveju, jei viską galiu atlikti vienas, neįtraukdamas kitų žmonių;
5. Aš prisijungiu prie kitų veiklos, jei mane pakviečia, net jei jų veikla ar idėjos man nėra patrauklios.

6. Kokia veikla užsiimate turėdami laisvo laiko?

Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus:

1. Susitinku su draugais;
2. Skaitau, mokausi;
3. Kompiuteris, internetas;
4. Dirbu buitines darbus;
5. Išskylauju gamtoje;
6. Sportuoju;
7. Lankausi kultūros renginiuose;
8. Lankau (šokių, dailės, technikos ir pan.) būrelį;
9. Būnu namie ir „nieko neveikiu“;
10. Dalyvauju visuomeninių organizacijų veikloje;
11. Lankausi kavinėse, baruose;
12. Dalyvauju neformalios grupės veikloje.

7. Koks svarbiausias veiksnys, ribojantis Jūsų laisvalaikį?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Paties (pačios) pasyvumas arba abejingumas;
2. Informacijos apie laisvalaikio galimybes stoka;
3. Gyvenimas nedideliame mieste;
4. Tėvų, šeimos narių kontrolė;
5. Pinigų trūkumas;
6. Laiko trūkumas.

8. Jeigu turėtumėte galimybių, kokia veikla užsiimtumėte?

Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus:

1. Išskylaučiau gamtoje;
2. Lankyčiausi kultūros renginiuose;
3. Lankyčiau (šokių, dailės, technikos ir pan.) būrelį;
4. Dalyvaučiau neformalios grupės veikloje;
5. Dalyvaučiau visuomeninių organizacijų veikloje;

6. Lankyčiausi kavinėse, baruose;
7. Sportuočiau;
8. Būčiau namie ir „nieko neveikčiau“;
9. Susitikinėčiau su draugais;
10. Skaityčiau, mokytis;
11. Dirbčiau buitines darbus;
12. Kompiuteris, internetas.

9. Kokių renginių jaunimui, Jūsų nuomone, trūksta Kelmės rajone?

Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus:

1. Jaunimo organizacijų veiklos;
2. Susitikimų su žymiais žmonėmis;
3. Koncertų;
4. Sporto renginių;
5. Spektaklių;
6. Masinių miesto švenčių;
7. Parodų.

10. Ar dalyvaujate (dalyvavote) jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje?

Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus:

1. NE, nedalyvauju ir NENORĖČIAU dalyvauti ;
2. NE, nedalyvauju, tačiau NORĖČIAU dalyvauti;
3. TAIP, dalyvauju neformalios grupės veikloje;
4. TAIP, dalyvauju tiek formalios, tiek neformalios grupės veikloje;
5. TAIP, dalyvauju formalios grupės veikloje;
6. TAIP, esu dalyvavęs (-usi) anksčiau.

11. Kokių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje dalyvaujate (dalyvavote)?

Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus:

1. Renginių organizavimo;
2. Sporto mokyklos organizacijų;
3. Meno mokyklos;
4. Mokyklos papildomojo ugdymo;
5. Politinės partijos;
6. Vietos bendruomenės;
7. Religinės bendruomenės ar parapijos;
8. Jaunimo organizacijų;
9. Kultūros centro ar jo filialų menokolektyvų;
10. Moksleivių savivaldos.

12. Kodėl dalyvaujate (dalyvavote) jaunimo ir su jaunimudirbančių organizacijų veikloje?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Kartu dalyvauja draugai;
2. Noriu užmegzti naujų pažinčių;
3. Noriu daugiau sužinoti, tobulėti;
4. Noriu realizuoti save;
5. Įdomi grupės (organizacijos) veikla.

13. Kiek vidutiniškai valandų per savaitę Jūs skirate (skyrėte, norėtumėte skirti) šiai veiklai?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Iki 1 val.
2. 1–2 val.
3. 3–5 val.
4. Daugiau nei 5 val.
5. Nežinau.

14. Ar Jūs turite (turėjote, norėtumėte turėti) kokią nors atsakomybę, pareigas jaunimo organizacijoje (pvz., renkamas postas, savanoris, ekspertas ir kt.)?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą

1. Taip;
2. Ne;
3. Nežinau (nesu įsitikinęs).

15. Jūsų vertinimu, kiek dalyvavimas jaunimo organizacijų veikloje Jums, kaip asmenybei, yra (buvo, galėtų būti) naudingas?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Visai NENAUDINGAS;
2. Turbūt NENAUDINGAS;
3. Turbūt NAUDINGAS;
4. Labai NAUDINGAS.

16. Kuo šis dalyvavimas Jums yra (buvo, būtų) naudingas?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Padeda (padėjo, padėtų) susivokti, apsispręsti dėl savo ateities;
2. Suteikia (suteikė, suteiktų) savarankiškumo;
3. Padeda (padėjo, padėtų) užmegzti naudingų pažinčių;
4. Suteikia (suteikė, suteiktų) naujų žinių, profesinės patirties

17. Ar Jūs dalyvavote (dalyvavote) formalių, t. y. juridškai registruotų, turinčių savo struktūrą, įstatus ir pan., organizacijų ar neformalių jaunimo grupių (klubų) veikloje?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. TAIP, esu dalyvavęs (-usi) anksčiau;
2. TAIP, dalyvauju formalios grupės veikloje;
3. Dalyvauju tiek formalios, tiek neformalios grupių veikloje;
4. TAIP, dalyvauju neformalios grupės veikloje;
5. NEDALYVAUJU, tačiau NORĖČIAU dalyvauti, jeigu rasčiau grupę pagal savo pomėgius;
6. NE, nedalyvauju ir NENORĖČIAU dalyvauti.

18. Kokios galimybės Jus labiausiai domina (domino; domintų) dalyvaujant formalios arba neformalios jaunimo grupės veikloje?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Galimybė išreikšti save, realizuoti savo pomėgius, tenkinti interesus;
2. Galimybė gauti naujų žinių, informacijos;
3. Galimybė bendrauti su įvairiais žmonėmis, bendraminčiais;
4. Galimybė susirasti draugų;
5. Galimybė užmegzti naudingų ryšių;
6. Galimybė „kompensuoti“ veiklos trūkumą (turiningai leisti laisvalaikį);
7. Galimybė įgyvendinti tam tikras savo idėjas;
8. Galimybė turėti atsakomybę tam tikroje srityje (išmokti įsipareigoti);
9. Galimybė aktyviau dalyvauti visuomeninėje veikloje, ką nors pakeisti Lietuvoje;

10. Galimybė padėti kitiems;
11. Galimybė tapti lyderiu, būti svarbiam, daryti įtaką, dalyvauti politiniame gyvenime;
12. Galimybė pasireikšti iniciatyvumui.

19. Kokioje grupėje – formalioje ar neformalioje – Jūs labiau norėtumėte dalyvauti?

1. Formalioje;
2. Neformalioje;
3. Man nesvarbu;
4. Nežinau.

20. Ar, Jūsų nuomone, jaunimo organizacijos yra prieinamos jauniems žmonėms, gyvenantiems Kelmės rajone?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Prieinamos;
2. Greičiau prieinamos;
3. Greičiau neprieinamos;
4. Neprieinamos;
5. Nežinau.

21. Kaip manote, kodėl tik nedidelė jaunimo dalis dalyvauja jaunimo nevyriausybinių organizacijų veikloje?

Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus:

1. Trūksta informacijos apie jų veiklą;
2. Nėra jų pomėgius (interesus) atitinkančių organizacijų;
3. Daug laiko užima mokslai (darbas);
4. Tokios organizacijos nėra patrauklios jaunimui;
5. Nemato prasmės (nejaučia poreikio);
6. Apskritai nežino apie tokią galimybę;
7. Niekas nepaskatina, neparagina;
8. Tokios organizacijos yra neprieinamos, nėra tokių organizacijų Kelmės rajone;
9. Jaunimas nežino (nėra girdėjęs) apie jaunimo nevyriausybės organizacijas, veikiančias Kelmės rajone;
10. Tokios organizacijos yra uždaros naujiems nariams.

22. Jeigu nedalyvaujate jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje, kodėl?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Neturiu laiko;
2. Man neįdomu;
3. Neturiu informacijos apie tokių organizacijų veiklą;
4. Nėra organizacijos, kurios veikloje norėčiau dalyvauti;
5. Kita (įrašyti).

23. Kokioje jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje norėtumėte dalyvauti?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą

1. Sportinėje veikloje;
2. Stovyklų organizavimo veikloje;
3. Meninėje veikloje;
4. Savanoriškoje (socialinėje) veikloje;
5. Mokymų ar švietėjiška kryptimi nukreiptoje veikloje;
6. Renginių organizavimo veikloje;

7. Kita (įrašyti).

24. Kas Jūsų nuomone, galėtų paskatintų jaunos žmones aktyviau dalyvauti jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų veikloje?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą

1. Paties žmogaus noras būti aktyviam;
2. Jaunimo organizacijų aktyvesnė veikla;
3. Išsamesnė informacija apie galimybę dalyvauti visuomeninėje veikloje;
4. Jaunimo centrų steigimas;
5. Pilietinis ugdymas mokykloje;
6. Kita (įrašyti).

25. Kuris iš šių teiginių labiau atitinka Jūsų nuomonę apie tai, kas yra pilietiškumas?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą

1. Jauno žmogaus pilietiškumas nepriklauso nuo jo dalyvavimo organizuotoje veikloje – tai tiesiog vidinis suvokimas, jog turi būti pilietišką ir atsakingą
2. Jaunas žmogus yra pilietišką, kai prisiima atsakomybę (ne tik prieš artimiausius žmones) ir dalyvauja organizuotoje veikloje

26. Ar esate dalyvavęs (-usi) kokioje nors pilietinėje akcijoje (politinėje, išskyrus balsavimą rinkimuose, ekologinėje, atskirų grupių interesų gynimo ir pan.)?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą

1. TAIP, daug kartų;
2. NE, nedalyvavau;
3. TAIP, kelis kartus (vieną kartą);
4. NEŽINAU, kas yra pilietinės akcijos.

27. Kuriuos iš žemiau išvardytų dalykų Jūs priskirtumėte pilietiškam elgesiui?

1. Balsavimas per rinkimus;
2. Dalyvavimas pilietinėse akcijose, piketuose, mitinguose, projektuose;
3. Dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje (kur gyveni, mokaisi ar dirbi);
4. Dalyvavimas jaunimo asociacijų (organizacijų) veikloje;
5. Dalyvavimas mokinių ar studentų savivaldose;
6. Dalyvavimas politinės partijos (organizacijos) veikloje;
7. Reagavimas į aktualijas: virtualios diskusijos, laišškai spaudai, radijo ir TV laidoms;
8. Pilietinių akcijų, projektų, mitingų, piketų organizavimas;
9. Pasirašymas po peticijomis, kreipimaisi;
10. Susitikimai su politikais;
11. Kreipimasis į rajono Savivaldybės jaunimo reikalų tarybą;
12. Nė vienos iš šių veiklų;
13. Kita.

28. Kokiose iš šių veiklų Jūs pats (pati) jau esate dalyvavęs (-usi)?

1. Balsavimas per rinkimus;
2. Dalyvavimas pilietinėse akcijose, piketuose, mitinguose, projektuose;
3. Dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje (kur gyveni, mokaisi ar dirbi);
4. Dalyvavimas jaunimo asociacijų (organizacijų) veikloje;
5. Dalyvavimas mokinių ar studentų savivaldose;

6. Dalyvavimas politinės partijos (organizacijos) veikloje;
7. Reagavimas į aktualijas: virtualios diskusijos, laišškai spaudai, radijo ir TV laidoms;
8. Pilietinių akcijų, projektų, mitingų, piketų organizavimas;
9. Pasirašymas po peticijomis, kreipimaisi;
10. Susitikimai su politikais;
11. Kreipimasis į rajono Savivaldybės jaunimo reikalų tarybą;
12. Nė vienoje iš šių veiklų;

29. Kas, Jūsų nuomone, labiausiai daro įtaką pilietiškumo suvokimui?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą

1. Auklėjimas, šeimos tradicijos;
2. Veikla formaliose, neformaliose jaunimo organizacijose;
3. Pilietiškumo pamokos mokykloje;
4. Vertybės, skiepijamos mokykloje;
5. Kita (įrašyti).

30. Ar Jūs domitės politika?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Labai domiuosi;
2. Greičiau domiuosi;
3. Greičiau nesidomiu;
4. Visiškai nesidomiu.

31. Ar Jūs domitės visuomenės aktualijomis?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Labai domiuosi;
2. Greičiau domiuosi;
3. Greičiau nesidomiu;
4. Visiškai nesidomiu;

32. Kas, Jūsų nuomone, rūpinasi jaunimo reikalais Kelmės rajono savivaldybėje?

Pasirinkite TRIS labiausiai Jums tinkančius atsakymus:

1. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba;
2. Veikla formaliose, neformaliose jaunimo organizacijose;
3. Mokyklos;
4. Savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius;
5. Jaunimo organizacija (-os);
6. Kita (įrašyti).

33. Ar esate girdėjęs (-usi) apie galimybę kreiptis į Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybą ir per jaunimo atstovus išsakyti savo nuomonę bei taip dalyvauti Jūsų rajono visuomeniniame gyvenime?

1. Taip, esu;
2. TAIP, girdėjau;
3. NE.

34. Kaip Jūs vertinate ekonominius-socialinius pokyčius Lietuvoje per pastaruosius penkerius metus?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą

1. Manau, jog situacija gerėja;
2. Situacija nepasikeitė – ji nei gerėja, nei blogėja;
3. Manau, kad situacija Lietuvoje keičiasi į blogąją pusę;
4. Sunku pasakyti;
5. Nežinau.

35. Ką Jūs manote apie darbo užsienyje perspektyvą?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Pasitaikius progai, mielai išvažiuočiau į kitą šalį, kurioje galima užsidirbti daugiau pinigų;
2. Važiuočiau į užsienį tik kraštutiniu atveju, kol kas tikiuosi rasti gerai apmokamą darbą Lietuvoje;
3. Pasitaikius progai, mielai išvažiuočiau dirbti į kitą šalį įgyti vakarietiškos darbo kultūros patirties, pasisemti vakarietišku vertybių;
4. Pasitaikius progai, mielai išvažiuočiau laikinai padirbėti į kitą šalį dėl geresnių darbo sąlygų;
5. Važiuočiau dirbti į užsienį tik kraštutiniu atveju, kol kas turiu mane tenkinantį darbą;
6. Norėčiau išvykti dirbti į užsienį ir ten likti, nes labiau tenkina gyvenimo ir darbo sąlygos ten nei Lietuvoje;
7. Nevažiuočiau dirbti į užsienį jokių atveju;
8. Pasitaikius progai, noriu išvažiuoti padirbėti į kitą šalį, nes Lietuvoje nematau sau darbo perspektyvų.

36. Ar norėtumėte išvykti iš Lietuvos?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą

1. Nenorėčiau išvykti
2. Norėčiau išvykti laikinai, bet grįžčiau
3. Norėčiau išvykti visam laikui

37. Kokie veiksniai Jus skatintų išvykti iš Lietuvos?

1. Nepasitenkinimas esama padėtimi Lietuvoje;
2. Noras pakeliauti, pažinti kitas šalis;
3. Geresnė studijų kokybė užsienio šalyse;
4. Didesnės pasirinkimo galimybės susikurti geresnę ateitį;
5. Noras užsidirbti pinigų;
6. Kita (įrašyti).

38. Kas Jus skatina pasilikti Lietuvoje?

1. Jei nesugebėsiu „prasimušti“ Lietuvoje, užsienyje to padaryti taip pat nesugebėsiu;
2. Esu patenkintas (-a) dabartine savo padėtimi;
3. Nenoriu dirbti nekvalifikuoto darbo užsienyje;
4. Lietuvoje yra daug galimybių, tik reikia mokėti jomis pasinaudoti;
5. Šeima (tėvai);
6. Nebaigti mokslai.

39. Ar norėtumėte išvykti iš dabartinės gyvenamosios vietos?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Nenorėčiau išvykti;
2. Tikrai norėčiau išvykti;
3. Iš dalies norėčiau išvykti;
4. Norėčiau išvykti visam laikui;
5. Norėčiau išvykti laikinai, bet grįžčiau.

40. Dėl kokių priežasčių norėtumėte iš Kelmės rajono persikelti į kitą miestą?

1. Dabartinėje aplinkoje nematau perspektyvų;
2. Čia sunku rasti bendraminčių;
3. Trūksta laisvalaikio galimybių, pramogų;
4. Norėčiau geriau apmokamo darbo;
5. Kitur didesnės galimybės susikurti geresnę ateitį;
6. Studijos kitame mieste.

41. Ar Jums apskritai kada nors teko gyventi ir studijuoti (dirbti) kitame mieste?

Pasirinkite VIENĄ atsakymą

1. Taip
2. Ne

42. Kaip Jūs įsivaizduojate savo tolimesnio gyvenimo perspektyvą artimiausioje ateityje (per ateinančius penkerius metus)?

Pasirinkite VIENĄ labiausiai Jums tinkantį atsakymą

1. Darbas, karjera
2. Išvykimas į užsienį;
3. Studijos;
4. Šeimos pagausėjimas;
5. Šeimos kūrimas;
6. Persikėlimas gyventi į kitą miestą;
7. Nuosavo būsto įsigijimas;
8. Kita (įrašyti).

43. Kur Jūs šiuo metu gyvenate?

Pasirinkite VIENĄ atsakymą

1. Kelmės rajone;
2. Kelmės mieste.

Kuo užsiima Jūsų tėvai?**44. Mama:**

1. Dirba valstybiniame sektoriuje;
2. Dirba privačiame sektoriuje;
3. Turi nuosavą verslą;
4. Ūkininkauja;

45. Tėtis:

1. Dirba valstybiniame sektoriuje;
2. Dirba privačiame sektoriuje;
3. Turi nuosavą verslą;
4. Ūkininkauja;

5. Bedarbė;-
6. Yra neįgali;
7. Pensininkė;
8. Mirusi .

5. Bedarbis;
6. Yra neįgalus;
7. Pensininkas;
8. Miręs.

46. Koks Jūsų pagrindinis užsiėmimas ?

Pasirinkite VIENAŲ labiausiai Jums tinkantį atsakymą;

1. Mokinys (-ė);
2. Dirbu privačiame sektoriuje;
3. Studentė (-as);
4. Namų šeimininkė (-as), vaiko priežiūros atostogose;
5. Dirbantis moksleivis (-ė), studentas (-ė);
6. Bedarbis (-ė);
7. Dirbu valstybiniame sektoriuje;
8. Turiu nuosavą verslą.

47. Jūsų išsilavinimas

pasirinkite VIENAŲ labiausiai Jums tinkantį atsakymą:

1. Nebaigtas vidurinis;
2. Nebaigtas aukštasis;
3. Vidurinis;
4. Aukštasis neuniversitetinis;
5. Profesinis;
6. Aukštesnysis;
7. Aukštasis universitetinis.

48 Lytis: Vyras - Moteris

Jeigu sutiktumėte į panašius klausimus atsakyti elektroniniu paštu, įrašykite savo elektroninio pašto adresą:

Jūsų el. pašto adresas (įrašykite):

KELMĖS RAJONO JAUNIMO IR SU JAUNIMU DIRBANČIŲ ORGANIZACIJŲ APKLAUSOS ANKETA

Siekiant kuo daugiau ir išsamiau sužinoti apie jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų problemas ir nuostatas bei įvertinti bendrą Kelmės rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų aktyvumą ir veiklą, atliekame jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų apklausą. Apklausoje dalyvaujantys respondentai panorą, kad apklausa būtų anoniminė. Tai paaiškinama, nes respondentai yra atviresni ir lengviau išsako su kokiomis problemomis ir pokyčiais jie susiduria.

Tyrimo tikslas – trumpai apžvelgti organizacijų vykdomas veiklas, kuriomis prisidedama prie Jaunimo politikos įgyvendinimo Kelmės rajone ir visoje Lietuvoje, pagrindines problemas, su kuriomis susiduria jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, veikiančios Kelmės rajone, ir jų nariai.

Organizacijos pavadinimas

Pasirinkite teisingą teiginį

- Organizacija dirbanti su jaunimu.
- Jaunimo organizacija.

Jūsų organizacija

- Organizacija dirbanti su jaunimu.
- Jaunimo organizacija.

Kuriam iš išvardintų tipų priskirtumėte savo organizaciją ?

Pasirinkite teisingą atsakymą.

- Politiniu-ideologiniu pagrindu veikianti organizacija;
- Socialinę veiklą vykdanči organizacija;
- Jaunimo atstovavimo organizacija (studentų, moksleivių);
- Atviras jaunimo centras;
- Narystės organizacija;
- Laisvalaikio užimtumo organizacija;
- Jaunimo organizacijų sąjunga;
- Su sportine veikla;
- Kita

Jūsų organizacijos bendras 2014 metų biudžetas.

Pasirinkite tinkamą atsakymą.

- Iki 1000 Lt.
- Iki 5000 Lt.
- Daugiau.

Lėšos iš valstybės, savivaldybės biudžetų, kurias 2014 m. gavo Jūsų organizacija.

- Valstybės lėšos
- Savivaldybės lėšos
- Nuo 1000Lt.
- Iki 5000 Lt.

Kiek darbuotojų dirba Jūsų organizacijoje ?

- 1
- 2
- 3
- Daugiau

Jūsų organizacijos 2014 metais iš tarptautinių fondų gautos lėšos.**Kiek asmenų Jūsų organizacijoje dirba savanoriškai?**

Kiek asmenų prisideda po 1-10 dienų organizuodami ir dalyvaudami įvairiose akcijose, renginiuose ir pan.?

- 1 savanoris
- 2 savanoriai
- Iki 20 savanorių
- Daugiau negu 20 savanorių

Ar Jūsų organizacija turi patalpas?

- Taip
- Ne

Ar patalpos yra tinkamos dydžio, kad efektyviai galėtumėte vykdyti savo veiklas?

- Taip
- Ne

Ar pakankami turite biuro priemonių organizacinės technikos, kad galėtumėte efektyviai vykdyti savo veiklą?

- Taip
 Ne

Jei turite nepakankamai biuro ir organizacinės technikos, kokios konkrečiai trūksta (išvardykite).

Kokių priemonių trūksta vykdyti savo veiklas? (išvardykite)

Pagrindinės Jūsų veiklos.

- Seminarai
 Mokymai
 Konferencijos
 Renginių organizavimas
 Kita

Kokiais būdais įtraukiate jaunimą į savo veiklą?

Per pastaruosius metus Jūsų organizacijoje veikloje narių/dalyvių.

- padaugėjo
 sumažėjo
 nepakito

Į kokio amžiaus orientuota Jūsų jaunimo veikla?

- 14–18 metų
 18-24 metų
 24-29 metų

Su kokiais problemomis susiduriate vykdydami savo organizacijoje veiklą?

- organizacijos vadovų kaita
 organizacijos narių kaita
 finansinių išteklių trūkumas
 žmogiškųjų išteklių valdymas
 organizacinės technikos trūkumas
 dėmesio iš valdžios institucijų
 patalpų trūkumas

- nestabilus finansavimas
- trūksta etatinių darbuotojų
- organizacijos narių pasyvumas
- Kita

Kokiomis priemonėmis naudojėtės pavišindami savo veiklą?

- Lankstinukais
- Internetiniu puslapiu
- Straipsniais spaudoje
- Pranešimai spaudai
- Akcijomis
- Ryšių su visuomene kampanijomis
- Kita

Kaip manote, kodėl tik nedidelė jaunimo dalis dalyvauja nevyriausybinų jaunimo organizacijų veikloje?

- Trūksta informacijos apie nevyriausybinų jaunimo organizacijų veiklą
- Daug laiko užima mokslai/darbas
- Nemato prasmės/poreikio
- Niekas nepaskatina, neparagina

Jaunimas nežino/nėra girdėjęs apie jaunimo nevyriausybines organizacijas veikiančias jų gyvenamojoje vietovėje.

- Nėra jų pomėgius/interesus atitinkančios organizacijos
- Tokios organizacijos nepatrauklios jaunimui
- Apskritai nežino apie tolią galimybę
- Tokios organizacijos yra uždaros naujiems nariams
- Kita

Kaip Jūs vertinate ekonominius- socialinius pokyčius Lietuvoje per pastaruosius tris metus?

- Manau, kad situacija Lietuvoje gerėja
- Manau, jog situacija Lietuvoje keičiasi į blogąją pusę
- Manau, kad situacija Lietuvoje nesikeičia: nei gerėja nei blogėja
- Sunku pasakyti
- Šiuo klausimu neturiu nuomonės

Ar Jūsų nariai dalyvauja įgyvendinant jaunimo politiką Kelmėje?

- Taip
 Ne

Jei į prie štai į buvusį klausimą atsakėte „ne“ kodėl ?

Kokios valdžios institucijų priemonės padėtų Jūsų organizacijos efektyviai veiklai?

Kokios valdžios institucijos ir įstaigos, organizacijos Jūsų nuomone, labiausiai prisideda prie jaunimo politikos įgyvendinimo?

pažymėkite tris pagrindines

- Lietuvos Respublikos Vyriausybė
- Lietuvos Respublikos Seimas
- Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija
- Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
- Švietimo ir mokslo ministerija
- Jaunimo ir su jaunu dirbančios organizacijos
- Savivaldybių administracijos

Kas Jūsų nuomone formuoja jaunimo politiką Lietuvoje?

- Lietuvos Respublikos Vyriausybė
- Lietuvos Respublikos Seimas
- Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
- Jaunimo reikalų taryba prie Jaunimo reikalų departamento
- Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT)
- Regioninės jaunimo organizacijų tarybos
- Savivaldybių jaunimo reikalų tarybos
- Jaunimo ir su jaunu dirbančios organizacijos
- Žiniasklaida

Nuoširdžiai dėkojame už Jūsų atsakymus!

ŠVIETIMO KULTŪROS IR SPORTO SKYRIAUS**JAUNIMO REIKALŲ KOORDINATORIAUS****PAREIGYBĖS APRAŠYMAS****I. PAREIGYBĖS CHARAKTERISTIKA**

1. Jaunimo reikalų koordinatorius yra karjeros valstybės tarnautojas (vyriausiasis specialistas).
2. Pareigybės lygis – A.
3. Pareigybės kategorija – 9.

II. PASKIRTIS

4. Jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybė reikalinga savivaldybės jaunimo politikai formuoti ir įgyvendinti: rengti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuoti jaunimo ir jaunimo organizacijų būklę savivaldybės teritorijoje, koordinuoti savivaldybės institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, vykdyti kitą veiklą, susijusią su jaunimu ir jaunimo organizacijomis.

III. VEIKLOS SRITIS

5. Šias pareigas einantis valstybės tarnautojas vykdo funkcijas specialiose veiklos srityse: šeimos, vaikų ir jaunimo; socialinių teisių apsaugos.
- 6.

IV. SPECIALŪS REIKALAVIMAI ŠIAS PAREIGAS EINANČIAM**VALSTYBĖS TARNAUTOJUI**

7. Turėti aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą išsilavinimą.
8. Būti susipažinusiame su Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais ir kitais teisės aktais, reikalingais pareigybės funkcijoms vykdyti.
9. Mokėti valdyti, kaupti, sisteminti, apibendrinti informaciją ir rengti išvadas, sugebėti rengti sprendimų projektus, teisinius dokumentus, išmanyti Dokumentų rengimo taisykles, taisyklingai kalbėti ir rašyti.
10. Mokėti dirbti su teksto redaktoriumi, skaičiuokle, pristatymų kūrimo programa, internetu, elektroniniu paštu, duomenų bazių valdymo programa.

V. ŠIAS PAREIGAS EINANČIO VALSTYBĖS TARNAUTOJO FUNKCIJOS

11. Pagal kompetenciją koordinuoja savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimą, inicijuoja jai įgyvendinti reikalingas priemones.
12. Kaupia, sistemina, analizuoja ir apibendrina informaciją jaunimo politikos klausimais, pagal poreikius vykdo jaunimo situacijos tyrimus.
13. Kaupia ir skleidžia informaciją apie jaunimo veiklos galimybes, konsultuoja šiais klausimais jaunas žmones bei jaunimo organizacijas.
14. Informuoja savivaldybės administracijos direktorių apie jaunimo politikos įgyvendinimą, problemas bei siekiamus tikslus.
15. Rengia savivaldybės tarybos sprendimų, savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų ir savivaldybės mero potvarkių, susijusių su jaunimo politikos įgyvendinimu, projektus.
16. Rengia metines apžvalgas apie jaunimo politikos įgyvendinimą ir su jomis supažindina savivaldybės administracijos direktorių, kitų savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo ar su jaunu dirbančių organizacijų atstovus.
17. Siekdamas, kad būtų užtikrintas efektyvus Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos darbas ir techninis posėdžių aprūpinimas, koordinuoja jos darbą.
18. Bendradarbiauja su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Jaunimo reikalų departamentu prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir kitomis institucijomis jaunimo politikos formavimo savivaldybėje klausimais, tokiu būdu užtikrindamas tarpinstitucinį bendradarbiavimą įgyvendinant jaunimo politiką.
19. Bendradarbiauja su savivaldybės administracijos tarnautojais, įmonių, įstaigų, organizacijų atstovais, vykdančiais su jaunimu susijusią veiklą, regionine jaunimo organizacijų taryba, jaunimo organizacijomis, su jaunimu dirbančiomis organizacijomis bei neformaliomis jaunimo grupėmis.
20. Dalyvauja kitų savivaldybės institucijų darbo grupėse ir komisijose, sprendžiant jaunimo politikos klausimus, kad būtų tinkamai atstovaujama jaunimo interesams savivaldybėje.
21. Inicijuoja jaunimo organizacijų bei jaunimo grupių projektus, kurie būtų įgyvendinami panaudojant Europos Sąjungos bei Lietuvos fondų lėšas.
22. Dalyvauja plėtojant bendradarbiavimą su kitomis Lietuvos savivaldybėmis ir užsienio šalimis jaunimo politikos srityje.
23. Koordinuoja skyriaus specialistų (dirbančių Jaunimo centre) veiklą.
24. Vykdo kitus su savivaldybės administracijos funkcijomis susijusius nenuolatinio pobūdžio pavedimus tam, kad būtų pasiekti įstaigos strateginiai tikslai.

VI. ŠIAS PAREIGAS EINANČIO VALSTYBĖS TARNAUTOJO PAVALDUMAS

25. Jaunimo reikalų koordinatorius yra pavaldus skyriaus vedėjui.
-

5 priedas**PATVIRTINTA**

Kelmės rajono savivaldybės tarybos
2015 m. gegužės d. sprendimu Nr. T

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO REIKALŲ TARYBOS NUOSTATAI**I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatai (toliau vadinama - Nuostatai) nustato Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų tarybos tikslus ir funkcijas, teises, sudėtį bei darbo organizavimo tvarką.

2. Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba (toliau vadinama – Jaunimo taryba) yra visuomeniniais pagrindais prie Kelmės rajono savivaldybės tarybos veikiantis kolegialus organas, įsteigtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) ir Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu (Žin., 2003, Nr. 119-5406; 2005, Nr. 144-5238) bei Kelmės rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu.

3. Jaunimo taryba savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos, Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu, Kelmės rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Kelmės rajono savivaldybės tarybos sprendimais, mero potvarkiais, kitais teisės aktais bei šiais nuostatais.

4. Jaunimo taryba sudaroma, jos nuostatai tvirtinami ir keičiami Kelmės rajono savivaldybės tarybos sprendimu.

5. Jaunimo taryba sudaroma rajono savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiui.

II. JAUNIMO TARYBOS TIKSLAI IR FUNKCIJOS

6. Jaunimo tarybos tikslai:

6.1. bendradarbiaujant su Kelmės rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriumi, padėti įgyvendinti jaunimo politikos srities savivaldybės funkcijas, numatytas Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme bei kituose teisės aktuose;

6.2. koordinuoti Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos įgyvendinimą;

6.3. užtikrinti jaunų žmonių dalyvavimą, sprendžiant Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos klausimus;

6.4. stiprinti bendradarbiavimą tarp Kelmės rajono savivaldybės institucijų ar įstaigų ir jaunimo bei su jaunimu dirbančių organizacijų.

7. Jaunimo taryba numatytų tikslų siekia, įgyvendindama šias funkcijas:

7.1. renka ir analizuoja informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą Kelmės rajono savivaldybės institucijose ir įstaigose, kitą informaciją, susijusią su jaunimu, teikia siūlymus ir rekomendacijas Kelmės rajono savivaldybės tarybai, jos komitetams ar komisijoms, savivaldybės administracijai bei kitoms institucijoms, susijusioms su jaunimo politikos įgyvendinimu;

7.2. teikia pasiūlymus Kelmės rajono savivaldybės tarybai dėl jaunimo politikos plėtros krypčių;

7.3. inicijuoja Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos padėties, jaunimo poreikių tyrimus ir jaunimo politikos kokybės vertinimą;

7.4. teikia pasiūlymus Kelmės rajono savivaldybės institucijoms ir įstaigoms, dirbančioms su jaunimu dėl jaunimo politikai įgyvendinti skirtų programų turinio, projektų finansavimo dydžio ir tvarkos;

7.5. analizuoja užsienio valstybių patirtį, sprendžiant jaunimo politikos klausimus ir teikia pasiūlymus bei rekomendacijas Kelmės rajono savivaldybės tarybai dėl bendradarbiavimo galimybių su užsienio šalių institucijomis;

7.6. teikia pasiūlymus dėl jaunimo politikos įgyvendinimo priemonių įtraukimo į Kelmės rajono savivaldybės strategiją, dalyvauja rengiant Kelmės rajono savivaldybės jaunimo politikos strategiją;

7.7. ne rečiau kaip kartą per metus teikia savo veiklos ataskaitą Kelmės rajono savivaldybės tarybai.

III. JAUNIMO TARYBOS TEISĖS

8. Jaunimo taryba turi šias teises:

8.1. gauti iš Kelmės rajono savivaldybės institucijų ir įstaigų informaciją, kurios reikia atlikti Jaunimo tarybos funkcijas;

8.2. kviestis į Jaunimo tarybos posėdžius Kelmės rajono savivaldybės tarybos narius, savivaldybės administracijos valstybės tarnautojus ir darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartį, specialistus (ekspertus), prašyti pateikti išvadas, informaciją, susijusią su jaunimo politika;

8.3. dalyvauti Kelmės rajono savivaldybės Tarybos, jos komitetų ar komisijų posėdžiuose, kuriuose sprendžiami jaunimo politikos aktualūs klausimai.

9. Jaunimo taryba gali turėti teisių, nustatytų kituose teisės aktuose.

IV. JAUNIMO TARYBOS SUDĖTIS IR DARBO ORGANIZAVIMAS

10. Tarybos sudėtį iš 12 narių rajono savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiu tvirtina Kelmės rajono savivaldybės taryba

11. Jaunimo taryba lygiateisės sudaroma partnerystės pagrindu iš 2-jų savivaldybės tarybos narių, 2-jų administracijos, 2-jų kitų savivaldybės įstaigų darbuotojų bei 6-ių Kelmės rajono jaunimo organizacijų ir rajono moksleivių parlamento atstovų. Jaunimo organizacijų ir moksleivių parlamento atstovus į savivaldybės jaunimo reikalų tarybą deleguoja Kelmės rajone veikiančios jaunimo organizacijos ir jaunimo moksleivių parlamentas.

12. Jaunimo reikalų tarybos pirmininką ir pavaduotoją išrenka Jaunimo reikalų tarybos nariai pirmo posėdžio metu. Jaunimo tarybos pirmininku išrinkus savivaldybės institucijos ar įstaigos atstovą, Jaunimo tarybos pirmininko pavaduotoju turi būti išrinktas jaunimo organizacijų atstovas. Jaunimo tarybos pirmininku išrinkus jaunimo organizacijų atstovą, Jaunimo tarybos pirmininko pavaduotoju turi būti išrinktas savivaldybės institucijos ar įstaigos atstovas.

13. Jaunimo tarybos nario įgaliojimai nutrūksta, jeigu:

13.1. Jaunimo tarybos narys atsistatydina savo noru anksčiau, negu pasibaigia Jaunimo tarybos kadencija;

13.2. jei nutrūksta jo darbo (tarnybos) santykiai atstovaujamoje savivaldybės institucijoje ar įstaigoje;

13.3. jei jis atšaukiamas jį delegavusios institucijos iniciatyva;

14. Kelmės rajono savivaldybės tarybos sprendimu į Jaunimo tarybos nario, kurio įgaliojimai nutrūko, vietą Jaunimo reikalų taryboje skiriamas kitas asmuo.

15. Jaunimo taryba darbą organizuoja, vadovaudamasi Jaunimo tarybos darbo reglamentu, kurį patvirtina posėdžio metu. Jaunimo tarybos darbo forma yra posėdžiai. Tarybos posėdžius šaukia ir jiems pirmininkauja Jaunimo tarybos pirmininkas, jam nesant – Jaunimo tarybos pirmininko pavaduotojas.

16. Jaunimo tarybos posėdis laikomas teisėtu, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip pusė Jaunimo tarybos narių.

17. Jaunimo tarybos posėdžius techniškai aptarnauja Kelmės rajono savivaldybės direktoriaus įsakymu paskirtas savivaldybės administracijos darbuotojas.

18. Jaunimo tarybos posėdžiai šaukiami prireikus, bet ne rečiau kaip kartą per tris mėnesius.

19. Jaunimo taryba sprendimus priima posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma. Jeigu balsai pasiskirsto po lygiai, lemia Jaunimo tarybos pirmininko (jam nesant – Jaunimo tarybos pirmininko pavaduotojo) balsas.

20. Jaunimo tarybos sprendimai įforminami Jaunimo tarybos posėdžio protokolais. Protokolus pasirašo Jaunimo tarybos pirmininkas, jam nesant – Jaunimo tarybos pirmininko pavaduotojas. Protokolų kopijos įteikiamos Jaunimo tarybos nariams ir suinteresuotoms institucijoms.

21. Jaunimo reikalų taryba kartą per metus šaukia Kelmės rajono visuomeninių jaunimo organizacijų ataskaitinį susirinkimą.

22. Jaunimo tarybos sprendimai yra vieši.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Jaunimo tarybos posėdžių protokolai saugomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (Žin., 1995, Nr. 107-2389; 2004, Nr. 57-1982) ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.
